

Escorial Vedruna Vic

Des de 1863 fent escola

Escorial Vedruna Vic

Des de 1863 fent escola

En nom del Patronat de la Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona, tinc el goig d'encapçalar amb unes ratlles de benvinguda un nou volum de la col·lecció sobre la història de cada una de les escoles que formen part de la Fundació.

Donant continuïtat a la iniciativa de la Fundació de ressenyar la història de cada un dels seus centres, a poc a poc anem recollint, de forma documentada, la rica herència de la tradició pedagògica que han anat conformant les escoles Vedruna fundades per la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna. Una de les intencions d'aquesta col·lecció és donar a conèixer aquesta herència en forma d'estudis històrics que donin raó i explicació de la vida de cada una de les Escoles Vedruna que formen part de la Fundació. Estem convençuts que tota comunitat educativa, formada per germanes, mestres, alumnes, pares, mares i persones d'administració i serveis, així com totes les persones que al llarg dels anys han anat conformant la història de l'escola, estaran prou contents de poder disposar de la història de la «seva» escola, entenent que l'escola —per a molts i moltes— ha estat un punt de referència clau en la seva infància i adolescència.

Desitgem que, amb aquest volum, la història de l'Escorial quedi una mica més ressenyada i afermada. Així mateix, pensem que la seva riquesa històrica és un patrimoni del qual val la pena fruit, que cal divulgar i que, a la vegada, és un estímul per seguir endavant. Ens és útil de conèixer el passat, les arrels de l'escola, per entendre el nostre present i projectar, amb força i il·lusió, el futur.

Que tots els que llegireu aquest llibre experimenteu, també, la satisfacció de valorar tot el que representa el treball discret i constant que, des de fa 150 anys, duen a terme, una generació rere una altra, els protagonistes de les escoles Vedruna. Aquest llibre n'és un bon botó de mostra.

Permeteu-me, finalment, expressar la meva satisfacció, no només com a presidenta de la Fundació, sinó també com a mestra. Durant una pila d'anys, l'Escorial ha estat la meva escola. Veure com, a través d'un llibre, reflectim el nostre passat, m'omple de satisfacció. Que per molts anys!

L'Escorial: potser més que una escola

Al llibre que teniu a les mans s'hi amaga i alhora s'hi descobreix la història d'una escola: l'Escorial de Vic. I el llibre forma part d'una col·lecció on hi podeu trobar la història d'altres escoles de la xarxa Vedruna a Catalunya. Totes elles històries singulars, plenes d'interès.

Un apunt amb quatre punts

• Un punt per a les emocions

En obrir les pàgines d'aquest relat sobre l'Escorial, confesso sentir quelcom d'especial. Sento a la punta dels dits el contacte directe amb la pell de la història Vedruna en el món de l'educació. No només perquè l'Escorial és a la ciutat que va ser el bressol de la Institució Vedruna. No només perquè es tracta d'una escola antiga (any 1863) que toca tan de prop els temps fundacionals (1826) de la Congregació de Germanes Carmelites que n'és l'origen. Sinó perquè la seva vida ha transcorregut en un indret on la fundadora d'aquesta Congregació, la mateixa Joaquina de Vedruna, va viure durant molts anys. I perquè el nom d'aquesta escola, «l'Escorial», manté viva —com la manté també l'antic *Manso*— la memòria de la llar familiar de Joaquina en aquesta ciutat, el Mas Escorial. També perquè la seva activitat educativa empalma directament amb la iniciada per Joaquina a casa seva i posteriorment, com llegireu en aquest llibre, en altres indrets de la ciutat.

I encara cal tenir present una altra cosa. Aquesta escola, tan antiga ja i alhora tan actual, no és només un fet puntual, una mena d'illa solitària en el mapa educatiu del nostre país, sinó una peça significativa de tota una xarxa escolar amb implantació a tot Catalunya i més enllà, món endavant. Les Escoles Vedruna de molts països per a les quals avui els noms 'Escorial' i 'Vic' són un referent clau, noms entranyables.

Com llegireu en aquestes pàgines, des de la petita i familiar escola oberta per Joaquina i la seva incipient Congregació a la pròpia llar familiar del *manso* Escorial, l'acció educativa vinculada a aquest nom va anar pre-

ment formes i noms diversos en diferents indrets de la ciutat. Fins a assentar-se en els espais educatius que coneixem ara: Llar Infantil Vedruna, Llar Juvenil i col·legi Escorial, i que el llibre explica molt bé.

Allò menut de l'any 1826 va trobar un nou i definitiu espai el 1863, un espai educatiu del qual la ciutat i la comarca encara gaudeixen, 150 anys després. L'Escorial, doncs, és una història. Però és també una emoció.

• Un punt per a la xarxa

Durant la llarga història que ens ocupa, l'escola Vedruna ha viatjat pels quatre punts cardinals de Catalunya. De Cadaqués a Mollerussa, de Cardona a l'Espuga de Francolí, de Ripoll a Cambrils..., 75 poblacions han viscut la seva acció educativa.

La mateixa Joaquina va teixir una xarxa que anava des de la serralada pirinenca fins al mar, des del nord cap al sud... amb centre a Vic.

Avui la xarxa escolar Vedruna a Catalunya la formen 37 escoles, la majoria d'elles centenàries i més. L'Escorial és entre elles. I totes comparteixen no només una història, sinó sobretot una filosofia educativa, un estil pedagògic i un compromís de servei a la cultura i al desenvolupament del país.

• Un punt per a la pedagogia

En aquest llibre hi trobareu també el dibuix dels trets identitaris de l'Escorial. Descobrireu com al llarg dels seus 150 anys d'història ha viscut nombrosos canvis, alguns imposats per llei, altres volgutament adoptats. Però a través d'aquest relat de transformacions diverses, un factor hi és sempre present: un projecte educatiu inclusiu, integrador, pensat només per ajudar les persones a desenvolupar totes les seves possibilitats, i així aportar a la societat ciutadans i ciutadanes responsables, cívicament solidaris i professionalment capacitats per incorporar-se positivament a la societat.

El projecte educatiu de l'Escorial representa la continuïtat durant 150 anys de la pedagogia impulsada per Joaquina de Vedruna, feta de confiança en la capacitat de les persones per millorar, d'interès per trobar noves solucions educatives davant els nous reptes i les noves necessitats, de clima escolar motivador, de profunda implicació dels educadors en el procés formatiu dels alumnes.

Qualsevol escola viu com a tasca diària la fonamentació del futur des del present. A través d'aquest llibre l'Escorial us mostrarà amb quina tenacitat ha dut a terme aquest compromís, amb quina convicció ha sostingut durant 150 anys, i avui mateix, la certesa que l'escola és una eina fonamental al servei de les persones i al servei de la societat.

• Un punt de reconeixement

El treball de la professora Montserrat de Rocafiguera, que constitueix la primera part d'aquest llibre, ens descobreix el lligam de l'espai que ocupa el col·legi de l'Escorial amb l'origen de la ciutat de Vic. De la mà de l'autora ens fem viatgers en el temps i gairebé veiem amb els nostres ulls créixer, pam a pam, pedra a pedra, l'escola que coneixem avui.

La germana M. Teresa Llach incorpora al llibre un relat detallat de la presència Vedruna a Vic que, com bé diu ella i podreu comprovar, «podria ser una novel·la, però és una història». Afortunadament, dic jo. Pel seu relat hi desfilen espais: el *Manso*, la Casa Caritat, el carrer dels Caputxins...; hi desfilen noms: Carme Mascaró, Rosa Vigo, Candi Espona...; hi desfila, sobretot, la tossuda voluntat d'unes quantes generacions d'educadores i educadors per sostenir i tirar endavant un projecte escolar nascut del desig de «la mestressa del *manso* Escorial», com diu l'autora, d'aportar respostes a les necessitats educatives del país.

De la mà de l'actual director de l'escola, el Dr. Ramon Rial, el llibre ens permet retrobar-nos amb la pel·lícula dels darrers quaranta anys de l'Escorial. L'actualització de l'antiga trajectòria. El disseny de l'escola que coneixem avui.

Com afirma l'autor d'aquest capítol, l'escola és un Projecte Educatiu. Però «és feta de persones. De relacions, d'interaccions i de relacions humanes». En un relat explícit, però també en el relat implícit que hom llegeix entre línies, desfilen davant els nostres ulls mestres i professors, alumnes nadius i forans, nois i noies de tota edat, famílies, col·laboradors, retalls de vida ciutadana... de tot. I tot, per fer possible entre tots l'escola d'avui. I la dels pròxims 150 anys!

La segona part del llibre es completa amb un extens recull fotogràfic, organitzat per temàtiques, que han elaborat les professores Pilar Pous i Carme Jiménez a partir del ric arxiu fotogràfic que ha sabut guardar l'escola, el qual ha estat organitzat i actualitzat per les mateixes professores. Gràcies, doncs, a totes dues per aquesta aportació que fa més gràfica i més viva la història de l'Escorial.

Un reconeixement, doncs, a tots. Però també un reconeixement en lletres majúscules a les generacions de germanes, de professorat laic, de famílies i d'alumnes que han fet i que fan del col·legi l'Escorial una eina sòlida de l'acció educativa Vedruna en aquesta ciutat. A l'àlbum fotogràfic que conclou aquest llibre alguns d'aquests protagonistes —identificats o anònims— hi treuen el cap. Cadascú allà on sigui, que vegi en aquest llibre reconegut i agraït el seu esforç. Per molts anys!

Escorial-Vedruna Vic. Des de 1863 fent escola. Aquest és el títol que hem escollit per deixar constància d'un llibre que volem que commemori el 150è aniversari de l'Escola.

Voldria agrair, molt explícitament, els textos i les aportacions que han fet possible aquesta publicació. Seguint l'ordre dels articles, voldria destacar la tasca d'investigació realitzada per la Montse de Rocafiguera, a partir de l'estudi dels espais que ha ocupat i ocupa l'Escola avui. Sens dubte, l'article ens permet analitzar l'evolució d'un espai que, entenem, està estretament vinculat a la ciutat de Vic i ajuda a entendre el seu procés històric global. També l'aportació de la Gna. M. Teresa Llach, a qui li hem demanat no només uns apunts sobre la història de l'Escorial, sinó que ens realitzés una panoràmica de l'àmplia aportació que fa i ha fet al llarg dels darrers dos segles la Congregació Vedruna a la ciutat, de fet des de l'inici de la seva fundació, el 1826, a través de Joaquina de Vedruna. L'àmplia presència Vedruna a Vic (*Manso Escorial, Casa de Caritat, Escorial, Llar Juvenil o Llar Infantil Vedruna*) demostra l'arrelament d'aquesta institució a la nostra ciutat.

Així mateix, voldria fer ben explícit el meu reconeixement a la tasca realitzada per les professores Pilar Pous i Carme Jiménez en la laboriosa feina d'arxivar i documentar la rica col·lecció d'imatges de la història de l'Escola. Amb una feina i una constància dignes de destacar, han anat separant per parts les imatges fotogràfiques de l'Escola, que es remunten al segle XIX i que ens permeten veure l'evolució dels espais de l'Escorial, però també molts aspectes metodològics i pedagògics que han conformat l'existència de l'Escola al llarg de molts i molts anys.

Finalment, agrair les paraules que encapçalen aquesta publicació per part de la presidenta del nostre Patronat, la Gna. Montserrat Espinalt, i de la Mabel Burgell, germana Vedruna coneixedora amb profunditat del nostre Projecte Educatiu.

Ens agradaria que en aquestes pàgines els alumnes i les famílies actuals de l'Escola, així com exalumnes i amics de molts anys de l'Escorial, hi puguin veure reflectits uns bocins del que ha estat i és l'Escola.

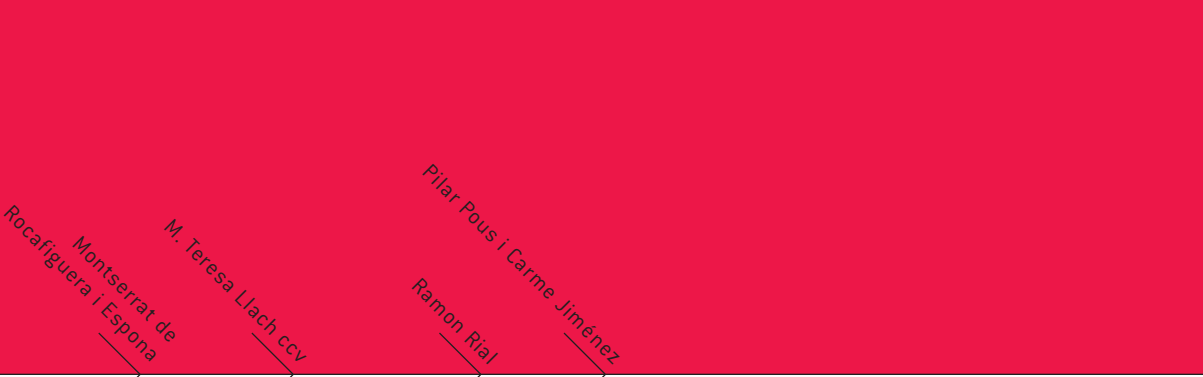
Gràcies a tots per la col·laboració en el projecte d'edificació d'aquesta publicació!

CRÈDITS

> Escorial Vedruna Vic. Des de 1863 fent escola. > Primera edició: abril del 2013 > © de l'edició: Fundació Privada Educativa Vedruna-Barcelona > © dels textos: els seus autors > © de les fotografies: els seus autors. Disseny gràfic: Casals i Cots / DiacDisseny > Impressió: Gràfiques Diac Vic > Distribució: Distribucions i Serveis Editorials, ronda de Francesc Camprodon núm. 2 de Vic, telèfon 938869349, editorial@diacvic.com > Dipòsit legal: B-9642-2013 > ISBN 978-84-940060-7-4 > Tots els drets reservats. Cap part d'aquest llibre no podrà ésser reproduïda per cap mitjà sense prèvia autorització escrita de l'editor.

AGRAÏMENTS

> Un agraïment a tots els exalumnes que han col·laborat aportant material fotogràfic, documentació i el seu testimoni; a tots els mestres, el personal no docent, germanes de la comunitat; i a totes les persones que d'una manera o altra han ajudat en la confecció d'aquest llibre.

Montserrat de
Rocafiguera i Espona

M. Teresa Llach ccv

Pilar Pous i Carme Jiménez
Ramon Rial

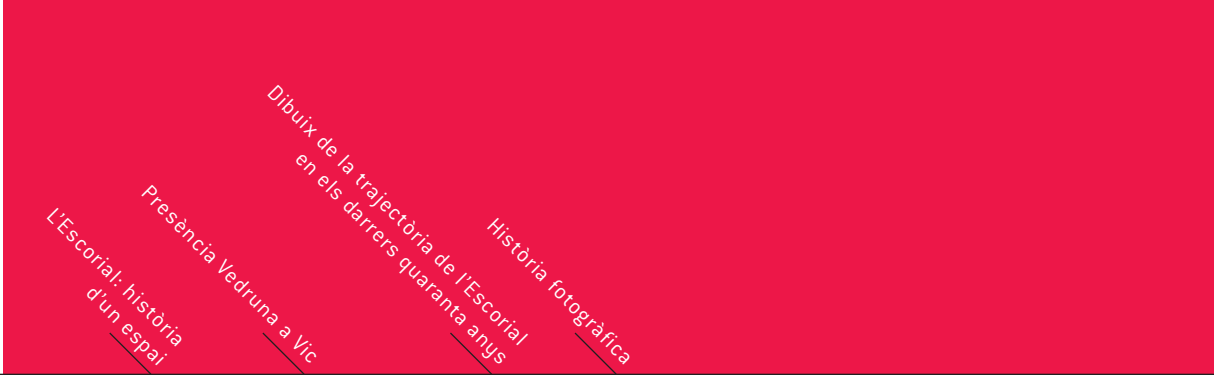
17

35

61

77

Dibuix de la trajectòria de l'Escorial
en els darrers quaranta anys

Història fotogràfica

Presència Vedruna a Vic

L'Escorial: història
d'un espai

15

17

35

61

77

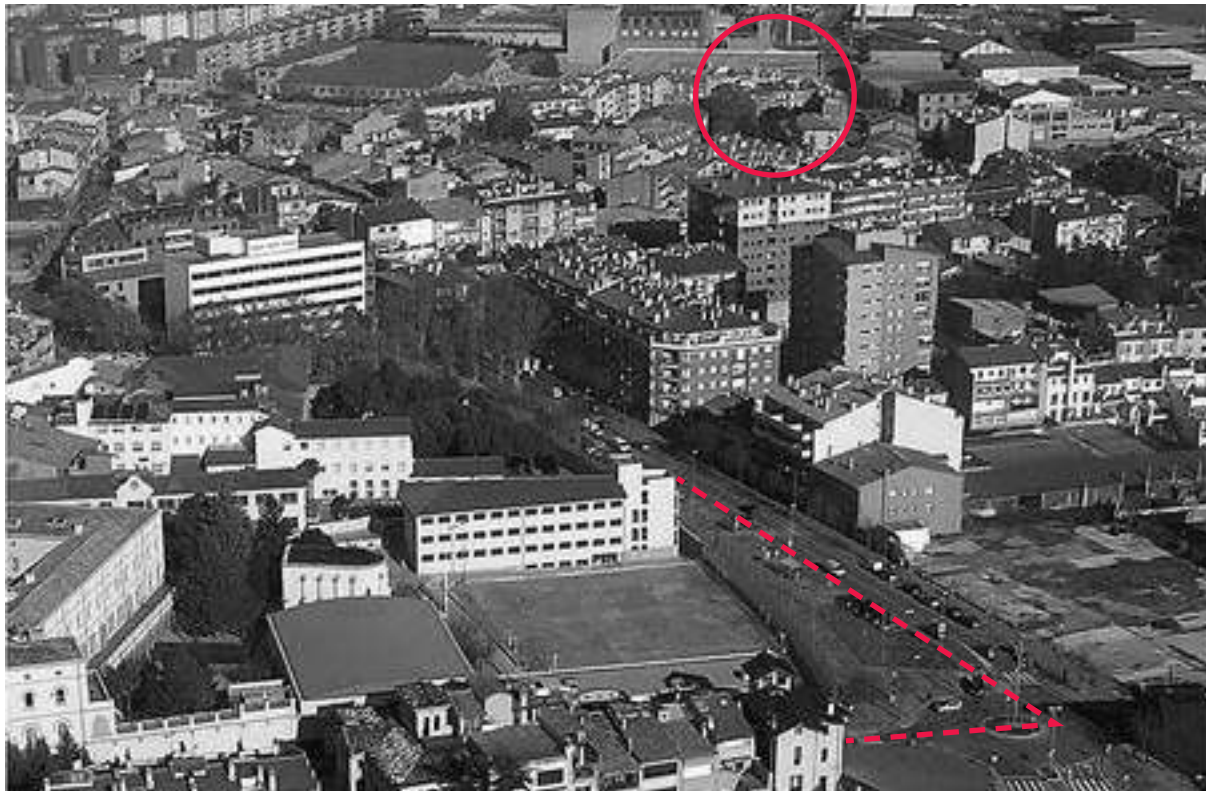
L'Escorial: història d'un espai

Montserrat de Rocafiguera i Espona

o. El marc físic

Situat al nord-est de la ciutat de Vic, el convent i el col·legi de l'Escorial són, des de fa més d'un segle, un referent visual per a totes aquelles persones que s'apropen al centre des de Calldetenes pel carrer de Montserrat, o per aquelles que baixen pel carrer de Santa Joaquina fins als Caputxins. De totes maneres, l'espai que avui dia ocupa la nostra escola té una història molt més llarga, una història que es troba clarament implicada en el desenvolupament de la mateixa ciutat de Vic.

→ 1

La història d'aquest espai comença per unes característiques físiques ben concretes. Vic va néixer sobre un petit turó de margues eocèniques. Al nord-est d'aquest promontori, el terreny descendia en un pendent suau en forma de ventall cap a l'est i el nord-est, fins a trobar el riu Gurri. Per aquest pendent, durant milions d'anys es va produir un procés d'erosió i sedimentació que ha conservat les restes arqueològiques més antigues. L'Escorial es troba al començament d'aquest pendent, i això configura la fesomia de les seves construccions, tant pel carrer Torras i Bages com pel carrer de Santa Joaquina. Aquest marc físic també fa que, des de sempre, l'escola i el convent hagin estat fonamentats sobre dues terrasses a nivells diferents: una part alta, on es troben els edificis antics, i una part més baixa, a la qual s'ha d'accedir mitjançant rampes o escales, cap a la zona dels camps, les actuals pistes i patis i els edificis de més recent construcció. Aquesta dualitat entre la part alta i la part baixa, entre la part urbanitzada i la part d'hortos i de camps, ha configurat un tret essencial d'aquest espai al llarg de tota la història, i és precisament en la transició entre aquestes dues cotes de nivell on l'atzar ha conservat les evidències arqueològiques suficients per poder reconstruir la història de l'espai que avui ocupa la nostra escola des dels seus orígens.

1. Als afores de la ciutat romana d'Auso'

Les restes més antigues d'ocupació de l'espai que ocupa l'escola són al mateix temps les més antigues de la ciutat. Entorn de l'any 1900, en fer els fonaments per a la construcció de l'església del convent, es van descobrir unes restes ceràmiques que Serra i Campdelacreu va classificar de prehistòriques i que sembla que pertanyerien al calcolític. Aquestes restes, junt amb les trobades, pendent avall, al cap de l'actual pont del Gurri, ens indiquen que aquests pendents de Vic prop del pla van ser ja ocupats fa més de 3.000 anys (Gudiol, 1920).

De tota manera, fins a l'època romana no podem parlar d'una ocupació estable del territori. La gran quantitat d'excavacions arqueològiques realitzades fins ara a Vic descarten totalment que l'Ausa ibèrica, capital

dels ausetans, citada per algunes fonts clàssiques, es trobés en el mateix emplaçament que la ciutat romana (Ollich, Rocafiguera, 2010). Per tant, es pot afirmar que l'Auso és de nova planta, i que té els seus orígens entorn del canvi d'era.

Poques coses se saben encara amb certesa de l'estructura d'aquesta ciutat, tot i que se'n pot establir una hipòtesi general a partir de les restes arqueològiques romanes. És molt possible que la ciutat fos de mida petita, de planta quadrada i que s'estengués en el pendent de migdia que forma el turó de la ciutat fins al riu Mèder. A la part més elevada, estaria presidida pel temple, l'únic de Catalunya que es conserva dempeus. També semblen localitzables els dos eixos viaris que creuarien la ciutat, de nord a sud i d'est a oest, i el traçat aproximat de les vies d'accés a la població. Com és sabut, en el món clàssic les necròpolis se situaven vora els camins als afores dels espais urbans. A Auso s'han trobat sepultures a l'antic solar de Colomer Munmany, prop del carrer de Sant Francesc (Junyent, 1976). Prop d'allí també s'hi van trobar 25 metres de la via empedrada (Casas, *et al.*, 2012: 221), que connectaria, pel sud, amb el *Cardo maximus* de la ciutat.

En aquest punt l'espai de l'Escorial és especialment significatiu per a l'estudi de l'Auso romana. L'any 1898, en excavar-se els fonaments per a la construcció de l'església gran del convent, es va localitzar en el subsòl —a més de les restes calcolíiques anteriorment esmentades— una tomba de tègules d'època romana. Aquesta tomba no s'ha conservat, però Serra i Campdelacreu, descobridor del Temple Romà, que va ser avisat d'aquesta troballa, en deixà testimoni en un document inèdit.² Així doncs, l'actual carrer de Santa Joaquina de Vedruna seria segurament la via que comunicaria la ciutat cap a l'est, la continuació del *Decumanus maximus* que, probablement, transcorreria en línia recta des del carrer de Dues Soles, passant per davant del Temple Romà, cap al carrer Sant Miquel Arcàngel, assolint per ponent el carrer de la Ramada, ja fora del nucli urbà.

Aquesta situació de l'Escorial, fora del nucli urbà d'Auso, però ben relacionat amb la ciutat, es va confirmar plenament a partir de les excavacions arqueològiques que es van dur a terme el 2008, en iniciar-se la construcció del nou pavelló (Rocafiguera, 2010). En l'angle nord-oest del solar a excavar, just en el marge que configuren les dues

→ 4-5

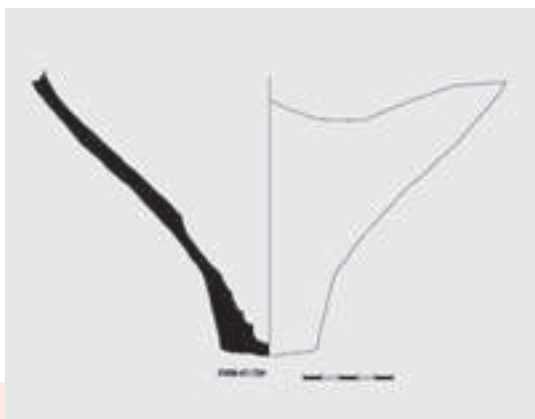

cotes de nivell que marca el terreny, van aparèixer uns nivells intactes d'època romana. En el petit espai intervingut no es van identificar construccions; es tractava, però, d'un esllavissament procedent de la part superior on, en un indret no gens llunyà, hi ha d'haver les restes dels edificis esllavissats. Confirma aquesta hipòtesi la naturalesa dels materials. Es tracta de peces molt senceres, molt poc rodades, que han de procedir d'un lloc proper. Entre els materials més singulars i més delicats destaca la notable presència de restes d'estuc, majoritàriament de color groc, que procedien sens dubte del revestiment d'un mur proper, i molts fragments de *tegula* i *imbrex*, que ens parlen també d'un habitatge enderrocat. També s'han identificat nombroses restes del parament de la llar, entre les quals destaquen les ceràmiques de cuina (ceràmiques a mà, ceràmica comuna romana i morters), de taula (fragments de *terra sigillata*), d'emmagatzematge (àmfores) i també tres petits fragments de llàntia.

Dues informacions molt valuoses s'han pogut extreure d'aquesta excavació, pel que fa al període romà. La primera és de caràcter cronològic. La troballa de *sigillata* itàlica, en un nombre prou important de fragments, ens permet afirmar que aquesta construcció va ser edificada entorn del segle I dC i, per tant, que pertany al mateix moment fundacional de la ciutat d'Auso. La troballa, per altra banda, d'altres tipus de materials (*sigillates* africanes, comuna africana, àmfores tardanes i algunes ceràmiques a mà d'aspecte baiximperial) demostra que la vida de la construcció s'hauria allargat fins al baix imperi, a la fi del món romà. Per tant, es pot afirmar que, en època romana, l'Escorial hauria format part de la ciutat al llarg de tota la seva història.

La segona aportació fa referència a la naturalesa de l'ocupació de l'espai: tant el tipus de restes com la seva ubicació confirmen que ens trobem davant d'una vil·la suburbana d'Auso. Les ciutats romanes no sols organitzaven el seu territori interior, sinó que també ocupaven l'*Ager*, espai destinat a l'agricultura i a la ramaderia, i el parcel·laven sistemàticament mitjançant la centuriació. Aquests espais eren ocupats per les *villae*, explotacions agrícoles i ramaderes de règim esclavista. Segons els grans tractadistes clàssics (Cató, Columel·la, Varró, entre altres) les vil·les estaven dividides en dues parts: la *pars rustica*, o zona d'explotació, i la *pars urbana*, la residència del senyor, habitada permanentment a partir del segle III dC, quan es comença a fer difícil l'abastiment de les ciutats. Aquesta part es trobaria en un punt alterós de la finca, prop d'un corrent d'aigua,³ i contindria tots els luxes propis d'una casa senyorial.

→ 6-7

La vil·la de l'Escorial, doncs, compliria amb totes aquestes indicacions. La naturalesa del material trobat indica que pertany, sens dubte, a la part urbana de la vil·la, construcció que ha d'estar emplaçada, si encara en queden restes, sota els patis de pedres o sota l'edifici conventual, a la cota alta de la finca. Almenys una de les cambres havia de ser pintada en estuc groc, com ho demostren les restes trobades, utilitzava vaixel·la d'importació i s'il·luminava a partir de llànties ricament decorades. A la part baixa, molt probablement hi hauria la part rústica i els prats i camps de conreu que podrien estendre's fins al Gurri. La presència d'una font sota l'edifici conventual actual, que recull l'aigua que s'escorre del propi turó de Vic, i l'orientació a migdia del pendent són dos elements més a tenir en compte, a partir del que diuen els tractadistes romans,⁴ de cara a justificar la idoneïtat de l'espai.

Aquesta no és l'única vil·la suburbana que es coneix de la ciutat d'Auso. En els turons propers s'hi ha identificat altres restes que semblen tenir una funció similar. Malauradament, cap d'elles no ha estat excavada en la seva totalitat, però són ben conegudes les restes documentades sota l'actual IES Vic, que aprofitarien també el pendent del migdia del Puig dels Jueus (Molas, 1982: 98), la vil·la del Puig d'en Planes (Colomines, 1920: 720), o les restes localitzades sota la graderia de l'estadi municipal d'atletisme Josep M. Pallàs (Duran; Mestres & Subiranas, 1994) entre d'altres.

Ja durant l'època romana, l'Escorial, als afores de la ciutat d'Auso, es revela doncs com un espai molt freqüentat, cap a migdia per l'explotació agrícola i cap a llevant al costat d'una de les vies importants d'accés a la ciutat. Aquestes característiques seran importants per entendre el paper d'aquest espai en entrar a l'edat mitjana.

2. El barri de Santa Eulàlia: un raval fora muralles entorn d'una petita església molt antiga

La documentació de l'alta edat mitjana deixa clar que la ciutat de Vic té continuïtat des de l'època romana. La documentació mostra que Ausona en època visigòtica ja era seu episcopal, i esmenta el nom dels bisbes, Cinió el primer d'entre ells, participant en alguns concilis a partir de l'any 516 (Ordeig, 1981). Un cop superada

la invasió sarraïna, la conquesta carolíngia i la revolta d'Aissó, tots tres episodis històrics molt importants per a la història d'Osona, el comte Guifré el Pilós, a finals del segle IX, va reorganitzar i repoblar el comtat i en va restablir la seu episcopal (Junyent, 1964).

Entre les escasses notícies documentals d'aquest període, destaca l'existència d'una església dedicada a Santa Eulàlia de Mèrida. Tot i que el document explícit més antic que fa referència a l'edifici es remunta a l'any 911, o fins i tot al 899, la seva advocació i l'arrelament a la història de Vic permeten recular-ne l'existència fins a l'època visigòtica (Ordeig, 2011). La mateixa documentació explícita que a l'entorn de l'església hi havia cases i un camí empedrat, probablement la continuació de l'antiga via romana.⁵

Les restes d'aquesta església tan antiga encara no s'han localitzat, però sembla que s'haurien de trobar prop del portal del mateix nom i de l'església de Santa Teresa,⁶ probablement en l'espai que queda entre els actuals carrers de Santa Joaquina i Torras i Bages, a la part alta del pendent que dona al Gurri.⁷ Sembla totalment descartat que la primitiva església es trobés sota la que després va portar el seu nom, construïda al segle XVIII, que posteriorment seria transformada en l'església gran del convent.

El barri de Santa Eulàlia, entorn de l'església, va ser molt poblat al llarg de tota l'edat mitjana, com ho demostra la documentació medieval que, ja des del segle XI, però sobretot al segle XIII, registra constants referències d'edificacions en aquest espai.⁸ Per tant, l'espai que ocupen avui el convent i l'escola de l'Escorial estava densament poblat de casetes d'artesans, bracers, comerciants i pagesos amb les seves hortes i corrals. Tampoc no se sap del cert l'extensió del barri, que en el decurs de l'edat mitjana es devia anar ampliant al llarg del carrer de Santa Joaquina per llevant, i fins al barri de les Clotes, un altre dels ravals més antics de Vic, pel cantó del migdia. Ara bé, molt probablement aquest només va ocupar les terrasses superiors del que avui són convent i escola. En l'excavació del 2008 no es va localitzar cap evidència d'ocupació, ni constructiva ni material, pertanyent a l'edat mitjana (Rocafiguera, 2010).

3. Les muralles i les fortificacions de l'edat moderna

A banda dels afers polítics que marquen Vic a la fi de l'edat mitjana, que la portaran a assolir el títol de ciutat a partir del 1315 i a la unificació de les dues partides jurisdiccionals que n'havien marcat la història medieval, l'any 1466, el barri de Santa Eulàlia, com la resta de la ciutat i de les poblacions de casa nostra, sofreix els embats de la pesta, que en diferents moments de l'edat moderna afectà tot el territori català. Junyent afirma que l'any 1425 el barri de Santa Eulàlia estava ocupat per 65 famílies, «i eren molts els albergs i solars de cases abandonats i en runes» (Junyent, 1968). Aquests episodis de pesta, anomenada també *morbo*, s'estengueren, de manera intermitent, al llarg de tot el segle XVI. Per tal d'evitar que aquesta epidèmia entrés a la ciutat, l'any 1591 es va construir un nou traçat de la muralla, que en circumdava els barris exteriors, de manera que es pogués privar l'entrada a Vic de persones i de mercaderies. Atès que l'objectiu fonamental de la fortificació

era impedir que penetrés la pesta, la muralla va rebre el nom popular de la *Clausura del Morbo*, nom amb el qual se la coneix. Se'n conserven encara parts del traçat visibles, que ens mostren que era un mur perimetral de tancament, força feble, més que no pas una fortificació de caràcter defensiu.

La muralla del *morbo* també passava pel mig del que avui dia és l'Escorial, concretament pel marge que es troba entre les dues cotes de nivell que en configuren la finca. Aquest fet, testimoni per la cartografia (Solà, 2011), també es va poder documentar arqueològicament amb la presència d'un tram de mur de pedres rodones i morter de calç que, molt probablement, correspondria a aquesta fortificació. El traçat de la muralla del *morbo* demostra també que el barri de Santa Eulàlia no es va estendre més avall en el pendent ja que aquesta muralla era la veritable línia divisòria entre la zona urbana i la zona rural a la ciutat de Vic del segle *xvi*.

Malgrat els diversos conflictes i episòdics bèl·lics que se succeeixen al llarg de la primera meitat del segle *xvii*, la ciutat de Vic va experimentant un procés gradual de creixement. Ara bé, la revolta dels Segadors (1640-1652) i la posterior guerra contra França deixen una petjada molt directa a la ciutat. De tot això la zona de l'Escorial en tornarà a ser plenament protagonista.

Després de la revolta dels Segadors, i signada la pau amb França, sovintejaven per les terres interiors de Catalunya grups de miquelets i desertors, partidaris dels francesos, que provocaven aldarulls difícils d'aturar des de les ciutats defensades per les tropes castellanès. El 1654 es produí un important atac francès a la plana de Vic, que va fer que a la tardor del mateix any el lloctinent de Catalunya, Joan Josep d'Àustria, s'instal·lés a Vic per protegir la ciutat contra els insurrectes. Aquí, veient la dificultat que presentava la defensa de la ciutat, atès que els ravals es trobaven directament adossats a la muralla medieval i eren un amagatall per als revoltats, el 1655 va decidir convertir Vic en una ciutat fortificada «amb els més moderns sistemes poliorcètics» (Cortada, 1998: 259).

Els plànols del que havia de ser la fortificació de Vic van ser realitzats per l'arquitecte Bonaventura Tarragó. Es tractava d'una fortalesa defensiva, formada per diferents baluards units entre si per un pany de muralla que se-

guia, a grans trets, el traçat de la *Clausura del Morbo*. Per fer efectiva aquesta fortificació el virrei va manar que s'enderroquessin tots els ravals de Vic, crescuts al llarg dels segles fora de la muralla medieval, cosa que aixecà grans protestes, atès que de les 946 edificacions de què constava la ciutat en aquell moment, 485 eren als barris fora muralles (Junyent, 1964). Així doncs, el 1655 tots els edificis que ocupaven el que avui són els terrenys de l'escola van ser desallotjats i enderrocats. En aquest moment també, i malgrat les protestes, es va aterrar l'antiga església de Santa Eulàlia i es va perdre la memòria de la seva ubicació exacta. L'única construcció que es va salvar de l'enderroc fou, inexplicablement, el recent construït convent de Santa Teresa, ocupat per monges procedents de Saragossa, que s'havia començat a edificar el 1636 a càrrec de l'arquitecte Josep Morató.⁹

La construcció de la fortificació va començar el 2 de març de 1656 per la zona de Santa Clara Vella. Segons la documentació, un dels baluards havia de localitzar-se adjacent al monestir de Santa Teresa.¹⁰ Una vegada més, l'excavació arqueològica a l'Escorial ha permès verificar i conservar part d'aquesta fortificació. Es van localitzar, molt malmeses, les restes d'un angle d'aquest baluard, probablement el de llevant, desempedrat en èpoques posteriors, però que encara conserva l'aspecte d'aquesta estructura defensiva. El baluard devia discórrer pel que ara és el carrer Torras i Bages, ja que la documentació diu que arribava fins a la clausura del convent de Santa Teresa. Atesa la importància de la troballa, i d'acord amb el Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya, aquestes restes s'han conservat i es poden visitar incorporades a l'aparcament sota el pavelló esportiu de l'escola.

Segons la documentació aquesta fortalesa havia de disposar de sis baluards a tot el perímetre de la ciutat. De moment s'han trobat les evidències de dos d'ells, el de l'Escorial i el del carrer de Sant Francesc, a l'altra banda del riu. De totes maneres, sembla que després de l'empenta inicial, un cop assolida la pau amb França, el ritme de la construcció es va anar alentint, el projecte es va anar ajornant i no es va arribar a acabar (Junyent, 1976: 216).

Molt poc temps després, els barris que havien estat destruïts van tornar a edificar-se, tot i que, segons sembla, es va guardar un espai molt més ample entre les cases i la muralla medieval, un espai que, un temps més tard, donaria lloc a les característiques rambles que avui envolten el nucli antic de Vic (Cortada, 1998: 259). El barri de Santa

Eulàlia també fou repoblat en aquesta època. A partir del 1686 es va traçar un nou carrer de Santa Eulàlia —el que avui és el carrer de Santa Joaquina—, probablement més rectilini i menys tortuós del que devia haver estat l'antic camí medieval. Segurament és en aquest moment que es van construir les diferents cases que, segles més tard, adquiriren santa Joaquina de Vedruna i les seves successores per a la construcció del convent i el col·legi.

També durant el segle XVIII s'edificà de nou la capella de Santa Eulàlia, ara sí en el lloc on es troba actualment l'església gran de l'escola.¹¹ Aquesta capella, pertanyent al bisbat, havia caigut molt en desús a inicis del segle XIX i es trobava molt sovint tancada. Des del 1835 les germanes carmelites la utilitzaren, i el 1859 van rebre del bisbe Castanyer l'església en usdefruit complet (Alonso, 1971: 248).

4. El creixement urbà fora muralles. Les casetes del barri de Santa Teresa

Les excavacions realitzades a l'escola l'any 1988, i també les realitzades més recentment per a la construcció del nou edifici de l'hortolà,¹² han posat al descobert les evidències del barri de cases que al llarg dels segles XVIII i XIX es va anar formant al llarg del pendent per on discorria el carrer de Santa Teresa, posteriorment ampliat i transformat en l'actual carrer Torras i Bages.

Es tractava de cases d'un sol traç, la majoria d'uns tres metres de façana, adossades entre elles, que s'anaven adaptant al desnivell del terreny. Totes elles eren construccions senzilles, amb un basament de pedra, d'un o

→ 10-11

dos pisos, amb obertura al carrer de Santa Teresa, i pati interior. La particularitat d'aquests edificis és que són els mateixos que van ser adquirits per la congregació per tal de bastir-hi l'edifici del convent, i se'n conserven les escriptures, que han pogut ser contrastades amb les restes materials.

S'han conservat evidències físiques com a mínim de quatre d'aquestes cases, i possiblement d'una cinquena. La primera, situada a la part alta del convent, tindria dos pisos, el superior dels quals hauria estat incorporat en el convent i s'hauria utilitzat com a fusteria de l'escola. Aquesta construcció tindria una cisterna subterrània que s'abastiria de l'escorrentia de la part alta del turó. Al seu costat dret, seguint la façana, s'ha trobat el sòl d'una altra casa, amb el terra fet de cairons de ceràmica roja. A la part posterior tenia un pati central on hi destacava el brocal d'un pou de pedra, que havia sofert diverses refeccions al llarg del temps.

Encara, immediatament al costat, una tercera caseta, de la qual només se'n conservava la paret posterior del pati, va ser d'un especial interès, atès que s'hi van trobar dos petits forns de calç que es troben consignats en la documentació. Es tractaria segurament de la casa «Can Capeta», situada al carrer de Santa Teresa núms. 25 i 27, amb pati i forn de calç de 1.140,30 m². La propietària, M. Dolores Tió i Solerdelcoll, la va vendre a Margarida Arolas, superiora general, l'any 1906 per 6.500 ptes.¹³ Finalment, també es van trobar restes d'un possible celler subterrani, amb voltes de maó, posteriorment tapiades, que devien pertànyer a una altra d'aquestes construccions.¹⁴ Totes aquestes edificacions es van anar enderrocant per edificar-hi l'actual Casa Mare.

5. L'edifici conventual i l'escola

Després de la fundació de la congregació, el 26 de febrer de 1826, Joaquina de Vedruna vivia al mas Escorial, on ja exercia l'ensenyament per a les nenes dels voltants. Poc temps després, a causa de la dificultat de garantir la protecció de les germanes en un indret fora de les muralles, aquestes s'instal·laren en un pis a la part baixa del carrer de la Riera. Dos anys més tard l'espai se'ls va fer petit, i van llogar dues casetes enfront de la capella de Santa Eulàlia al carrer dels Caputxins. Finalment, el 1835, la baronessa de Savassona va oferir a santa Joaquina els diners per adquirir quatre casetes al costat de l'església de Santa Eulàlia. Aquest seria l'origen de la Casa Mare, a partir de la qual s'iniciaria la transformació definitiva de l'espai.¹⁵

El maig de 1863, sota el generalat de la mare Paula Delpuig, successora de Joaquina de Vedruna, i a petició d'Ignacio Llasera, governador civil de Barcelona, es va obrir al costat de la Casa Mare un col·legi internat, el primer de la congregació que s'obria amb aquesta finalitat, que Anna M. Alonso qualifica de «*sin precedentes*» (Alonso, 1971: 216-218). Aquesta escola es va obrir a les cases de la part de llevant de l'església de Santa Eulàlia, en uns terrenys adquirits l'any 1858.¹⁶ Es tractava en un primer moment d'una escola de capacitat reduïda per a unes 25 noies en règim d'internat, i s'hi van destinar tres germanes. Més endavant es van acceptar alumnes a mitja pensió. Tot i que des dels seus inicis la comunitat destinada al col·legi va ser clarament diferenciada de la de la Casa Mare, el col·legi sempre ha estat molt proper del govern general de la congregació,

i durant molts anys el càrrec de superiora de l'escola va anar vinculat a l'equip general. És evident, doncs, que la planificació de la construcció de la Casa Mare va comportar millores a l'escola, que sempre ha crescut i s'ha desenvolupat al seu redós.

Va ser la mare Anna Soler, en el seu generalat, la persona que va impulsar l'adquisició de les noves cases del carrer de Santa Teresa, i va unificar aquestes propietats per emprendre la construcció d'un edifici de nova planta que donés resposta a les necessitats d'una congregació i d'un noviciat creixents. El projecte va ser encarregat a l'arquitecte barceloní Antoni Serrallach, que va lliurar els plànols signats el 30 de maig de 1891.¹⁷ L'edifici va ser construït en sis anys (1891-1896). En una segona fase es va emprendre la construcció de l'església. Els plànols van ser lliurats el dia 24 de maig de 1898, i l'església va ser consagrada pel bisbe Torras i Bages l'1 de gener de 1900, i es va inaugurar públicament el 27 de gener del mateix any.¹⁸

Des del punt de vista de la història de l'espai, cal destacar dos aspectes importants de la construcció. En primer lloc, el seu estil: l'edifici és concebut en un estil historicista neoromànic, corresponent als gustos de l'època. La seva planta és quadrada i recorda l'estructura d'una església i un claustre medievals. Efectivament, l'edifici es troba centrat entorn d'un gran pati central i dos de laterals, amb estructura de claustre al primer i al segon pis, cosa que li dona unes condicions idònies de lluminositat. Pel que fa a l'alçat, l'edifici té tres plantes: la planta baixa, originàriament emprada per al servei de cuina, safareig, bugaderia...; la planta noble, on s'hi trobaven el noviciat i les sales de treball, i la tercera planta, on hi havia els dormitoris dividits en tres ales. L'edifici té diversos accessos, cosa indispensable atès el nombre de novícies i germanes residents. Malgrat el seu aspecte vinculat a la tradició, es tracta d'un edifici concebut amb total modernitat. Tant els elements de suport com els elements sustentats són bigues i pilars de ferro colat, sistema que va revolucionar l'arquitectura a partir de la revolució industrial.

El segon aspecte, ja introduït anteriorment, és sens dubte la seva funcionalitat. La Casa Mare es va concebre com una unitat d'ocupació capaç de fer front a les necessitats materials i espirituals de la nova congregació. Pel que fa a les necessitats materials, la finca va ser construïda en la terrassa alta, propera al carrer dels Caputxins,

i es va dedicar la part baixa a horts i a camps. Es va construir un gran mur de contenció que separava clarament les dues terrasses, i es van planificar, a la part est de l'edifici, dues sales superposades, amb funció de rebost i d'obrador d'aliments. Prop del carrer de Santa Teresa hi havia l'edifici del masover, més tard un hortolà, que tenia cura de l'hort i dels animals. Una gran bassa quadrangular, situada en el lloc de l'actual «placeta», substituïda més endavant per una de semicircular, amb peixos, adossada al mur de contenció on avui dia hi ha els patis d'Infantil, servia per al regatge de l'hort i per a distracció de les alumnes de l'escola.¹⁹ La part alta, destinada a l'habitatge, estava pensada per acollir un gran nombre de germanes. La distribució de l'espai permet desenvolupar les tasques pròpies de formació i també trobar espais de descans i de meditació. La presència d'un claustre o galeria externa a les façanes est i sud de l'edifici i d'espais enjardinats permetia aquestes funcions.

El conjunt d'edificacions de la Casa Mare va quedar conclòs amb la capella de Sant Rafel, situada a l'hort, destinada a ser el cementiri de la comunitat. La construcció és del mateix estil neoromànic, d'una sola nau, amb contraforts exteriors, i amb un petit rosetó sobre la portalada. Es tracta d'una petita església amb capella superior i cripta funerària dedicada a l'arcàngel per la devoció que li professava Santa Joaquina.

La darrera de les edificacions del conjunt va ser l'església, projectada per la mateixa Anna Soler i que va acabar la seva successora, la germana Rita Ubach. Cal dir que aquesta obra es va poder executar gràcies al fet que el Sr. Miquel Mascaró va llegar tots els seus béns i els de la seva esposa a la seva única filla, carmelita Vedruna. L'edifici també va ser projectat per Antoni Serrallach, però en un estil més eclèctic, més proper al modernisme. Tot i que aquesta església va ser dedicada a la Mare de Déu del Carme, conserva també la seva advocació a Santa Eulàlia.²⁰

Pel que fa a l'escola, com ja hem dit es trobava al llevant de l'església i utilitzava com a aules els espais més propers a la façana del carrer dels Caputxins. La cara nord del claustre de la Casa Mare i una part del pati actual, que era un jardí de terra amb diversos arbres, eren utilitzats com a lloc d'esbarjo per les alumnes del col·legi durant els primers anys del segle xx.²¹

L'ampliació de l'escola es donà ja ben entrat el segle xx. Passada la guerra de 1936-1939, es construí una «sala de recreo» en l'indret que actualment ocupen els menjadors de l'escola. L'espai que avui és el menjador dels mestres era, en aquest període, la cuina. Al primer pis hi havia la majoria d'aules, i al segon, els dormitoris de les alumnes i de la comunitat. Es tractava d'una escola petita, pensada per a alumnes de la bona societat de Vic i comarca, molt diferent de la resta d'escoles fundades per la congregació en terres catalanes i espanyoles, dedicades gairebé sempre a l'educació de les nenes més desafavorides.

Cal dir que, paral·lelament, la Casa Mare acollia també una escola gratuïta, que feia les classes a l'espai més proper al carrer Torras i Bages, en una sola aula que fins avui hem anomenat «sala polivalent», i que ara torna a ocupar la comunitat de la Casa Mare.

A partir del curs 1954-1955 l'escola experimentà un importantíssim procés d'obertura cap a tot tipus d'alumnat, encapçalat per les germanes Maria Perramon i Lídia Martín, i recolzat per la superiora, Francesca Vidal (Martín, 1999). Aquest procés fou acompanyat d'una nova ampliació de l'espai. Es construí l'edifici de la cara nord del pati, «l'obra nova», cosa que permeté ampliar considerablement la capacitat de l'escola i el nombre d'aules. En un primer moment la planta baixa quedà com a porxo obert, i més endavant es remodelà com a aulari. Aquesta construcció va anar acompanyada d'un allargament del pati, que s'enllosà. El tancament del pati per la banda de migdia va anar acompanyada de la construcció d'un tobogan que es va mantenir a l'escola fins al 1975. Per l'altra banda, l'ampliació del carrer de Sant Segimon comportà una primera expropiació d'una part dels horts del convent.

El 1968 es traslladà l'internat a les golfes de la Casa Mare, cosa que permetria una nova ampliació del col·legi, acompanyada de la remodelació com a aules d'algunes de les sales del noviciat. Les dependències entorn de l'escala de les novícies passaren a acollir les alumnes més grans de l'escola a mitjan dècada de 1970.

L'any 1999 es van enderrocar les cases de la banda esquerra del carrer de Santa Joaquina, i es creà en el seu lloc una plaça que, a petició de la congregació, va ser anomenada plaça de Santa Eulàlia, en honor

a l'antiga capella. Aquesta obertura de l'espai urbà ha donat una nova perspectiva a l'edifici conventual i, molt especialment, a la façana de l'església.

La remodelació urbanística entorn del carrer de Sant Segimon, inaugurada l'any 2002, féu que una altra part important dels antics horts, ara patis de l'escola, fossin de nou expropiats. A canvi, l'any 2006 s'obtingué el permís per erigir un nou edifici de tres pisos, amb sala d'actes i aulari per a l'Educació Infantil i Cicle Inicial, a l'indret que havia estat ocupat per la casa del masover, per una lleteria i pels galliners que abastien de carn els menjadors de l'escola, i que s'havia ocupat des de la dècada de 1980 com a parvulari.

L'any 2008 la congregació construí per a l'escola el nou pavelló esportiu i un garatge semisubterrani. Per construir-lo es van enderrocar els safareigs i el que havien estat els antics galliners de la Casa Mare. És en aquest espai que es van trobar les evidències arqueològiques que han permès reconstruir la història del lloc des del temps dels romans. Finalment, el 2012, seguint el traçat del carrer Torras i Bages, s'ha ampliat el que havia estat la casa dels darrers hortolans del convent per convertir l'espai en un nou aulari de Primària.

L'Escorial compleix 150 anys d'història, i en aquest temps ha vist créixer i formar-se moltes generacions de joves. Tanmateix, la seva història es remunta encara molt més enllà: en aquest espai moltes persones hi han nascut, hi han treballat, hi han sofert, hi han pregat i hi han anat construint, amb les seves vides, una trajectòria que és més antiga que la nostra ciutat. L'escola, i tots nosaltres, som hereus d'aquest llegat mil·lenari, i és el nostre deure —i un gran privilegi— conèixer-lo, comprendre'l, respectar-lo i fer-lo estimar als ciutadans del demà.

IMATGES

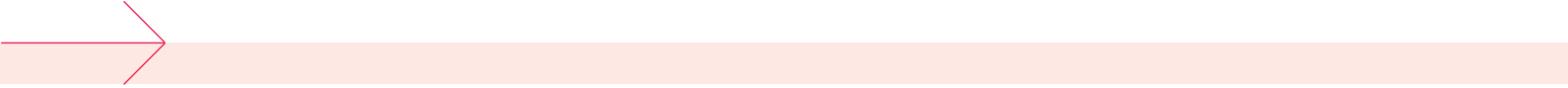
> **1.** L'Escorial. Vista aèria. Encerclat al fons, el *manso* Escorial; en línia discontinua, límits aproximats de l'espai original. [Fotografia A. Pujol] > **2.** Imatge anterior a la construcció del pavelló on es poden veure els dos nivells de terra que configuren l'espai de l'Escorial. > **3.** Notes de Serra i Campdelacreu respecte a les troballes realitzades sota l'església de l'Escorial, recollides per J. Gudiol (1920). [AEV] > **4-5.** Restes d'estuc pintat de groc, i un morter d'origen italià *in situ*. > **6-7.** Base d'àmfora i fragments de ceràmica comuna romana. > **8.** Fragment de mur probablement pertanyent a la muralla del *morbo*. > **9.** Restes de l'angle d'un baluard de la fortificació del segle XVII. [Fotografia I. Ollich] > **10.** Plànol de les estructures del segle XIX aparegudes durant l'excavació de 2008. > **11.** Restes de dos forns de calç i d'un terra amb cairons, pertanyents a una casa del barri de Santa Teresa. > **12.** Plànol original de la construcció de l'edifici. [Casa Mare] > **13.** La Casa Mare, vista aèria. > **14.** La capella de Sant Rafel. [Fotografia C. Jiménez] > **15.** L'església de la Casa Mare des de la plaça de Santa Eulàlia. [Fotografia C. Jiménez]

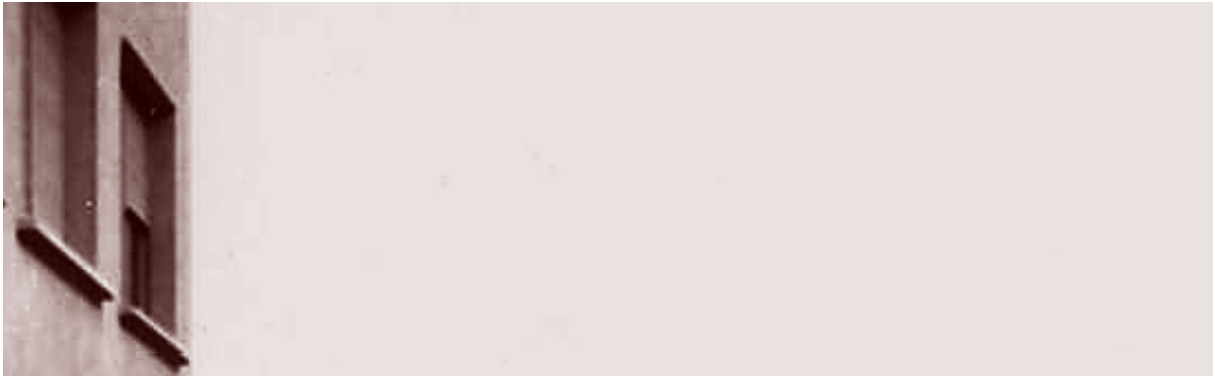
NOTES

> **1.** Tot i que tradicionalment s'ha parlat de l'antiga ciutat d'Ausa, les troballes epigràfiques d'època romana asseguren que la ciutat, en aquest període històric, rebria el nom d'Auso, d'on deriven, per flexió natural, el nom d'Ausona i posteriorment Osona (Fabre; Mayer & Rodà, 1984). > **2.** Document recollit per GUDIOL, J. M. *Les primitives civilitzacions ausetanes*. Volum vel·lografat a mà. Vic: Agrupació Excursionista de Vic, 1920, p. 52-53. > **3.** Una evidència física i una altra de documental ens parlen de l'existència d'aquest punt d'aigua a la zona: sota l'edifici conventual es conserva encara una font que, almenys fins a l'any 2008, rajava constantment i s'aprofitava com a aigua de reg; d'altra banda, un document de l'any 1298 parla d'un pou públic a la zona, anomenat el «Pou de Santa Eulàlia» (Casadevall, 1926: 8-9). > **4.** «*Debe haber una fuente que siempre tenga agua, ora nazca dentro de la casería, ora se introduzca desde fuera*» (Columela, 1959, Lib. I, Cap. V, p. 19). > **5.** «*infra suburbia civitates vicen. sub inuocatione beate eulalie emerite capella antiquitus est fundata*». Document de l'any 1318 de l'Arxiu Episcopal de Vic, citat a CASADEVALL, R. *La capilla de Santa Eulalia de Vich. Contribución al centenario de la fundación del Instituto de Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Vic: Impremta Librería Ausetana, 1926. És important també destacar la coincidència del nom de Santa Eulàlia —sempre de Mèrida— amb llocs de pas d'una antiga via romana. Aquesta coincidència va ser demostrada per F. Pallí en la seva obra *La Via Augusta en Cataluña*. Barcelona: Universitat Autònoma de Barcelona, 1985. > **6.** En el moment de la fundació del convent de Santa Teresa, es parla d'aquest convent situat a l'era de Santa Eulàlia (Casadevall, *op. cit.*, p. 9). > **7.** En un document del 1069, dipositat a l'Arxiu Capitular de Vic, parla d'una «*sub ecclesia sante eulalie supra riuum de gurri*» (Casadevall, *ibid.*). > **8.** *Catalunya Romànica*. Volum III (Osona II). Ciutat de Vic, p. 663. > **9.** PRATDESABA, PAU. *Convent de Sta. Teresa*. Treball de recerca de 2n de Batxillerat. Col·legi Escorial 2012-2013. [Inèdit] > **10.** Un capbreu episcopal de 1762 parla d'una propietat que per la part de ponent afronta «*ab un Marge gran y de dit Marge gran en línea recta tirant fins al Forti olim dit de Sta. Theresa que vuy es clausura del Monastir y Convent de Monjas carmelites descalsas de dita present Ciutat*» (Arx. Epis. de Vic. Capbreu de Badia de 1762. Citat a Casadevall, *op. cit.*). > **11.** La capella va ser reedificada per D. Ignacio Ramon de Sallés l'any 1780, que la va posar sota l'advocació de la Immaculada. Tanmateix seguia essent coneguda popularment com a la capella de Santa Eulàlia (Salarich, 1854). > **12.** Les excavacions preventives, realitzades durant el mes d'abril de 2012, van ser dirigides per l'arqueòloga Antònia Díaz i Carvajal. > **13.** LLACH, M. T. CCV; ARUMÍ, M. CCV. *Historia documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Tomo 3. Barcelona: Claret, 2005. Annex 5 (Escrituras Casa Madre). > **14.** DÍAZ, Antònia. *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva al Col·legi Escorial*. Servei d'Arqueologia Generalitat de Catalunya. Febrer de 2013. [Inèdit] > **15.** Per a més informació sobre l'escola i sobre la congregació, vegeu LLACH, M. T. «Presència Vedruna a Vic», en aquest mateix volum. > **16.** La primera descripció de l'edifici de l'escola es troba en una protocolització d'una escriptura privada de reconeixement de la compra dels terrenys feta l'any 1958. El document és del 27 de juliol de 1875, quan l'escola ja funciona: «*El edificio allí construido para colegio tiene dos pisos y planta baja sin numeración para formar parte de la expresada casa matriz y noviciado en el barrio cuarto, manzana treinta. Tiene su frente y puerta principal en la calle Capuchinas que mira el poniente, su derecha que da al Norte linda con la casa de Antonio Casas y parte con el huerto de don Ramon Capdevila, por la izquierda o medio con la referida casa matriz y noviciado y su huerto, y por la espalda con la huerta y casa de los herederos de don Pedro Vilar mediante tapias*» (Vic, Arxiu de la Casa Mare). > **17.** Aquests plànols es troben emmarcats a la Sala dels Plànols de la Casa Mare. > **18.** ALONSO, A. M. *Centenari de la consagració de l'església de la Casa Mare*. Opuscle intern, 2000. Agraïm a la germana M. Carme Camps que ens facilités aquest document. > **19.** Informació oral proporcionada per Maria A. Rocafiguera (1900-1988), alumna de l'escola entorn de l'any 1910. > **20.** Així consta en el pergamí escrit en llatí que es va introduir sota l'altar major en la cerimònia de col·locació de la primera pedra, oficiada pel bisbe Morgades, una còpia del qual es troba recollida en el llibre de Casadevall sobre la capella de Santa Eulàlia: «*Exmus et Rmus D.D. Josephus Morgades et Gili, Episcopus vicensis, primarius lapidem benedixit et imposuit pro nova Ecclesia in honorem Sanctae Eulaliae et Bmae Virginis Mariae de Monte Carmelo dicando*». > **21.** Vegeu les imatges d'aquests primers moments de l'escola a Pous, P.; JIMÉNEZ, C. «Història fotogràfica», en aquest mateix volum.

REFERÈNCIES I BIBLIOGRAFIA

- > **1.** ALBAREDA, J.; FIGUEROLA, J.; MOLIST, M.; OLLICH, I. *Història d'Osona*. Vic: Eumo, 1984. 493 p. [L'Entorn; 5] > **2.** ALMAGRO, M.; SERRA-RÀFOLS, J. C.; COLOMINAS, J. *Carta Arqueològica de España*. Barcelona. Madrid: CSIC/Casa de Diego Velázquez, 1945. > **3.** ALONSO, A. M. CCV. *Historia documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Tomo 2. Vitoria: Editorial Viedra, 1971, p. 248. CASADEVALL, R. *La capilla de Santa Eulalia de Vich. Contribución al centenario de la fundación del Instituto de Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Vic: Impremta Librería Ausetana, 1926. > **4.** CASAS, J.; GÓMEZ, A.; MASÓ, R.; MESTRES, I.; ROCAFIGUERA, M. «Ciutat de Vic: Darreres Intervencions i Línies de Recerca (2005-2009)». A: *I Jornades d'Arqueologia a la Catalunya Central* [Manresa, Octubre 2010], 2012. > **5.** «Crònica 2008». *Ausa* [Vic], XXIII, núm. 161-162 (2008), p. 757-771. > **6.** CATÓ, Marc Porci. *D'Agrícola*. [Trad. Mn. S. Galmés]. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1927. 86 p. > **7.** COLOMINES, J. «Necrópolis ibero-romana del Puig d'en Planes». *Anuari de l'Institut d'Estudis Catalans* [Barcelona], VI, 1915-1920 (1920). > **8.** COLUMELA, Lucio Junio Moderato. *Los doce Libros de Agricultura*. [Trad. C. J. Castro]. Barcelona: Iberia, 1959. 2 v. 243 i 221 p. (Obras Maestras) > **9.** CORTADA, L. *Estructures territorials, urbanisme i arquitectura poliòrquics a la Catalunya preindustrial*. Vol. I: «De l'antiguitat al segle XVII». Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 1998, p. 259. [Arxiu de les Seccions de Ciències, 119] > **10.** CRUELLES, W.; MOLAS, M. D.; OLLICH, I. *Programa PRAV*. Vic: Ajuntament de Vic, 1985. [Inèdit] > **11.** DÍAZ, A. *Memòria de la intervenció arqueològica preventiva al Col·legi Escorial*. Barcelona: Servei d'Arqueologia Generalitat de Catalunya, Febrer 2013. [Inèdit] > **12.** DURAN, M.; MESTRES, I.; SUBIRANAS, C. *Memòria de l'excavació arqueològica d'urgència realitzada a l'estadi municipal d'atletisme Josep M. Pallàs de Vic (Osona)*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1994. [Inèdit] > **13.** FABRE, G.; MAYER, M.; RODÀ, I. *Inscriptions romaines de la Catalogne*. Paris: Diffusion Deboccard. V. 1/ Barcelone [sauf Barcino], 1984, p. 72-73. > **14.** GÓMEZ, A.; ROCAFIGUERA, M. «Troballes romanes a Auso». *Revista Vic* [Vic] (2011), 3-4. > **15.** GUDIOL, J. M. «Excavació de les sitges del Gurri». *Butlletí de la Colla de Gurb* [Vic], Vol. I (1920). > **16.** GUDIOL, J. M. *Les primitives civilitzacions ausetanes*. Vic: Agrupació Excursionista de Vic, 1920, p. 51-53. [Vel·lografiat a mà] > **17.** JUNYENT, E. «La primitiva sede episcopal de Ausona». *Ausa* [Vic], V (1964), p. 8-13. > **18.** JUNYENT, E. «Evolució històrica de la urbanització de Vic». *Ausa* [Vic], VI (1968-1971), p. 41-52. > **19.** JUNYENT, E. *La Ciutat de Vic i la seva història*. Barcelona: Curial, 1976. 551 p. [Documents de Cultura; 13] > **20.** LLACH, M. T.; ARUMÍ, M., CCV. *Historia documental de la Congregación de las Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Vol. 3. Barcelona: Claret, 2005. 283 p. > **21.** MARTIN, L. CCV. *Una experiència educativa*. Barcelona: Claret, 1999. 106 p. > **22.** MOLAS, M. D. *Els Ausetans i la ciutat d'Ausa*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1982. 156 p. [Osona a la Butxaca; 4] > **23.** MOLAS, M. D.; OLLICH, I.; CABALLÉ, A. «De l'Auso romana al Vicus Ausonensis medieval». *Ausa* [Vic], XXIII (2008), p. 719-722. > **24.** OLLICH, I. «Orígens i evolució del Vic romà i medieval. Una visió des de l'arqueologia». A: *Actes del XIV Simposi d'Estudis Clàssics*. [Vic, 26 a 28 de setembre de 2002]. Barcelona: Universitat de Barcelona-Secció catalana de la SEEC, 2004, p. 57-77. > **25.** OLLICH, I.; ROCAFIGUERA, M. «L'Esquerda de Roda, Osona. Un projecte vinculat al territori» a *I Jornades d'Arqueologia de la Catalunya Central* [Manresa, octubre de 2010]. Barcelona: Generalitat de Catalunya, p. 94-99. > **26.** ORDEIG, R. *Els orígens històrics de Vic*. Vic: Patronat d'Estudis Osonencs, 1981. 153 p. [Osona a la Butxaca, 1] > **27.** ORDEIG, R. «Santa Eulàlia i Santa Leocàdia, una església altmedieval de Vic». *Ausa* [Vic], XXV (2011), p. 323-332. > **28.** PAMPLONA, I. (padre). *Una insigne educadora. Santa Joaquina de Vedruna de Mas*. Madrid: Cocusla, 1958. 236 p. > **29.** PLADEVALL, A. «La plaça de Santa Teresa». *Revista Vic* (1986). 4 p. s/n. > **30.** PONS, J. S. *Vida y virtudes de la Reverendísima madre Anita Soler de Santa Sabina, Tercera Superiora General del Instituto de las Hermanas Carmelitas de la Caridad*. Barcelona: Rafael Casulleras, librero editor, 1926. 439 p. > **31.** PUJADES, J.; ROCAFIGUERA, M.; SUBIRANAS, C. «Fitxes 11 i 101». Programa d'Arqueologia Urbana. Ciutat de Vic. [Coord. Molas, M. D.; Ollich, I.]. Vic: Generalitat de Catalunya, 1993. [Inèdit] > **32.** ROCAFIGUERA, M. *Escorial-2008. Memòria de les excavacions arqueològiques preventives per a la construcció d'una sala esportiva al Col·legi Escorial (Vic)*. Vic, 2011. 152 p. [inèdit] > **33.** ROCAFIGUERA, M. «Les excavacions arqueològiques de l'Escorial (Vic). Del món romà fins al segle XIX». *Ausa* [Vic], XXIV (2010), p. 733-751. > **34.** SALARICH, J. *Vich, su historia, sus monumentos, sus hijos y sus glorias*. Vich: Imprenta de Soler Hermanos, 1854. 318p. [Ed. facsímil *Diari de Vic*. Col·lecció Memòries d'Osona, 1] > **35.** SOLÀ, J. *Cartografia històrica de Vic*. Vic: Publicacions del Col·legi de Sant Miquel, 2011. 20 p. + 33 plànols. [Recerca, 8] > **36.** VARRÓ, Marc Terenci. *Del Camp*. [Trad. Mn. Salvador Galmés] Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1928, p. 12. [143]

Presència Vedruna a Vic

M. Teresa Llach ccv

La raó de tot plegat

Si cal anar als orígens, i cal, hem de retrocedir a 1799. Si hem de parlar de la causa per la qual Vedruna es fa present a Vic, ras i curt: va ser l'amor. Podria ser una novel·la, però és una història.

Un vigatà es va enamorar d'una noia de Barcelona i acabà en casori. Ella es deia Joaquina de Vedruna i Vidal, i havia nascut en una casa senyorial al carrer de l'Hospital, el 1783. Era la cinquena de vuit germans. El pare, Llorenç de Vedruna, era procurador causídic a l'Audiència de Barcelona. La mare, Teresa Vidal-Orriols, feina tenia amb aquella mainada, encara que del primer, en Ramon, fins a la petita, la Maria, hi hagués una diferència de divuit anys.

Antecedents educatius a can Vedruna

Els dos nois, l'hereu i en Joaquim, estudiaren Lleis a la Universitat de Cervera. A les noies se'ls procurà una institutriu a casa. Justament en 1783, l'any del naixement de la Joaquina, una Reial Cèdula creava l'escola gratuïta per a nenes pobres. Les matèries d'ensenyament eren la lectura, l'escriptura, el catecisme i les labors ordinàries, que eren el «principal objecte d'aquestes escoles». Malgrat ser tan restringida, aquesta legislació només s'aplicà, i ben escassament, a Madrid. O sigui, que les pobres quedaven sense res. La Reial Cèdula prescrivia que els pares rics aportessin «quantitats moderades» per al manteniment de les professores i a aquestes els exigia, com a condició per al magisteri, tenir bons costums, conèixer la doctrina cristiana, saber llegir, encara que no necessàriament, i saber cosir. Així fou com proliferaren les anomenades 'costures' en el mateix domicili de la mestra. És com una ironia que no fos exigible a la mestra saber llegir i escriure.

En realitat, el criteri dominant era que el patrimoni de la dona fos la ignorància. Els mateixos pensadors il·lustrats, l'avanzada progressista, feien afirmacions com aquestes: «Les dones han d'aprendre moltes coses, però només aquelles que convé que sàpiguen. Doneu, sense escrúpols, una educació de dona a les dones, procureu que estimin les tasques pròpies del seu sexe, que siguin modestes, que sàpiguen guardar i governar la seva llar» (Jean-Jacques Rousseau a *Emile*).

Resulta excepcional el testimoni d'una dona que denunciava la gravetat de la situació. Josefa Amar, filla del metge de cambra del rei, escrivia en 1790 que l'educació de les dones es considerava de poca categoria i, encara més greu, «fins les mateixes dones miren amb indiferència el fet d'aprendre això o allò, o de no aprendre res».

El record de la seva infància, la legislació sobre l'educació femenina, que avançava tan lentament, havien de moure la Joaquina, anys a venir, impulsada per l'Esperit i per les mediacions d'allò que veia i escoltava, a promoure l'educació de les nenes i les noies sense pors ni prejudicis. En tot cas, el seu nivell d'instrucció, que avui qualificaríem de baix, era notable en comparació amb el de la majoria de nenes i noies del seu temps. Cal afegir que l'ambient familiar, propi d'una família benestant profundament cristiana i sòbria, era ric culturalment i obert al progrés. Només a títol d'exemple, Ramon, el germà gran, advocat, va ser assessor de la Junta de Comerç de Barcelona. En 1803 ingressà a l'Acadèmia de Jurisprudència i a la de Bones Lletres, de la qual fou secretari, censor i tresorer. Fou regidor de l'Ajuntament de Barcelona i, des d'aquest càrrec, contribuí a la reobertura de l'Acadèmia, en 1843, tancada des del 1824.

L'hereu de Vic

En Teodoro de Mas era l'hereu d'una família de terratinents. Havia nascut a Vic l'any 1774, encara que el pare, Josep, procedia dels Mas, de Roda. Nasqué al *manso* Escorial,¹ propietat de la seva mare, Mònica Solà i Sauleda. En Teodoro també esdevingué procurador causídic a la Reial Audiència de Barcelona. Així fou com va conèixer el senyor Llorenç de Vedruna, del qual es féu amic i, consegüentment, també de la seva família.

El diumenge ja se sabia on trobar en Teodoro. Un bon dia demanà una entrevista amb el seu col·lega i conseller, don Llorenç. El noi estava enamorat; la sorpresa del pare Vedruna fou majúscula: demanà casar-se amb la seva filla Joaquina, que encara no tenia setze anys. Acabà veient-ho amb bons ulls. El pare parlà amb la noia, i també ella queda desconcertada. Anys més tard, ella mateixa explicaria el mar de confusions en què es trobà submergida: d'una banda, el desig de la vida religiosa; de l'altra, la voluntat del pare, que no imposava, però que comptava, i molt, i que ella interpretava com la voluntat de Déu. Finalment hi havia en Teodoro, a qui apreciava de debò i que li demanava de compartir la vida. Aquell 'sí', ho capgiraria tot.

Als sogres els va caure molt malament la senyoreta de Barcelona, ells tenien al cap alguna pubilla rica de Vic que apaivagués el mar de plets que pesava sobre les terres. L'arribada de la parella a Vic perquè la noia conegués els pares d'en Teodoro, que no assistiren a l'enllaç celebrat a l'església del Pi de Barcelona el 1799, va ser decebedora. Aquella animositat, però, canvià així que als avis De Mas els nasqué la primera néta.

Joaquima de Mas i de Vedruna, casada i viuda

El matrimoni va tenir nou fills dels quals tres moriren petits. Però l'amor contribuïa a superar les desgràcies familiars. Tanmateix, hi ha fets que vénen de fora i se'ns imposen. Les ambicions de Napoleó tindrien conseqüències dramàtiques, per al país i per a les persones concretes. La ja mestressa del *manso* Escorial hi viuria cinc anys, els de la guerra. La Junta del Principat havia nomenat capità de reserva a Teodoro de Mas. No és lloc per entretenir-se a dibuixar les situacions de temors, saqueigs, fugides, impostos que la guerra provocava a la població. En acabar-se la contesa les seqüeles foren dures i llargues. En Teodoro morí a Barcelona el març de 1916.

La viuda, una dona forta i adolorida, decidí instal·lar-se al *manso* Escorial. Seria tota lliurament per als fills. Les cartes familiars conservades mostren el seu tremp d'educadora. En aquest període de deu anys es va anar gestant i fonamentant el que seria el caràcter educatiu Vedruna. Quan tingués els fills col·locats, entraria en un convent de clausura, aquests eren els pensaments de la viuda Joaquina de Mas.

Un altre 'sí' capgiraria novament els seus projectes. Un caputxí del convent de la Divina Pastora, fra Esteve d'Olot, li indicà que Déu esperava un altre futur per a ella. No li era estranya la trista situació de les noies analfabetes de per vida, i la precària condició de la sanitat, ella que freqüentava l'hospital de la Santa Creu de Vic, aportant atenció humana i espiritual als malalts. Passà temps, i la pregària i la reflexió anaven de la mà mentre seguia amb cura l'educació dels fills.

El «manso» Escorial primera presència Vedruna a Vic

El 26 de febrer de 1826, el *manso* Escorial acollia la primera comunitat al voltant de la mare Joaquina de Vedruna. El dia 6 de gener havia fet professió de vots en mans del bisbe Pablo de Jesús Corcuera. En un principi, les germanes s'anomenaren terciàries carmelites, i popularment les escorialeses. Començava humilment un projecte innovador de vida religiosa, la missió del qual era l'educació de les noies, la cura de malalts i, sempre, amb una dedicació preferent a les classes més desfavorides.

La mateixa fundadora escrivia el mes d'abril de 1826 a l'amic Josep Estrada, d'Igualada:²

(...) i en lo que nos apliquem és ensenyar noies que, per lo present, ja ne vénen onze (...)

I al cap de vuit mesos:³

(...) i tenim ensenyança per a les pobres (si bé ne ve alguna que no n'és) i lo número que ne vénen, passen de cinquanta, i altres que han parlat per venir.

A Vic, l'any 1826, només les monges del beateri de les dominiques s'ocupaven de les nenes ensenyant labors. El Plan y Reglamento de Instrucción, aprovat pel rei el febrer de 1825, encara no s'havia implantat. A tal fi a Vic s'havia nomenat una Junta de Instrucción Local, però hi havia moltes dificultats econòmiques per establir l'ensenyament elemental.⁴

Vista la situació, la petita escola de nenes al *manso* Escorial, on aprenien a llegir, escriure, doctrina i labors, era una novetat i un benefici. Tanmateix la casa pairal no donava per a tant. Creixia el nombre de germanes que en els primers temps, a més, tenien cura de malalts a domicili, i es guanyaven la vida planxant, fent labors i brodats.

Al carrer de la Riera

El bisbe Corcuera els proporcionà una casa al carrer de la Riera, cantonada Basses. Era la casa natal del seu vicari general i més tard successor, Lluçà Casadevall. Allà l'Escola, sempre gratuïta, pogué créixer més folgadamente. Només hi va estar uns tres anys.

Al carrer dels Caputxins

Anteriorment dit de Santa Eulàlia; posteriorment, el 1940, de la Beata Joaquina de Vedruna, i de Santa Joaquina de Vedruna el 1959.

És obligat explicar el llarg parèntesi existent fins a tenir ensenyament per a nenes al carrer dels Caputxins.

Primer la comunitat ocupà dues cases amb lloguers pagats per la baronessa de Savassona. Es trobaven just al davant del que avui és la Casa Mare. No se sap si les classes van seguir en algun lloc.

El 1835, la baronessa comprà quatre habitatges, amb els corresponents horts a la part posterior, que posà a nom de Joaquina de Vedruna, just on ara hi ha la Casa Mare.⁵ Quedaven a tocar de l'església de Santa Eulàlia i tenien permís per utilitzar-la per al seu servei.

El projecte de la fundadora anava més enllà del marc ciutadà: «Voldria posar remei a totes les necessitats dels pobles». En aquells anys difícils fundà en algunes localitats de Catalunya. La primera guerra carlina (1833-1840) l'afectà de ple l'any 1837, per raó de la condició política del seu fill, quan hi hagué les picabaralles entre liberals i carlistes. La mare fou empresonada en absència del noi durant cinc dies i, un cop alliberada, se li aconsellà que abandonessin la ciutat. La Casa Mare i el noviciat quedaven pràcticament tancats. Primer van estar a Berga, tenint cura d'hospitals de sang, i després passarien un llarg exili a Perpinyà. La mare Joaquina no tornaria fins al 1843, al final del Trienni d'Espartero.

La reobertura de la Casa Mare i el noviciat el 1843 donà pas a un període d'expansió que va permetre el creixent nombre de candidates. Fou aleshores que s'instal·là una escola a la planta baixa de l'edifici per tal que les germanes —que havien de ser destinades a l'ensenyament a les noves fundacions incorporades a escoles públiques esparses pel territori català— rebessin una bona formació. Hi havia la classe de les petites, que aprenien a fer mitja i a llegir; les mitjanes, que aprenien a cosir i a brodar; i les grans, que feien planxa, flors artificials i fruites de cera. Llegir i escriure eren ensenyaments progressius en totes les classes, així com la doctrina cristiana. Encara que no està citat, de ben segur que hi havia rudiments d'aritmètica. Les nenes que podien pagaven una mòdica quantitat.⁶

39 Durant vint anys funcionà aquesta escola que, curiosament, no figura entre les poques existents o que s'anaven creant aquests anys a Vic per a nenes. L'any 1841 hi ha l'ensenyament citat de les beates dominiques,⁷ i l'escola de pis de Gabriela Rogés, al carrer dels Caçadors, a banda de les nenes de la Misericòrdia i de les de Casa Caritat,⁸ que més endavant serà tractada més extensament.

Si la mare Joaquina de Vedruna és tan curosa en la formació de les futures germanes destinades a les escoles públiques de diversos pobles de Catalunya, hom no pot deixar de preguntar-se: i a Vic, com és que no entra a l'escola municipal?

Vic és un cas peculiar, encara que, com arreu, l'escolarització predominant era per a nois. En aquest sentit l'esplendor del Seminari hi tenia un paper important. En el període 1850-1865 tenia entre 1.000 i 1.200 estudiants, en una ciutat d'uns 10.000 habitants. Els estudiants procedien de tota la diòcesi i, des de l'expulsió dels jesuïtes, el 1767, era pràcticament l'única institució educativa per a nois que volguessin estudiar. Aquesta superpoblació d'estudiants, unida a les escasses infraestructures que impedièren la residència dels nois al Seminari, tenia una conseqüència palpable. Per exemple, l'any 1864, dels mil vuitanta-cinc seminaristes només trenta-un eren interns. La gran majoria, llevat dels que eren fills de Vic, s'estaven en famílies de la població o de la pagesia dels encontorns, fins a un radi d'uns quatre quilòmetres; a canvi, impartien ensenyament als nens i nois de les cases on eren acollits. Cal assenyalar que el Seminari de Vic era el més gran de l'Estat espanyol, i que la vida interna encara no era obligatòria.⁹ Això justifica, a la pràctica, la quasi nul·la necessitat d'instaurar escoles municipals i, correlativament, de no tenir present l'escola per a les nenes.

Les escoles masculines a la dècada del 1820 eren la de primeres lletres del Seminari i Jesús i Maria; més endavant s'hi afegiren l'escola de Sant Felip, la Mercè i d'altres. Són una pila d'anys, fins al 1868, de connivència entre l'Església i l'Estat liberal. «A l'octubre de 1862 mossèn Miquel Vallbona estableix una escola d'instrucció primària a l'exconvent dels carmelites descalços del carrer de Manlleu. El col·legi pren el nom de Sant Miquel dels Sants coincidint amb la canonització del beat Miquel Argemir, aquell mateix any.»¹⁰ Valguin aquestes pinzellades per adonar-se que, malgrat totes les precarietats, la inferioritat de l'ensenyament femení era ben palesa.

Fins aquí, l'evolució de la primera presència educativa Vedruna a Vic, iniciada al *manso* Escorial i en vida de la fundadora.

Col·legi de Ntra. Sra. del Carme

Arribà el moment d'aixecar una escola en terreny propi. Es van comprar els terrenys de l'altre costat de la capella de Santa Eulàlia i l'edifici es construï ocupant l'espai d'un terreny que tenia un gran safareig, amb rajola de València, i una sínia.¹¹ Un historiador de renom escriu:¹²

El buen nombre de que gozaba el Instituto con las personas de fuera de él constituidas en dignidad, puede ser testimonio del hecho siguiente: El Gobernador Civil de Barcelona, D. Ignacio Llasera sentíase tan aficionado a él que, con repetidas instancias rogó a la Madre Paula¹³ abriese en la casa matriz un colegio para la enseñanza de las niñas. Y en cuanto le fue otorgada su petición¹⁴ se abrió el 1º de mayo de 1863. Él mismo acompañó a Vic a tres sobrinas suyas, para que se educasen en él.

La capacitat del col·legi internat de moment era reduïda. Segurament no passava de vint-i-cinc el nombre d'internes. Es dedueix perquè les germanes que hi havia destinades només eren tres; la superiora era la germana Maria Tolsà, de 27 anys, nascuda a Lleida. La raó de ser un internat per a nenes de famílies benestants s'explica, com es dedueix pel text citat, a partir d'una demanda aliena. L'objectiu era que les filles de les cases pairals de la Plana poguessin tenir una bona instrucció. Amb el pas del temps el col·legi progressà en nombre. S'hi van afegir nenes a mitja pensió, i externes.

Dolors Mascaró Calderó. Alumna i directora de l'Escorial¹⁵

La fotografia més antiga d'una alumna del Col·legi és la de Dolors Mascaró Calderó l'any 1879, quan tenia sis anys. Era filla única de l'hisendat i advocat Miquel Mascaró i d'Esperança Calderó Vila, de can Calderó. El dietari de comptes de la seva mare¹⁶ aporta notes suggerents: a la dècada de 1880 la mensualitat per a una externa era de 10 ptes., i per a la mitja pensió, de 100. Consta que es donaven classes de solfeig i piano i probablement d'altres com dibuix i pintura.

La Dolors Mascaró entrà al noviciat de les carmelites l'any 1890. Va ser en els anys següents quan es construí per etapes l'actual edifici de la Casa Mare, d'estil neoromànic, que substituïa progressivament l'obra antiga.

La primera destinació de la jove professa —que es coneixerà d'ara endavant com a Carme Mascaró— va ser justament el col·legi de Ntra. Sra. del Carme, ja des dels principis conegut popularment com l'Escorial. Les seves dots naturals i la seva cultura la convertiren en una educadora excepcional. L'any 1902 figurava com a directora del col·legi.¹⁷ Hi seria fins al 1911, quan fou nomenada prefecta general d'estudis. Els viatges a Londres i a Bèlgica per conèixer les més avançades pedagogies —també pel que fa a les escoles per a noies obreres— i el gran interès per la formació de les germanes incrementarien la qualitat de l'ensenyament. L'empremta d'aquesta responsabilitat educativa marcaria l'estil de les escoles Vedruna d'Espanya i d'Amèrica. No cal dir com, per a ella, l'Escorial era la nineta dels seus ulls.

La implantació de l'escola graduada a la xarxa de les escoles públiques de l'Estat espanyol va ser lenta i difícil, a partir d'un assaig del 1898 i de successius fracassos els anys 1905 i 1911. Mascaró estava a l'aguait de la legislació, per dur a terme aquest avenç indiscutible. Per tradició, de forma senzilla i sense

→ 2

propaganda, aquesta implantació ja s'estava practicant des del temps de la fundadora. Quan ella firmava un conveni amb l'ajuntament d'una població per ensenyar a l'escola pública, figurava la condició de ser tres les germanes que s'instal·laven, per tal de formar comunitat. Una d'elles tenia el títol de mestra i la paga corresponent; amb les altres dues com a auxiliars gratuïtes es repartien les nenes, i l'escola unitària esdevenia així una petita escola graduada.

L'Institut ja disposava d'alguns textos propis per a l'ensenyament. Per citar-ne un: *Compendio de las principales materias que se enseñan en las escuelas de Párvulos* (Barcelona, 1878). És a partir de 1904, justament en plena activitat educadora de Carme Mascaró, quan es publiquen diverses obres escolars per a alumnes, acompanyades de vegades del llibre per a la mestra. És significativa la *Geografía*, editada a Vic, de la qual el 1906 se'n publicà una tercera edició.

La incansable tasca pedagògica portà la germana Mascaró a la creació de revistes per a les germanes, com ara el *Boletín Literario del Instituto de religiosas Carmelitas de la Caridad* (1912-1924). I també els adreçats a les alumnes de les escoles de la Congregació amb un estil divulgatiu, establint allò que avui en diem xarxa intercomunicativa entre els diferents col·legis; primer fou el *Boletín Literario para los*

→ 3

Colegios de Carmelitas de la Caridad (1917-1932), i posteriorment *Mi Colegio* (1933-1936). Mascaró donava molta importància al compartir pedagògic i requeria col·laboracions de les escoles sobre troballes, mètodes, pedagogies, etc. No s'estava de publicar temes, poemes, etc., en català, en anglès i fins en alemany. Una característica era la sensibilitat pel món visual. Abunden les fotografies de llocs, de grups escolars de nenes, noies i exalumnes amb els fills petits, i l'Escorial hi és ben present moltes vegades.

Les memòries d'un nen¹⁸

Des dels quatre anys en Candi Espona Bayés era alumne de l'Escorial, juntament amb el seu germà gran, Josep. Tenia una gran admiració per l'*hermana* Àngels, dels nens. Escoltem-lo:

Era una monja que devia tenir un especial do per tractar infants d'aquella edat, ja que n'estàvem força. I de ben segur que tenia aptituds per ensenyar. Quan vaig deixar l'escola als set anys, l'estiu de 1936 poc abans d'esclatar la Guerra, no solament havia après a llegir i escriure força correctament, sinó que també feia tota mena d'operacions aritmètiques, incloses les arrels quadrades, coneixia bé el sistema mètric decimal i les diferents figures poligonals o polièdriques. També havia après alguns coneixements d'història i geografia. Ara, vist amb tanta distància, em sembla que, amb mètodes diferents, no sé si millors o pitjors, la nostra «hermana» Àngels aprofitava molt les capacitats dels infants d'aquelles edats, que són immenses.

D'entre els records que queden ben gravats hi hagué una representació escènica de la popular cançó *El general Bum-Bum* que quedà immortalitzada en una fotografia.¹⁹ I aquí un detall significatiu de cara a l'espai i el tracte rebut:

El que recordo vivament són sensacions. L'aula on estàvem; la seva lluminositat, l'ambient i el tracte, per a mi exquisit, de la nostra mestra.

«La República abonava per l'escola laica i, en conseqüència, els ordes religiosos quedaven allunyats de l'ensenyament. Però els Instituts tingueren cura de buscar combinacions a l'objecte de que la seva eliminació fos purament nominal.» (Ramon Vilacís)

Així és que el nen va a l'Escorial i veu cada dia les monges vestides amb l'hàbit negre fins que un dia, a principi de 1936, després del triomf del Front Popular, aparegueren amb el cap descobert i unes bates grisenques que sorprengueren tots els nens i, de ben segur, totes les alumnes. El relat d'en Candi Espona expressa la impressió per la metamorfosi:

Què podia haver passat que hagués provocat aquella extraordinària transformació? Jo no ho sabia, però si abans teníem l'estranya sensació de misteri que provocava un cos cobert de negre de cap a peus, ara n'expe-

rimentàvem una altra, no menys singular, de descobrir en aquells éssers un cap, uns cabells, uns peus i unes cames força semblants als nostres.

La Guerra «incivil» (1936-1939) ho caggarà tot. L'Escorial va ser expropiat i durant els anys de la Guerra seguí funcionant com a escola. Com que el seu nom no és religiós, seguí essent l'Escorial. Devia estar a ple rendiment, a jutjar per les sovintejadades trameses de material escolar així com per la seva quantitat.²⁰ L'any 1932 l'Escorial s'havia transformat oficialment en Mutua Escolar Argemí.

De 1939 a 1970

La comunitat reobrí el curs 1939-1940, amb tota la precarietat pròpia d'aquells anys difícils. En esclatar la Guerra la directora era la germana Rosa Vigo, que es reincorporà passada la contesa, i s'implantà el Batxillerat. La Ley de Instrucción Primaria de 1939 recollia la ideologia del nacionalcatolicisme. La seva homòloga era la Ley de Ordenación de la Enseñanza Media, de 1953, que tenia un Batxillerat que començava amb un examen d'ingrés al deu anys. Ambdues foren reformades el 1967. L'ensenyament mitjà es dividí en quatre cursos de Batxillerat elemental i una revàlida per accedir al Batxillerat superior, de dos anys de durada. El PREU era el curs de preparació per accedir a la Universitat. Tot això a nivell legal. En el fons, allò que promovia era un continuisme matisat i, no cal dir, una uniformitat cultural centralista. Les alumnes que no feien Batxillerat (abans de 1953) estudiaven tenidoria de llibres i s'examinaven oficialment a l'Acadèmia Vedruna de Barcelona.

Les lectores i lectors exalumnes es podran situar fàcilment. A mesura que passaven els anys creixia l'alumnat. Les internes eren nombroses, i la seva procedència podia anar més enllà de la comarca, fins al Berguedà, per cursar el Batxillerat superior. Abundaven les externes i també l'alumnat a mitja pensió. Pel que fa al professorat, el componien bàsicament les germanes. La dècada de 1940 la comunitat la formaven dotze germanes; més endavant quinze, divuit... i el 1967 n'eren vint, per bé que no totes figuraven a les classes: a

la direcció de la germana Rosa Vigo, amb la molt efectiva Consuelo Herrero, la seguiria Lúdia Martín, amb la malaguanyada Maria Parramon († 1966). La quitxalla de la dècada de 1950 en endavant, com recorden les germanes Miguelina Jubitero i Emília Fonoll! I tothom recorda l'omnipresent M. del Carme Camps, un arxiu vivent, i la M. Teresa Robusté, al redós de la qual s'agrupaven les antigues alumnes encara que no constituïssin una associació formal. No cal fer una llista exhaustiva. Només assenyalar que les primeres mestres seglars a Primària van ser les Srtes. Maria Miró, Dolors Pujols, Carme Vilà, Elvira Traveria i Roser Aliberch.

El 1940 es van celebrar les festes en honor de la mare Joaquina de Vedruna, que acabava de ser beatificada. La nena que la representava, M. Teresa Sendra, n'era una descendent. I, el 1959, les celebracions per la canonització de Santa Joaquina van tenir tota la solemnitat que requeria l'esdeveniment. Era la fundadora més antiga en tot l'Estat espanyol d'un Institut dedicat a l'educació, i ho va ser justament a Vic.

Juntament amb les altres escoles de Vic es participava a les Festes de Sant Tomàs amb una sèrie de celebracions entre les quals destacaven la missa solemne a la catedral, els certàmens literaris al cinema Canigó i les obres teatrals al Vigatà.

Calia ampliar l'edifici. Es construï un espai notable en continuïtat amb la part antiga. Se l'anomenà «obra nova» i s'inaugurà el curs. L'edifici constava d'una gran escala, planta i dos pisos. Ho requeria el creixement de l'alumnat.

Evolució de l'alumnat en la dècada de 1960

Durant aquests anys el Batxillerat començava als 10 anys i es dividia en dos cicles de quatre anys de Batxillerat elemental i dos de Batxillerat superior, més un curs preuniversitari.

Curs 1964-1965

Pàrvuls	197	
Primària	122	
Batxillerat	176	
Total	495	(incloses 40 gratuïtes i 60 internes)

Curs 1965-1966

Pàrvuls	180	
Primària	185	
Batxillerat	216	
Total	581	(incloses 59 gratuïtes i 64 internes)

Curs 1966-1967

Pàrvuls	226	
Primària	178	
Batxillerat	220	
Total	624	(incloses 57 gratuïtes i 70 internes)

Curs 1967-1968

Pàrvul	213	
Primària	183	
Batxillerat	250	
Total	646	(incloses 71 gratuïtes i 71 internes)

Curs 1968-1969

Pàrvuls	159	
Primària	256	
Batxillerat	251	
Total	666	(incloses 57 gratuïtes i 70 internes)

Curs 1969-1970

Pàrvuls	141	
Primària	267	
Batxillerat	302	
Total	710	(incloses 76 gratuïtes i 73 internes)

Antigues alumnes internes poden recordar que l'any 1968 s'inaugurà el nou dormitori, en una part de les golfes de la Casa Mare, que resultà ben modern i espaiós, amb l'acurada solució que es donà a l'embigat de ferro que sosté les teulades d'un edifici tan gran.

A finals de la dècada de 1960 es van fer viatges de final de curs amb les alumnes de sisè de Batxillerat. Tenien una durada de 8 o 9 dies i, alternativament, les visites al territori espanyol es feien, ara a la meitat nord, ara a la part del sud.

Amb l'anomenada Llei Villar Palasí s'inaugurava una renovació escolar l'objecte de la qual fins a avui dia ja no correspon a aquest article.

Escola de la Immaculada Concepción

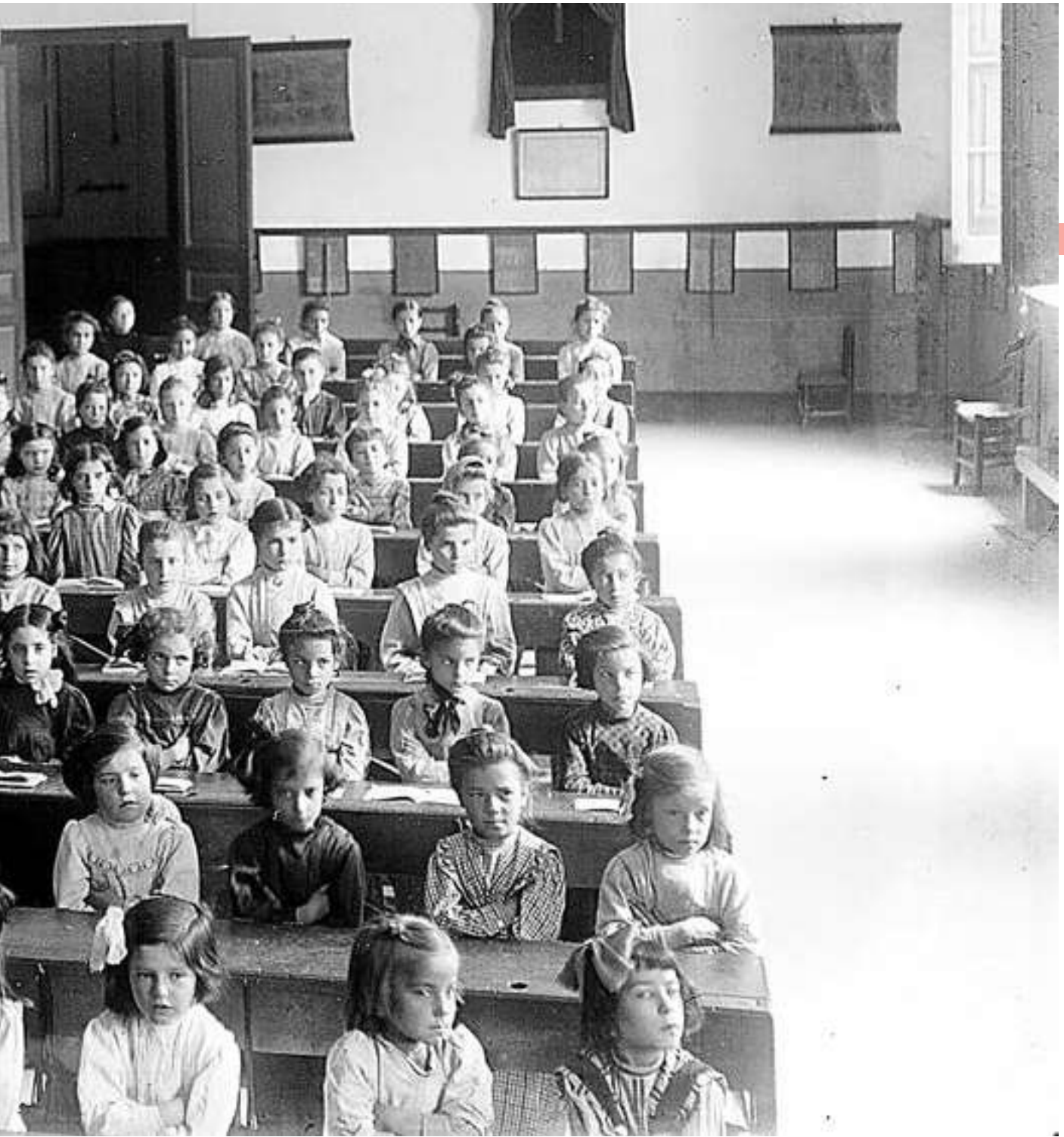
Aquesta escola gratuïta s'instal·là el 1898 i ocupava una aula espaiosa, lloada pel seu bon condicionament, amb entrada pel carrer de Santa Teresa (avui Torras i Bages). La directora, el 1903, n'era la germana Rita Ubach, que havia acabat el seu mandat com a superiora general en funcions el 1900. S'inicià amb vuitanta alumnes, amb el benentès que l'escola elemental encara no era graduada, tot i que els serveis adjacents permetien una certa reagrupació de les alumnes per edats, quan era convenient. Hi havia mestres titulades, i les novícies, retornant a l'esperit dels primers temps de la Congregació, hi realitzaven pràctiques educatives i pedagògiques.

Durant la República la va regir una germana identificada com a mestra seglar. Després de la Guerra continuà funcionant durant els anys més deficitaris de l'economia de l'Estat. Cal afegir que a les estadístiques de la Congregació l'any 1899 hi figuren també 112 alumnes dominicals. Aquestes noies treballadores es beneficiaven de l'oportunitat de rebre ensenyament i formació gratuïtes per part de les germanes de l'Escorial i la Casa Mare, per sortir així de l'analfabetisme, encara tan notable sobretot en el món femení.

Casa Caritat²¹

Retrocedim una colla d'anys i retornem al temps de Joaquina de Vedruna. Per a ella l'educació, la sanitat i l'atenció a les classes més desfavorides eren objectius prioritaris. I en una Casa de Caritat s'hi trobaven aquestes realitats. L'acolliment de desvalguts adults, nens i nenes, nois i noies, sovint sense família, i amb la intenció de donar-los aliment, llar, vestit, educació i un ofici per als més joves, eren les raons de ser de les cases de caritat. Eren els primers esforços que feia l'incipient Estat liberal del primer terç del segle XIX per afavorir i trobar punts de millora en relació a la beneficència, la salut i l'educació.

Esdeveniments previs

La Casa de Caritat de Barcelona funcionava des de 1802. El 1829 hi hagué una renovació a la Junta i entrà a formar-ne part el marquès de Puertonuevo. Aquest tenia una gran amistat amb la mare Joaquina i, vista la situació deficitària de la casa pel que feia a l'atenció de noies i dones, li sol·licità establir-hi una comunitat de germanes, que ella acceptà. Així és com la Casa de Caritat de Barcelona passà a ser la cinquena fundació de les carmelites.²²

El marquès de Puertonuevo, Ignasi de Sellés i Alòs, també era administrador de la Casa de Misericòrdia de Vic.²³ L'any 1830 va rebre del capità general de l'exèrcit i principat de Catalunya l'encàrrec de crear «una casa-hospicio en Vich, Gerona y Seo de Urgel». Dit sigui de pas, el capità general era el comte d'Espanya, una personalitat paranoica que mostrà un grau elevat d'autoritarisme i crueltat. Tanmateix, havia inclòs en el seu programa el capítol de la beneficència. Potser aquests foren els únics resultats positius de la seva actuació. Puertonuevo no tingué dubtes a l'hora de posar-hi una comunitat de germanes, vista la seva eficiència a Barcelona. El bisbe, Pablo de Jesús Corcuera, també era persona idònia per acceptar el projecte. En els deu anys de govern de la diòcesi va treballar en benefici del progrés social i espiritual de la població. La remuntada del Seminari n'és un exemple prou conegut.

Fundació i primera localització de la Casa de Caritat

Els tràmits foren llargs. Una qüestió no menor era l'econòmica. Finalment, el 10 de març de 1832 fou la data fundacional de la Casa de Caritat, que s'instal·là a l'antic hospital de pelegrins, o de Sant Bartomeu, passat el pont de Queralt al començament del carrer de Sant Francesc. Aquella construcció medieval abandonada va ser rehabilitada en allò més imprescindible. Joaquina de Vedruna es comprometé a no percebre cap retribució monetària per a les germanes —i així s'ha mantingut al llarg dels anys— que tindrien habitació i menjar senzill com la resta d'albergats. Els inicis no podien ser més escadussers en nombre. Responsables i nens i nenes no passaven de vuit. Ben aviat augmentaren els asilats. Respecte de les persones que podia admetre la Casa de Caritat el propòsit era:

*Dar acogida a toda clase de desvalidos de la espresada ciudad (Vic) y corregimiento, proporcionándoles a cada uno con la religiosa y política educación que corresponde, el trabajo conveniente a sus circunstancias; para de esta suerte hacerlos miembros útiles al Estado, al paso que se les enseñase el camino de la salvación eterna.*²⁴

Es donava preferència als nois i noies de vuit a catorze anys, preferentment als orfes de pare i mare; i, econòmicament, als més necessitats.

És curiosa la primera estadística de la Casa que va inclosa en un informe que la Junta envià al Govern l'any 1833. No expressa fredament les xifres, sinó que s'hi adverteix una satisfacció:

→ ?

En el día tiene la dulce complacencia (la Junta) de ver reunidos en este Establecimiento 28 individuos: dos hermanos (així nomenats) para enseñar a los niños alguna arte útil y recoger limosnas para el sostenimiento de la Casa, tres Hermanas para la enseñanza de las niñas en los quehaceres de su clase, tres viejos, los dos octogenarios que reciben allí la más consoladora hospitalidad, un impedido y diecinueve entre menores de edad y adultos de ambos sexos.²⁵

És notable que ja en aquest temps no es tracti només de tenir les persones recloses, sinó de mirar que aprenguin coses que els puguin servir en sortir de l'establiment, sobretot tractant-se de les més joves. En relació a les nenes, les germanes maldaren perquè aprenguessin més que labors i tasques domèstiques, elles eren les primeres interessades en què les nenes poguessin llegir i escriure.

La primera indústria artesanal que s'instal·là a la casa per ensenyar un ofici als nens, i ajudar en les despeses, va ser la confecció d'espardenyes. Després d'un període crític per causa de l'afany del mestre espartenyer de beneficiar-se pel seu compte del producte obtingut i fer-ho a base de calúmnies i apropiació de poders indeguts, va retornar la calma, en ser acomiadat. Aleshores s'introduí la manufactura del cotó, amb les tasques de cardar, filar i teixir, amb destinació al consum interior i comercial.

La Casa Caritat funcionà durant cinc anys a l'hospital de Sant Bartomeu, fins que va ser enderrocat el 1838 obeint al pla de fortificació i no en quedà vestigi.

La Casa de Caritat al convent de trinitaris

Pel Decret de desamortització de Mendizábal (1836) van quedar incautats la majoria de convents, i va seguir-lo l'exclaustració de religiosos. El 1838 l'exconvent de trinitaris albergava una colla de mendicants i persones marginades que l'Ajuntament havia recollit en aquell espai, sense l'organització ni

l'atenció humanitària que els era deguda. El trasllat de la Casa Caritat beneficiària a uns i altres. La comunitat de germanes tenia per superiora Paula Delpuig, una dona molt santa, enèrgica i humil alhora, i que ja portava uns anys a la Casa donant mostres d'una gran abnegació.

Precarietat crònica

Amb empentes i rodolons la Casa de Caritat anava sortint del pas, amb una economia molt precària, tot i que rebia la subvenció de l'Ajuntament. Aquesta fou la tònica de sempre. Des d'un principi la rifa va ser molt popular i era una font d'ingressos. La primera es va fer a l'entrada del palau episcopal el dilluns 24 de setembre de 1832. En vista de l'èxit s'acordà fer la segona:

en tres suertes: la primera con unos pendientes de oro; la segunda con un colchón de cinco duros, y otra con cuatro duros en dinero, y en el día que se cierra llamar la atención con el bombo.

També decidiren fer tres rifes més abans de Nadal. Setmana rere setmana, al llarg dels anys, la rifa de la Casa de Caritat constituïa una entrada per a la Casa i per al poble, una forma conscient d'ajut amb el puntet d'estímul que sempre comporta l'esperança de la sort. És una imatge pintoresca el relat del canonge Collell recordant la seva infantesa:

Quan era matinada enllà, sortia de la Casa de Caritat la caravana dels dos o tres porcs grassos de la Rifa extraordinària de Sant Antoni, acompanyats d'un home ab caputxo que tocava la noya-verda ó sac dels gemecs, y den Tòfol que venia els bitllets a benefici de la Casa. No us dich res de lo bonich qu'era veure aquells animals amb la panxa que quasi els tocava a terra com se revolcaven per les fangues de les Rambles al so planyivol de la cornamusa.

Les rifes van perdurar fins a l'any 1874.

El convent de dominics

Els dominics havien proveït amb excel·lents professors la Universitat Literària estroncada per Felip V i, més tard, el Seminari de Vic. El convent, que patí la desamortització de 1835, era obra de generacions de mestres de cases de la saga del Morató, així com l'esplèndid claustre barroc amb arcs suspesos. De fàcil comunicació interior amb el convent de trinitaris, albergava els homes asilats a Casa Caritat. El 1855 en una de les estances que donaven al claustre s'inaugurà una flamant *Escuela de Párvulos*, amb el rètol damunt la porta de l'aula. Aquesta, així com l'escola elemental de nenes que regentava la Casa de Caritat, tenia com a mestres les germanes carmelites que cobraven de l'Ajuntament, però els modestos sous anaven directament a la Casa de Caritat, tal com estava convingut.

Un claustre que dóna per a molt

L'any 1847, el mes de maig, s'obrien els banys públics. Aquell dia una gentada es congregà al claustre, des d'on s'accedia als departaments. El benefici era «*para los pobres de la Casa de Caridad de Vich*». Aquesta institució pública va ser molt coneguda i utilitzada per la població. Amb el temps variaria el tipus de banyistes. Al principi era freqüentat per les classes benestants o mitjanes, i a mesura que aquestes aconseguien tenir unes instal·lacions pròpies a casa seva, els destinataris esdevingueren els qui tenien les cases més malparades. Es van tancar l'any 1971, pràcticament quan l'exconvent de dominics deixà de funcionar com a Casa de Caritat.

El 1856 s'obria una Escola de Dibuix, promoguda per la Junta de Casa Caritat. Sobre la direcció, l'últim responsable era l'Ajuntament, i era per a nenes i adolescents. El fet de confiar la direcció immediata a una *maestra hábil* que era una germana, recalca la bona preparació respecte del dibuix i les arts decoratives que les germanes rebien al noviciat. Es feia una reducció del 50% a les nenes de les altres escoles de la Casa. Això vol dir que les albergades que tinguessin bona disposició, hi podien tenir accés, semblantment a com es feia amb els nois i la música.

El col·legi de Sant «Domingo»

Amb el nom del sant castellanitzat és com s'ha conegut a Vic durant tota la seva història, que comença el 1855 amb l'esmentada escola de pàrvuls i que després esdevé escola elemental. Les classes del col·legi també tenien l'entrada pel claustre.

La germana Carme Romaguera, natural de Sant Feliu de Guíxols, «l'any 1849 ensenya planxa i confecció de flors. És mestra d'escalafó des de 1864. El curs 1865-66 assisteixen a l'escola 80 nenes pobres».²⁶ Aquesta germana fou nomenada provincial de Castella el 1867. Altres mestres titulades, joves, exerciren la seva tasca educadora durant anys a Sant «Domingo». Algunes tindrien càrrecs d'importància a

l'Institut. Sant «Domingo» tindria també alumnat de pagament, però les gratuïtes no hi van faltar. Les germanes maldaren perquè, igualment, «les nenes de la casa» s'integressin al col·legi.

El col·legi estava acreditat, en diverses ocasions se l'anomenava perquè s'hi feien indispensables millores i ampliació de classes. Més d'una vegada es volia que constessin en Acta els resultats brillants dels exàmens, amb detall de notes globals per matèries i seccions i amb reconeixement de la tasca de les germanes, directora i ensenyants.²⁷

Durant els anys de la Guerra (1936-1939) seguí funcionant perquè depenia de la Casa Caritat, que no havia estat clausurada, bé que en condicions molt diferents i amb mestres seglars.

Quan les germanes retornaren als seus llocs de treball en 1939 calia refer les condicions del col·legi. Aquestes no estalviaren temps, ni fins i tot aportacions econòmiques, que ja és dir en una època en què la gana passava factura al noviciat. Amb el permís de la Junta, la superiora aconseguí fer algunes reformes per tal de graduar les classes, d'una manera físicament adient i a càrrec de l'Institut. Per una Memòria de 1959 sabem que les nenes i noies albergades entre 6 i 16 anys eren una vintena. Anaven al col·legi de Sant «Domingo». Era una segregació injusta i que, amb tot, s'arrossegava a causa d'una legislació estatal de molts anys enrere. L'escola creixia en nombre d'alumnes i en qualitat. Les xifres dels darrers anys mostren la disminució d'alumnat, en part motivada per l'augment de la xarxa escolar a Vic, i perquè l'edifici no reunia condicions per ajustar-se als continguts legals.

El curs 1971-1972, encara que els nens i nenes seguien a la Casa, freqüentaven altres escoles de la població.

Curs	1964/65	1965/66	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71
Primària	115	117	116	130	130	123	114
Pàrvuls	114	83	75	103	95	87	70
Gratuïts	30	28	28	26	33	30	29
Total	229	200	191	233	225	210	184

El col·legi no es pogué obrir el curs 1972-1973 per falta d'alumnat. A meitat del curs anterior ja es comunicà als pares que deixaria de funcionar. Es cloïa una institució pedagògica més que centenària que havia complert una interessant, oportuna i necessària finalitat educativa.

Llar Juvenil

Les finalitats bàsiques de la Casa de Caritat seguien sent vàlides passada la primera meitat del segle xx, però cada vegada més les condicions socials requerien un altre tractament per a les persones albergades. Pel que fa als nens i nenes i adolescents, el procés de transformació²⁸ va concloure en la inauguració de la Llar Juvenil, l'1 de gener de 1973, ubicada a l'avinguda de Pius XII. Joan Riera i Rius, vocal de la

Junta, en va ser l'impulsor, no estalviant hores, diners i consell per tal que el nou projecte esdevingués realitat al més aviat possible i s'obris a un nou estil de vida per als nois i noies.

Avui, la Llar Juvenil és un centre residencial d'acció educativa, un espai de convivència, protecció i educació. Ofereix als menors, que provenen de famílies desestructurades, un recurs al medi familiar inexistent, deteriorat o amb greus dificultats per cobrir les necessitats bàsiques. Els nois i noies viuen a la Llar els 365 dies de l'any. El centre pertany a la Fundació Privada Casa Caritat de Vic i té subscrit un Conveni com a centre col·laborador amb la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA). Aquesta assumeix la tutela dels menors i la directora del centre n'exerceix la guarda. L'equip educatiu el constitueixen 16 educadors i educadores socials (entre ells dues germanes Vedruna) i la directora —una altra germana.

El treball educatiu que s'hi duu a terme té com a finalitat acollir els nens i nenes (un total de 26) en un ambient segur i protector, que promogui vinculacions afectives i de recolzament amb els adults i iguals, basades en el respecte i l'acceptació. Al mateix temps, pretén satisfer les seves necessitats d'educació integral, procurar per la seva salut física i psíquica (rebut una adequada assistència sanitària i terapèutica) i vetllar pel desenvolupament harmoniós de la seva persona —amatents a recuperar carències i dèficits que obstaculitzen el seu desenvolupament.

La comunitat, des del 2005, viu en un pis al barri del Remei, i s'ha procurat un procés d'inserció en el barri, des de la convivència amb els veïns, així com també des de la col·laboració amb la parròquia de la Mare de Déu del Remei.

Tornem on havíem començat: al «manso» Escorial

El *manso* Escorial era propietat del Sr. Teodoro de Mas i Nadal, besnét de Joaquina de Vedruna. El juliol de 1936 va vendre la casa i els jardins de l'entorn a l'Institut de germanes carmelites, confiant que nin-

gú com les germanes no tindria millor cura d'aquest lloc tan significatiu, per ser la casa fundacional de la Congregació. Amb la revolució, que esclatà immediatament, la casa fou saquejada, però no malmesa, i va ser ocupada per nens refugiats del bàndol republicà i funcionà també com a escola. L'anomenaven «Escorial de fora», com es desprèn dels lliuraments de material escolar.²⁹

Varietat educativa

Passada la Guerra i recuperada la finca, s'hi instal·là una comunitat de cinc germanes el 28 d'agost de 1941. En una estança de la planta baixa començà a funcionar una classe gratuïta el dia 21 de setembre, amb vint nenes matriculades. Aquesta escola a l'interior del *manso* prosperà si bé només fins a un cert punt, per raó de l'espai que no donava per a més. D'aquesta manera les germanes retornaven als orígens i a la voluntat primera de la mare Joaquina.

Casa Infantil Madre Vedruna

El Consejo Diocesano de Mujeres de Acción Católica, amb el concurs de la Congregació, portà a terme una Casa Infantil, la primera de la comarca, per a fills de mares treballadores. Aquesta institució, molt celebrada a la premsa, començava amb un petit nombre de nens matriculats, però tenia unes instal·lacions adequades a l'edifici que, dins el terreny del *manso*, havia ocupat anteriorment una petita indústria tèxtil.

Un parvulari i més

Poc després les germanes situaren un parvulari en una altra banda d'aquest edifici, amb entrada independent. Eren dues classes. Les germanes, a més, van fer alguna ampliació dels primers cursos ele-

mentals. Aquests es van mantenir fins al 1960. Continuava el parvulari, que augmentava en nombre d'alumnes, i la Casa Infantil Madre Vedruna. A la casa de l'Escorial hi havia un menjador ben concorregut, ja que entre trenta i quaranta pàrvuls s'hi quedaven a dinar.

Llar Infantil Vedruna

Era evident que l'espai i les instal·lacions de la Casa Infantil havien complert un bon paper durant trenta anys, però ara tot plegat demanava un nou plantejament. Així que la Congregació decidí aixecar un edifici de planta. L'agost de 1971 començaven les obres de l'actual Llar Infantil Vedruna.

Prèviament s'havien mantingut converses amb la Junta de l'Acció Catòlica femenina i es feu palès l'agraïment degut, perquè en aquells anys econòmicament tan precaris de la postguerra aquestes senyores de l'Acció Catòlica, amb il·lusió i cercant recursos a sota les pedres, van tenir la voluntat d'endegar aquell projecte, ben secundat a tots nivells per l'Institut.

El 9 de setembre de 1972 s'inaugurava solemnement la Llar Infantil Vedruna. Començava el curs amb vuitanta alumnes que ben aviat passaren a cent i a cent vint-i-cinc. A l'interior, la Llar ha anat experimentant totes les millores i adequacions que la normativa oficial ha demanat. És la primera guarderia laboral de la comarca, primera per ser la més antiga i pel nombre de nens matriculats.

Avui la seva capacitat és per a 170 nens, de 3 mesos a 3 anys. Val a dir que és un espai privilegiat, per l'entorn exterior (els jardins del *Manso*), i per la lluminositat i amplitud d'unes aules que excel·leixen per la seva calidesa gràcies a la cura pedagògica i també estètica que en té el professorat. Però qui té el protagonisme en aquest escenari privilegiat és la quitxalla, plena de vida, amb la seva cridòria i la seva obertura a l'aprenentatge, dissenyat a mida i estimulant al creixement.

La presència Vedruna a Vic és llarga en el temps, quasi bicentenària, i diversa en la dedicació. La mestressa del *manso* Escorial exercí la pedagogia de l'amor amb els seus fills, que corrien i jugaven al *Manso*, i la va fer expansiva com a fundadora de l'Institut, amb la seva voluntat radical de «posar remei a totes les necessitats del poble». Aquesta empremta es fa evident en aquest periple vigatà.

IMATGES

> **1.** Dolors Mascaró [Arxiu fotogràfic Casa Mare]> **2.** Classe de música a l'Escorial [Palmarola s.1912. Arxiu fotogràfic Escorial]> **3.** Classe de gimnàstica l'Escorial [Palmarola s.1912. Arxiu fotogràfic Escorial]> **4.** El general Bum-bum [cedida per Candi Espona]> **5.** Beatificació, claustre, 1940 [Cedida per M. Teresa Sendra]> **6.** Escola Immaculada Concepció [Arxiu fotogràfic Escorial]> **7.** Nenes Casa Caritat [Arxiu fotogràfic Casa Mare]> **8.** Alumnes de Sant «Domingo» [Cedida per Provi Daufí]> **9.** Llar Juvenil [Arxiu fotogràfic Llar Juvenil]> **10.** Casa Infantil Madre Vedruna [Arxiu fotogràfic Manso Escorial]> **11.** Llar Infantil Vedruna, dècada de 1980 [Arxiu fotogràfic Llar Infantil]

NOTES

> **1.** El nom 'Escorial' figura documentat ja al segle XVIII. La casa l'edificà un Sauleda a principis del segle XVII en substitució de l'anterior, un mas de principis del segle XIV més avall del nou. Probablement, en estar situat a la banda esquerra ran del camí a Tavèrnoles, extramurs de la ciutat [avui carrer Sant Jordi], tenia enfront a la vora dreta un abocador de deixalles metàl·liques (escòries) que els vigatans no volien amuntegar en els seus petits horts, perquè l'aigua, amb l'oxidació, perjudicava els cultius. Esdevingué un nom popular «el manso de l'escorial». > **2.** «Carta 82». A: Epistolario Joaquina de Vedruna. Edició crítica preparada per Melchor de Pobladora y Ana M. Alonso. Vitoria: Ed. Vedruna, 1969. > **3.** «Carta 84». A: Epistolario..., op. cit. > **4.** Cf. Ofici dirigit per la Junta Inspectora de Enseñanza al bisbe de Vic el 31 de gener de 1826 (AEV). > **5.** Cf. ACM Escriitures. > **6.** *Relaciones H.C.V. (hermana Catalina Vidal)* ACG. > **7.** El Col·legi de les Beates Dominiques, pròpiament dit, es fundà el desembre de 1860 i es trobava ubicat a la plaça de Santa Maria, davant de la catedral. > **8.** Extret de M. Teresa GODAYOL I PUIG, *Història social de l'escola a la Catalunya central (1830-1900)*. Universitat de Girona, Facultat de Lletres, tesi doctoral, 2006. > **9.** Extret de Ramon RIAL I CARBONELL, *L'ensenyament superior a la Catalunya central entre els segles XVII i XIX*. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya, Col·lectània Sant Pacià, 2003. > **10.** M. Carme CODINA CONTUJOCH, *Societat i ensenyament a Vic, 150 anys del Col·legi Sant Miquel dels Sants*. Vic: Publicacions Col·legi Sant Miquel dels Sants / Premsa d'Osona, SA, 2012. > **11.** La compra correspon a una escriptura de 1858, que és la primera adquisició per edificar el col·legi. Amb motiu d'unes obres, a la dècada de 1970, obrint una trapa es va trobar al subsòl el safareig esmentat, i allà roman. > **12.** Jaime NONELL, SJ. *Vida y virtudes de Paula Delpuig de san Luis*. Manresa, 1903. > **13.** Paula Delpuig va ser la successora de Joaquina de Vedruna com a superiora general. > **14.** Aquesta petició l'Ajuntament l'anuncia a la sessió del 29 de gener de 1863. Informa que les germanes demanen permís per obrir «un Colegio de señoritas». > **15.** Extret de M. Teresa LLACH, *Dolors Mascaró i Calderó, una educadora excepcional*. Barcelona: Ed. Claret, 2013. > **16.** La fotografia infantil (detall) i el dietari es troben a ACM. > **17.** *Notas sobre Hna. C. Mascaró (ACG)* > **18.** Extret de Candi ESPONA I BAYÉS, *Entre el roig i el blau, memòries de la guerra i altres coses (1934-1942)*. Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Biblioteca Serra d'Or, 2002. > **19.** Cedida per Candi Espona. A la foto és el tercer de l'esquerra de la segona fila. Va ser el primer president de l'AMPA, a principis de la dècada de 1970. > **20.** AHMV. Lligall, Cultura i ensenyament 15.9. Les escoles a qui el Departament de Cultura del Consell Municipal de Vic envia la mateixa gran quantitat de material, amb diferència en relació a les altres, són els maristes (dita escola García Lorca) i l'Escorial. > **21.** Les informacions estan extretes de M. Teresa LLACH I GALILEA, *La Casa de Caritat de Vic*. Patrocinat per Fundació Casa Caritat de Vic. Vic, 2007. > **22.** Hi van romandre fins al 1880, quan foren substituïdes per les Filles de la Caritat de Sant Vicenç de Paül. > **23.** El marquès de Puertonuevo, casat amb M. Eulàlia de Segarra i de Llinàs, morí sense descendència. La seva casa-palau està davant per davant de l'església de la Pietat. > **24.** Ac. 10-3-1832. ACC. > **25.** Correspondència 1833. 22-8. ACC. > **26.** Citat per M. Teresa GODAYOL, *Història social de l'escola a la Catalunya central. Vic 1830-1890*. Universitat de Girona, 2006. > **27.** Cf. M. Teresa LLACH, *La Casa de Caritat de Vic*. Fundació Casa de Caritat de Vic, 2007, cap. 8. > **28.** Cf. M. Teresa LLACH, *op. cit.*, cap. 12 i 13. > **29.** AHMV. Lligall, Cultura i ensenyament 15.9. *op. cit.*

Dibuix de la trajectòria de l'Escolial en els darrers quaranta anys

Ramon Rial

Quan tanquem els ulls i fem una mirada enrere tot pensant en l'escola dels darrers quaranta anys, és a dir, des de mitjan dècada de 1970 fins avui, ens adonem que la nostra escola ha estat un retrat ben viu de l'evolució i els canvis que ha sofert la nostra societat. L'Escolial, com a entitat viva i arrelada en un espai i un temps, ha anat adaptant-se i transformant-se d'acord amb l'entorn on està inserit. Ens adonem que l'escola com a institució, i molt concretament l'Escolial, ha anat responant als canvis i les transformacions de la societat (la llengua, la cultura, la democratització del país), als canvis en l'Església catalana, a l'obertura de la societat a un món cada vegada més obert i més plural, a la diversitat en els comportaments sociològics de la nostra societat, als evidents canvis en el món tecnològic, a les noves formes d'entendre l'ensenyament-aprenentatge i, en definitiva, a l'adaptació dels centres educatius a les noves estructures organitzatives del segle XXI.

En aquest article voldríem repassar alguns d'aquests canvis fent una anàlisi a vol d'ocell, és a dir, mirant la realitat amb visió històrica i fixant-nos en els canvis i les discontinuïtats que s'han anat produint. Entenem que és així, mirant de lluny i amb perspectiva, que podem adonar-nos del que han estat i han significat aquests darrers quaranta anys a l'Escolial.

Tot i que la memòria dels alumnes i dels mestres està plena de petites anècdotes, segurament úniques i irrepitibles, la intenció d'aquesta reflexió és situar en un marc ampli la tendència i l'evolució de l'Escolial en aquests darrers anys. Esperem que aquestes idees generals ajudin a emmarcar la història escolar de molts dels nostres exalumnes.

Per tal d'escriure aquest article disposem de dues fonts històriques bàsiques: la memòria, en molts casos viscuda de primera mà, i els documents o les fonts escrites. És amb la combinació d'aquests dos elements que volem posar en relleu uns aspectes que, a la nostra manera de veure, han estat fonamentals per ajudar-nos, avui, a entendre el nostre present. És per això que redactarem els diferents àmbits evolutius de l'Escolial de forma transversal, agafant una temàtica i desfilant-la des del passat cap al present.

Hem escollit, perquè ens semblen fonamentals, aquests aspectes:

1	Les persones
2	El Projecte Educatiu de l'Escola (caràcter propi)
3	L'ensenyament de la llengua i de la cultura i la música
4	La participació a l'Escola
5	Els aspectes sociològics: el canvi cap a la coeducació i l'atenció a la diversitat cultural
6	La relació amb el medi i la ciutat. Festes, sortides i activitats
7	L'impacte de les noves tecnologies de la informació
8	Els espais de l'Escola

1. Les persones

L'escola és feta de persones. De relacions, d'interaccions i de relacions humanes. Per això, quan fem memòria amb motiu d'un aniversari, els exalumnes fan ben ràpidament una llista dels seus mestres i professors. Mestres i professors que han marcat de forma important —per bé i per mal— la seva vida infantil i d'adolescència. Per aquest motiu és important pensar, en primer lloc, en els equips humans: en els mestres i en els alumnes.

Des dels seus orígens, l'Escolal ha estat de sempre una escola religiosa, de titularitat de la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna. La presència de les germanes a l'Escola ha estat un vincle comú en tots els 150 anys d'història. Tot i així, és rellevant el procés de transformació viscut per l'Escola en aquests darrers quaranta anys. Si prenem com a punt de referència dades del curs 1973-1974, l'Escola tenia en aquell moment 854 alumnes i, segons la memòria² del curs, hi intervenien 36 mestres. Formaven part d'aquest

equip humà tretze germanes, que representaven un 35% del professorat. Era, a mitjan dècada de 1970, allò que molts hem convingut a anomenar una «escola de monges». No cal dir que ho havia estat sempre. És, però, en aquesta etapa que la Institució encetarà un important camí per donar relleu a persones laiques sorgides d'entre el professorat. Sens dubte, l'expressió més ferma d'aquesta voluntat —que podríem dir que esdevé simbòlica— va ser el fet que en aquell moment la Institució comencés a donar la confiança de la Direcció a una persona laica, la Maite Solà. La Maite, amb el suport de les germanes, es va convertir en una de les primeres directores pedagògiques seglars de les escoles Vedruna de la província de Barcelona i la primera, també, de les congregacions femenines de la ciutat de Vic. Aquest fet va anar acompanyat de la formació d'equips de direcció i de coordinació bàsicament laics, especialment a partir de la dècada de 1980, sempre amb el suport de la Comunitat Vedruna. La Direcció de l'Escola, portada per la Maite Solà a l'Educació Infantil i a l'EGB, va anar acompanyada sempre d'una germana titular i d'una direcció específica per al BUP, portada també per professores seglars: primerament per la Montse Mialet i, al cap de poc temps, per la Pilar Pous. Des d'un bon inici es va treballar formant un Equip de Direcció. El relleu en la direcció a Infantil i Primària va ser agafat més endavant per la Montse Espinalt i, successivament, per la Fina Godayol, la Montse Tort, la Carme Jurado i, en aquests darrers anys, per la Lourdes Monteis. A partir de l'any 1992, amb la creació de la Secundària Obligatòria, n'han estat directores la Montse Espinalt i la Dolors Viladomat. A Batxillerat, la direcció ha continuat conduïda posteriorment per la Pilar Pous.

Cal destacar, en aquest àmbit, que el fet d'optar per una direcció cada vegada més formada per laics va anar acompanyat d'un sentit col·lectiu de coresponsabilitat per part dels mestres al llarg de tots aquests anys. El procés d'integració de persones laiques a la Direcció ha donat com a resultat un grau d'implicació alt en el professorat que, al llarg de molts anys, ha mostrat un compromís important amb l'Escola. És difícil posar exemples concrets en aquest sentit, però segurament molts recordareu la tradició dels «Jocs Olímpics» de l'Escola. Una activitat d'aquest tipus és una mostra clara que el professorat sent com a seva l'Escola. Fou una iniciativa empresa des de l'Equip d'Educació Física que va ser corresposta per tot el professorat.

Avui, l'Escola —quan commemora els 150 anys d'existència— està integrada per 1.065 alumnes i té un claustre de 82 mestres. I ens adonem que no hi ha cap germana, en aquests moments, que imparteixi classes curriculars a l'Escola ni que sigui a la Direcció, tot i que n'hi ha quatre que fan hi tasques de suport. Podríem ben dir que l'Escorial sense germanes segueix sent l'Escorial. Les persones, els equips humans de professors, són els que han donat a l'Escola un tarannà i una manera de ser propis.

2. El Projecte Educatiu de l'Escola (caràcter propi)

Hem dit que tots tenim una memòria escolar. La memòria va acompanyada d'unes pràctiques escolars concretes que, sense que els alumnes en fossin conscients durant la seva escolaritat, han respost a les lleis educatives que han marcat diferents fases en l'educació en el període 1970-2013. Fent una mirada als darrers

quaranta anys, ens adonem que la llei educativa que més força transformadora va acabar tenint va ser la del ministre Villar-Palasi, a través de la Llei General d'Educació, aprovada a les acaballes del franquisme, l'agost de 1970.³ La introducció d'aquesta llei va representar una primera modernització del fet educatiu, amb la introducció de l'EGB (l'Ensenyament General Bàsic) i el BUP (Batxillerat Unificat Polivalent). La Llei promovia un ensenyament universal i gratuït fins als catorze anys i en pocs anys també obriria els concerts educatius fins als catorze anys. Són molt els alumnes que, encara avui, afirmen: «Jo era de l'EGB», o bé «jo vaig fer l'antic Batxillerat o l'antic BUP». Les lleis, sense voler, van marcar la nostra educació.

De fet, la Llei de l'EGB i del BUP, amb petites modificacions, promogudes per la introducció de la Generalitat de Catalunya a inicis de la dècada de 1980, va ser la que va perdurar fins a principis de la de 1990, amb l'arribada de la LOGSE. Sense que es produís cap canvi legislatiu, sí que cal apuntar que, a finals dels setanta, en plena transformació del país cap a la democràcia, s'edità —per part de l'Escola— una síntesi d'Ideari Escolar. Era un primer fullet de presentació de l'Escola. En el marc d'una obertura global a la societat, l'Escorial es va definir com un col·legi:

> *Confessionalment cristià*

> *Pedagògicament personalitzador i alliberador*

> *Promotor d'una educació integral*

> *Arrelat al país*

> *Obert a l'entorn*

> *Organitzat com a Comunitat Educativa*

Aquests punts, transcrits amb les mateixes paraules amb què es van redactar llavors, són la base ideològica de l'educació que ha volgut donar l'Escorial en aquests darrers quaranta anys. Des d'aquest punt de vista, els documents escrits ens permeten afirmar que per a cada curs escolar l'Escola ha treballat en l'orientació vers aquest ideari. Un ideari que, de forma resumida, volia posar l'accent en un Projecte Educatiu basat en l'educació integral. Externament, una de les entitats que va afavorir la necessitat de professionalitzar i organitzar els ensenyaments cap a aquests camps va ser el Secretariat de l'Escola Cristiana de Catalunya, fundat l'any 1977. L'Escorial, com la resta d'escoles Vedruna, s'hi va integrar des del seu origen. Més enllà dels ensenyaments propis de cada matèria, l'Escola ha editat, des de l'any 1979, el seu PLA ANUAL, com a proposta educativa, de forma pública i adreçada a les famílies. Creiem que és interessant de repassar els lemes o propòsits educatius marcats pels mestres de l'Escola en aquests darrers anys en el seu Pla Anual. Són, clarament, una expressió de voluntat educativa important. Denoten una manera de fer que molts alumnes de diferents cursos van expressar en forma de murals i de petits treballs i, de fet, van ser a la base del treball educatiu realitzat en les sessions de tutoria. Fer-ne una lectura en conjunt permet adonar-se d'un dels fets fonamentals del Projecte Educatiu de l'Escorial: fer referència al creixement personal, buscant una formació no només acadèmica, sinó al màxim d'integral possible. Vet aquí la llista:

1979/80	Jugar net	1997/98	Conviure en la diferència
1982/83	L'agraïment	1998/99	Aprenem a ser ciutadans, no te'n desentenguis
1983/84	L'escola és de tots	1999/00	Una escola de tots i per a tots
1984/85	Per a l'autonomia personal i la col·laboració	2000/01	Avancem cap a la coresponsabilitat
1985/86	Atenció: tot el que fas és important	2001/02	Fem xarxa. Millorar la convivència tot dialogant i cooperant
1986/87	Crear un ambient per afavorir l'acceptació mútua	2002/03	Jo estimo la vida
1987/88	Educació cívica. Educar per conviure	2003/04	Som persones en relació
1988/89	Convivència en societat	2004/05	Aprenre a conviure des de la diversitat
1989/90	Créixer amb esperit constructiu	2005/06	Sigues autèntic, sigues sincer
1990/91	Ser constructors	2006/07	Sóc constructor de la meva vida
1991/92	Fem un sol món	2007/08	Construeixo amb els altres un món més just
1992/93	Medi ambient: No ho deixis a l'atzar	2008/09	Construïm amb harmonia
1993/94	L'art en un món de tècnica	2009/10	Si sóc constant, puc!
1994/95	Sigues tu mateix!	2010/11	No tot és igualment bo
1995/96	La tolerància: obrir-nos amb interès a qui no és com nosaltres	2011/12	Desplega la teva riquesa interior
1996/97	Tots menys i que arribi per a tots	2012/13	Connecta't amb tu mateix

Podem afirmar, per tant, que de forma continuada en el temps una de les intencions més clares de l'Escola ha estat fonamentar el fet educatiu no només en el vessant acadèmic, sinó posant l'accent en la persona com a element clau de l'educació. La manera de treballar aquests objectius anuals ha estat molt variada, però partint sempre del fet tutorial. Durant molts anys, especialment a partir del curs de setè d'EGB, i més tard a primer de Secundària, molt sovint es va treballar a partir de la realització de tutories creades en ocasió de les sortides de convivències. De segur que molts alumnes tenen records d'aquestes activitats que, més enllà de tractar un element educatiu, significaven un pas important en la relació social i en la creació de teixits d'amistat.

Avui, l'Escola és continuadora d'aquest projecte educatiu iniciat a la dècada de 1970, i en la documentació que es fa arribar a les famílies —i que treballem amb els mestres i els alumnes— anunciem la nostra escola i compartim el projecte educatiu amb la resta d'Escoles Vedruna, que vol ressaltar els aspectes següents:

- > Treballar en xarxa

- > Ser escola cristiana

- > Compromís amb el país

- > Educació Integral

- > Tutoria

- > Noves tecnologies

- > Valors

- > Sostenibilitat

- > Multilingüisme

La lectura dels Projectes Educatius dels darrers quaranta anys avalen aquesta proposta.

3. L'ensenyament de la llengua i de la cultura i la música

Un altre aspecte que val la pena subratllar en el transcurs d'aquests darrers quaranta anys és el compromís de l'Escola amb la llengua i la cultura del país. De fet, les classes de català van començar a impartir-se a l'Escolària a mitjan dècada de 1960, quan encara l'ús de la llengua castellana era l'habitual i l'obligatòria en l'ensenyament. Però, fora dels llibres de text (molt d'ells en castellà per qüestions estrictament de legislació i de mercat), van ser moltes les assignatures que des d'aquests anys es van fer «en català». Al costat de l'ensenyament propi de la llengua, l'Escola va iniciar la recuperació d'activitats que van començar a arrelar a mitjan dècada de 1970 i que perviuen encara en l'actualitat. Ens referim, per exemple, a la celebració dels Jocs Florals, que consten des de l'any 1973. Els treballs premiats en aquest certamen es van començar a publicar, amb el suport de l'Associació de Pares, a partir del curs 1983-1984. Un altre exemple és la celebració específica de la Diada de Sant Jordi, que arrencà a principis de la dècada de 1980. Més enllà d'aquestes dues festes puntuals a l'Escola, que tots els alumnes i exalumnes han viscut, val la pena subratllar la introducció

de festes populars com la Castanyada o el Dijous Llarder (durant molt anys menjant la botifarra que coïen els mateixos professors) que remunten els seus inicis a la dècada de 1980.

L'esforç per treballar en la llengua i amb la cultura del país s'ha realitzat en més àmbits. Recordem, per exemple, que durant la dècada de 1980 tots els alumnes de Primària (l'antiga EGB) realitzaven un curs de sardana i que, des del 1989, s'han treballat els balls de bastons en el curs de 5è de Primària. Cultura, llengua i educació van tenir, ja des de la dècada de 1970, un pes especial en l'ensenyament de l'educació musical i de la cançó tradicional catalana, treballant de forma específica el mètode de pedagogia musical d'Ireneu Segarra, del qual la Maite Solà en va ser formadora i difusora. L'Escola va realitzar, a través de l'equip de professors de música, una opció molt específica per l'educació musical, doblant el volum d'hores dedicades a aquesta àrea en l'Educació Primària i, a partir del 1992, signant un conveni d'acord amb l'Escola de Música de Vic pel qual els alumnes de l'Escolal podien fer, si ho desitjaven, el currículum de llenguatge musical en horari escolar. Aquesta opció, implantada més tard a la ciutat per moltes altres escoles, es manté en l'actualitat i ha afavorit que molts alumnes de Primària, Secundària i Batxillerat hagin realitzat estudis musicals essent, a la vegada, alumnes dels dos centres.

4. La participació a l'Escola

Ens referim al concepte de «Comunitat Educativa» quan —com diu l'expressió— treballem el fet educatiu de forma conjunta entre alumnes, pares i mestres. Un dels elements amb què es va concretar aquesta idea va ser el naixement de l'Associació de Pares de l'Escola, avui AMPA (Associació de Mares i Pares d'Alumnes), de la qual fou el primer president el Sr. Candi Espona. L'AMPA, de forma constant al llarg dels darrers quaranta anys, ha estat la impulsora de projectes que, d'acord amb l'Escola, han permès una millora constant. Molt sovint ha col·laborat en el condicionament de les infraestructures escolars (ajudes per a la construcció de pistes esportives o implementació de reformes tecnològiques), en l'organització de conferències o cursos i, durant molt anys, pagant bona part de l'edició de la revista *Cuc*.

Les idees de 'participació' i de 'comunitat' van derivar també, a mitjan dècada de 1980 i seguint la legislació, en la constitució dels Consells Escolars, entesos com a òrgans de participació i d'espai de diàleg entre els diferents agents educatius: mestres, alumnes i famílies. El primer Consell Escolar de l'Escolal data del curs 1986-1987⁴ i naixia com a conseqüència de la LODE, en el seu primer any d'aplicació. Era també en aquell curs que l'Escola passava a ser «concertada», defugint la idea de «privada», atès que l'Administració de la Generalitat reconeixia el sentit de l'ensenyament d'interès públic que realitzaven i realitzen les escoles cristianes, això sí: amb un projecte educatiu propi.

Fou també a la dècada de 1980 que va néixer la revista *Cuc*. El número 0 es va publicar pel Nadal de 1987. Des de llavors se n'han editat 58 números. La revista ha tingut sempre el recolzament de l'AMPA, la qual ha

tingut tothora una funció de recolzament a l'Escola que s'ha traduït, com dèiem, en una llarga tradició d'organització de conferències, cursos i festes de final de curs.

5. Els aspectes sociològics: el canvi cap a la coeducació i l'atenció a la diversitat cultural

Com dèiem en la introducció, l'escola és un reflex de la societat. La transformació de la ciutat en els darrers quaranta anys ha estat marcada, sociològicament, per dos grans aspectes: el de la coeducació i el de la integració social d'alumnat nouvingut. Amb ulls d'avui, ens queda molt enrere el moment en què a finals de la dècada de 1970 l'Escola va implementar el sistema de coeducació dins les aules. Pel seu origen, l'Escolal havia estat inicialment un col·legi femení, eren moments propis de l'època. Tot i això són molts els nens de la ciutat de Vic que recorden que fins a l'edat de 6 anys, quan es començava el primer de grau d'ensenyament obligatori, van ser escolaritzats a l'Escolal. El pas definitiu a la coeducació es va realitzar a finals de la dècada de 1970. Aquest pas va anar acompanyat de la desaparició, pocs anys abans, de l'internat de noies. La introducció de la coeducació va representar un canvi important en el funcionament de l'Escola, es van introduir nous hàbits i jocs i va anar acompanyada, també, de la presència de més professors masculins a l'Escola. Després d'uns primers cursos amb una clara distinció numèrica entre nens i nenes (que eren la majoria natural de tota la vida), a finals de la dècada de 1980 l'Escola va arribar a una plena igualtat entre l'alumnat dels dos sexes. Va ser en l'inici d'aquest procés, a mitjan dècada de 1970, que es va deixar de portar el darrer uniforme clàssic de l'Escola i es va incorporar només la bata per a tota l'Educació Infantil i Primària. Més endavant, a principis de la dècada de 1990, l'Escola va adoptar el xandall actual i la bata va quedar restringida només fins a Cicle Mitjà.

El segon aspecte sociològic que ha distingit i marcat l'Escola en aquests darrers quaranta anys ha estat la capacitat d'integració d'alumnes de procedència estrangera. Aquest fet va suposar i suposa encara un repte educatiu important. Cal tenir present que, per tradició i per origen històric, l'Escolal havia estat una escola amb una combinació d'alumnat de procedència de la mateixa ciutat i de la comarca. És per això que durant molts anys va tenir sentit l'existència d'un internat. I en els darrers quaranta anys, l'Escola ha continuat donant escolarització a molts alumnes de la comarca, especialment en els cursos superiors de Secundària i Batxillerat. Són molts els alumnes que ha tingut l'Escola procedents de Tona, Taradell, Sant Julià, Prats de Lluçanès i d'una llarga llista de pobles de la plana de Vic. Entorn de les dècades de 1970 i 1980, aquesta procedència comarcal es va combinar, juntament amb la d'alumnes de Vic, amb l'acolliment d'un nombre significatiu d'alumnes de famílies castellanoparlants, si bé nascuts ja a Vic. Val a dir que sempre s'ha realitzat una integració basada en l'acolliment en llengua catalana, la llengua predominant d'una gran majoria social de les famílies de l'Escola.

El repte de l'acolliment d'alumnat nouvingut ha estat encara molt més important a partir de finals de la dècada de 1980 i especialment en les dues darreres dècades. L'Escolal (seguint l'acord pres per totes les

titularitats de les escoles concertades de la ciutat de Vic ara fa una dotzena anys) es va avenir a participar en l'anomenat «Model Vic». Aquest model va significar l'arribada d'un gruix important d'alumnes nous que han estat i són atesos gràcies a diferents aspectes: d'una banda, a la bona predisposició i l'esforç suplementari realitzat pels equips de mestres (especialment d'Infantil, Primària i Secundària), però també a través de la instauració d'una Aula d'Acollida, de l'aplicació d'un Contracte-Programa (conveni de suport amb l'Administració de la Generalitat) i d'una voluntat inequívoca d'integració de les famílies novingudes i dels seus alumnes, així com de l'esforç de les famílies de l'Escola. Va ser precisament de la iniciativa de les famílies de la mateixa Escola d'on va néixer, l'any 2007, l'associació de Mares Enllaç, amb l'objectiu d'afavorir la comunicació Família-Escola i fomentar l'existència de programes d'acollida acordats entre l'Escola, Mares Enllaç i la Universitat de Vic.

Avui, la mitjana d'alumnes novinguts a l'Escola està entorn del 25%. Des dels seus orígens, l'Escola s'ha proposat (i en bona part ho ha aconseguit) poder viure l'existència de la diversitat (per raons de tipus econòmic, social i cultural) com una font de riquesa per a la convivència entre els alumnes, i s'ha integrat aquesta diversitat dins l'aprenentatge de totes les etapes.

6. La relació amb el medi i la ciutat. Festes, sortides i activitats

Un dels aspectes que molts alumnes més recorden de la seva escolaritat són les activitats i les sortides. I volem assenyalar un fet que ha caracteritzat l'Escola en els darrers quaranta anys: la celebració conjunta de les festes. Molts alumnes recorden com a tret específic de l'Escola la celebració de la Festa Major de l'Escola (cada 26 de febrer, data de commemoració de la Fundació de la Congregació de les Germanes Vedruna per part de Joaquina), la festa dels Jocs Florals, la celebració de la Castanyada o la festa de Sant Jordi. Per a cada curs escolar han estat sempre tres o quatre les celebracions comunes que han aplegat entre 800 i 1.000 alumnes de forma anual. Per al col·lectiu de mestres és i ha estat sempre una manera de sentir-nos «escola» i comunitat. La interrelació entre petits i grans, el fet que els més menuts trobin en els alumnes més grans un referent i el fet que els més grans siguin capaços de compartir la festa amb els més petits, ha estat sempre un valor afegit que s'ha buscat a l'Escola. Fent memòria de les activitats dutes a terme, veiem que a més de les festes anuals l'Escola ha potenciat activitats conjuntes (algunes d'elles també amb les famílies) per explicar-nos la «Història de Catalunya», «L'arribada de l'euro» o celebrar cada quatre anys, des de l'any 1992 i aprofitant l'eufòria del país, uns Jocs Olímpics. Totes aquestes activitats han donat sentit d'escola i sentit de participació. Ha estat, també, una constant de l'Escola la celebració de dues grans festes religioses: el Nadal (amb pastorets, cantades...) i la Pasqua, habitualment fent una sortida. A principis de la dècada de 1980 s'hi van afegir la Castanyada i el Dijous Llarder.

Un altre aspecte remarcable que ha potenciat l'Escola són les colònies a Primària, també a l'antiga EGB (especialment al Cicle Superior de 6è, 7è i 8è), i les convivències a l'EGB (Cicle Superior), la Secundària, el BUP

o l'actual Batxillerat. També cal esmentar els viatges escolars en els acabaments d'etapa: viatge de 8è d'EGB, viatge de 4t de Secundària... Més enllà dels aprenentatges propis de cada àmbit (colònies, convivències, viatges) l'Escola ha promogut aquestes activitats amb el convenciment que els alumnes també aprenien, entre ells mateixos, aprofundint en les relacions humanes; i, a la vegada —per als professors—, era una ocasió per conèixer els alumnes d'una altra manera, en entorns diferents de l'aula. De segur que són moltes les anècdotes i els records viscuts en aquests moments més lúdics fomentats per l'Escola.

Una altra cosa a remarcar ha estat, en aquests darrers quaranta anys, la relació constant amb el medi a partir de les sortides d'un sol dia. Sempre s'han volgut enfocar com a activitats pedagògiques i com a alternatives a aprendre d'una altra manera. Molts recordareu que, en el moment de difondre el Projecte Educatiu o Pla Anual, les pàgines dedicades a les activitats eren les més consultades de forma immediata. D'altra banda, també, en l'àmbit de les activitats han estat molts els anys que s'han dedicat a celebrar esdeveniments en format monogràfic: Any del Mil·lenari de Catalunya, Any Dalí, Any Mozart, Any dels Drets de l'Infant... Des de l'Escola sempre s'ha potenciat la relació amb el medi més proper, acollint iniciatives municipals que afavoreixen el coneixement i l'intercanvi dins de la pròpia ciutat.

7. L'impacte de les noves tecnologies de la informació

Una de les diferències més importants en el canvi educatiu dels darrers quaranta anys el trobem en l'impacte que ha suposat la introducció de les noves tecnologies a l'aula. Si bé a la dècada de 1980 hi ha uns primers intents d'introducció del fet tecnològic a l'aula, com per exemple l'oferta de l'assignatura optativa d'*Introducció a la informàtica*, una EATP iniciada en el curs 1984-1985 dins del programa d'opcionalitat del 2n curs de BUP, el primer canvi realment important es generalitzà a la dècada de 1990. És important destacar, en aquest sentit, el suport que l'Escola sempre ha tingut de les famílies, les quals n'han estat —a través de l'AMPA— un dels principals impulsors. Va ser, doncs, a la dècada de 1990 que es van habilitar les dues primeres aules d'informàtica a l'Escola, que avui veuríem totalment obsoletes. En els darrers cinc anys el canvi tecnològic s'ha accelerat. Aquest és, segurament, un dels canvis més importants que separen i diferencien l'escola del segle xx de l'escola del segle XXI.

Unes eines que avui considerem del tot habituals (el correu electrònic, les pàgines web, els blocs informatius i pedagògics, les pantalles de TV informatives, les pissarres digitals...) són elements que han entrat amb força a l'Escola fa molt poc. Fent un repàs dels Plans Anuals de l'Escola, no és fins al curs 2000-2001 que hi podem trobar l'existència d'una primera web: www.vedrunabcn.org. A partir del curs 2003-2004 començarà a fer-se pública la difusió de webs com www.eduvedruna.org/barcelona i www.escorialvic.org/blogspot.com. Totes aquestes iniciatives van canviar ràpidament, gairebé d'un any per l'altre, fins a arribar a l'actual web de l'Escola www.escorialvic.cat, que està constituïda per més de 25 blocs. Avui és possible conèixer el tarannà i la manera de fer de l'Escola a través de la seva web.

Un dels elements que més afavorí tot aquest procés fou la introducció de la plataforma digital *Clik-edu*, ara fa quatre cursos escolars. Aquesta plataforma va suposar el creixement en dos aspectes claus de la comunicació: la comunicació interna entre el professorat, cosa que implica una major coordinació en l'activitat docent i una millora pedagògica amb els alumnes, i la comunicació externa amb les famílies: correus, comunicats...; ambdós aspectes conjuntament permeten fer un seguiment de l'alumne a través d'una bona comunicació entre la família i l'escola. Cal remarcar, també, que des de fa tres cursos escolars s'aplica el que inicialment es va anomenar programa IXI o web 2.0 a la Secundària, per la qual cosa tots els alumnes treballen amb un ordinador personal.

→ La implementació tecnològica ha anat acompanyada, també, del procés de treball per obtenir el segell de Qualitat del procés educatiu a través de la ISO. Aquest procés ha acabat, a inicis de l'any 2013, amb l'obtenció de la certificació.

8. Els espais de l'Escola

Certament, en aquests darrers quaranta anys l'Escola ha canviat, com canviem les persones. Sota uns claus tres centenaris i uns punts emblemàtics que perviuen en la memòria dels professors i dels alumnes, com l'espai de Sant Rafel o el pati central amb l'enrajolat entre blanc i vermellós, els edificis s'han adaptat als nous temps. Han desaparegut petites escales que no complien les normatives i s'han readaptat o creat nous espais. D'entre els canvis més significatius dels darrers quaranta anys, assenyalem el trasllat de la biblioteca a les antigues habitacions de l'internat (curs 1998-1999), la construcció de l'edifici que avui inclou la sala d'actes i l'aulari d'Infantil (realitzat entorn de l'any 2000), la construcció del pavelló esportiu, amb possibilitat d'usos diversos (2009), l'enderroc de la coneguda «pista petita», reconvertida en la placeta del davant de l'edifici d'Infantil (2010) o la transformació en aulari de l'edifici de l'Hortolà (2012). Aquests canvis i transformacions, juntament amb la millora de les condicions de les aules (mobiliari, pissarres digitals, normatives de seguretat...), ens han portat fins avui.

Els espais queden a la memòria dels alumnes. L'Escola es converteix en referent. El curs passat els nostres alumnes de 5è de Primària van participar en la cantata «50 milions de segons». Aquest és el temps d'estada d'un alumne a l'Escola. De segur que les vivències escolars d'aquest temps queden llaurades en el cor de cadascú.

Cronograma

Acompanyem aquest dibuix de l'evolució dels darrers quaranta anys de l'Escolal amb un cronograma que exposa moments que creiem que han esdevingut claus en la història de la nostra Escola:

1979/80	<p>Primer projecte educatiu editat per l'Escola.</p> <p>Celebració dels Jocs Florals, entre Sant Jordi i la Mare de Déu de Montserrat.</p> <p>El primer curs amb sistema de coeducació cursa 4t de Primària.</p>
1981/82	<p>Publicació per a tots els alumnes de la primera revista amb els treballs premiats en els Jocs Florals.</p>
1982/83	<p>L'Escola decideix seguir impartint el BUP, sense participar de la fusió amb el Col·legi Sant Miquel que van fer les escoles del Seminari de Vic i del Pare Coll.</p>
1983/84	<p>Publicació del primer IDEARI. Definició de l'Escola.</p> <p>Edició d'una primera revista escolar amb petits reportatges. Utilització de la tècnica d'impressió de la impremta de «gelatina».</p> <p>Reunions amb l'AMPA per explicar el Projecte Educatiu.</p> <p>Existència d'una Comissió Econòmica a l'Escola integrada per representants de l'Escola i per pares.</p> <p>Creació de la primera aula d'integració per a alumnes amb dificultats d'aprenentatge. Primer servei de Psicopedagogia.</p> <p>S'introdueix la celebració de la Castanyada.</p>
1984/85	<p>Formació de mestres: Cursos de Bíblia (M. Teresa Llach), Cançó i dansa (Maite Solà i M. Rosa Plana) i Manualitats (Gna. Marta Novell).</p> <p>Es publiquen, per primera vegada, els noms dels pares/mares delegats de curs.</p> <p>Introducció de la Lectura per nivells.</p> <p>Introducció dels Tallers a vuitè.</p> <p>Opcions a BUP (informàtica).</p>
1985/86	<p>Organització per Departaments d'àrees educatives. Com treballem els mestres.</p> <p>Introducció de l'educació sexual com un aspecte més de l'educació integral.</p>
1986/87	<p>Primer any d'aplicació de la LODE.</p> <p>S'accedeix al règim de concerts educatius, que substitueixen les subvencions.</p> <p>Procés de constitució del primer Consell Escolar.</p>
1987/88	<p>Publicació d'un primer organigrama d'organització de l'Escola.</p> <p>Incorporació dels tallers de plàstica als cicles Inicial, Mitjà i Superior de l'EGB (fins llavors, només a 8è).</p> <p>Inici de la revista escolar. Tindrà el nom de <i>Cuc</i> (núm. 1, abril de 1988).</p>
1988/89	<p>La revista <i>Cuc</i> publica treballs dels alumnes sobre el Mil·lenari de Catalunya.</p> <p>Primavera de 1989: inici dels Balls de Bastons.</p> <p>Representació de la Història de Catalunya.</p> <p>Primer ordinador que permet fer el tractament de les avaluacions i els informes dels alumnes.</p> <p>Reducció de pati de l'Escola pel carrer sant Segimon.</p>

1989/90	<p>Inici del COU a l'Escola.</p> <p>Primera campanya ecològica a l'Escola «Ho tens a tocar».</p> <p>Es realitza per primera vegada la celebració del DENIP amb motiu de la mort de Ghandi. És la Dia Escolar de la No-violència i la Pau.</p>
1990/91	<p>Celebració del bicentenari de la mort de Mozart.</p>
1991/92	<p>Planteig i inici dels Jocs Olímpics de l'Escola. Celebració cada quatre anys. La revista <i>Cuc</i> hi dedica un monogràfic.</p> <p>El curs de 7è d'EGB acabarà l'escolarització als 16 anys (4t ESO).</p>
1992/93	<p>Inici de la Reforma Educativa (LOGSE) a Educació Infantil i a Cicle Inicial.</p> <p>Programació d'uns dies d'«escola oberta», preludi de la Jornada de Portes Obertes.</p>
1993/94	<p>La Fina Godayol agafa la responsabilitat de la direcció d'Infantil i Primària i la Montserrat Espinalt, de Secundària. El BUP i el COU són dirigits per la Pili Pous. Coexisteixen tres Consells Escolars a la mateixa escola.</p> <p>Conveni amb l'Escola de Música de Vic per realitzar estudis integrats. S'inicia a Cicle Inicial i a Secundària. El conveni s'havia signat l'any 1992.</p> <p>Es publiquen per primera vegada els noms dels alumnes delegats de curs.</p> <p>Es treballa l'Any Joan Miró.</p> <p>Inici del 1r, 2n i 3r de Secundària. Primera oferta de Crèdits variables.</p> <p>Últim curs d'impartició del curs de P2.</p>
1994/95	<p>Comença el Batxillerat LOGSE.</p> <p>Elaboració del primer Projecte Lingüístic que confirmava la llengua catalana com a llengua vehicular.</p> <p>Any Frederic Mompou.</p>
1995/96	<p>Inici del servei d'acollida matinal (de 8:30 a 9 h del matí).</p>
1996/97	<p>S'instauren a Batxillerat activitats com: Crèdit d'Estada a l'Empresa, Treball de Recerca i Crèdit Interdisciplinari.</p> <p>Primer Consell Escolar integrat de tota l'Escola.</p> <p>S'edita el primer tríptic informatiu de l'Escola.</p>
1997/98	<p>1.010 alumnes. 730 famílies.</p>
1998/99	<p>988 alumnes. Canvi sociològic. S'inicia el Model Vic de repartiment d'alumnes nous i nous.</p> <p>S'estrena l'actual biblioteca, ubicada en l'espai dels antics dormitoris i cel·les de l'internat.</p> <p>Enderroc de les cases del davant de l'Escola. Neix l'actual plaça de Santa Eulàlia.</p>

1999/00	<p>987 alumnes.</p> <p>Premis de Recerca de Batxillerat de la UVIC (primera edició): dos alumnes premiats: Josep Salvans i Francesc Serra.</p> <p>L'Escola inicia els primers processos d'Avaluació Interna de Centre.</p>
2000/01	<p>2000: Any Internacional de les Matemàtiques.</p> <p>Per primera vegada es publica que l'Escolial forma part de la Xarxa d'Escoles Vedruna de Catalunya.</p> <p>S'introdueixen les classes de reforç a Batxillerat.</p>
2001/02	<p>Tota l'Escola treballa l'€uro.</p> <p>L'Escola participa activament dels 175 anys de la Fundació de les Escoles Vedruna.</p> <p>Publicació de la primera web Vedruna de Barcelona: www.vedrunabcn.com.</p> <p>L'Escola comença a disposar de correu electrònic.</p>
2002/03	<p>Apareix la nova web: www.vedruna.org/barcelona.</p> <p>L'Escolial participa d'un treball en xarxa amb la resta d'escoles Vedruna de Barcelona.</p> <p>S'ofereixen cursos per a les famílies.</p> <p>El claustre s'organitza en projectes d'escola integrats: Medi Ambient, Lectura, Imatge, Interculturalitat, Religió i Festes.</p>
2003/04	<p>Es donen a conèixer les primeres adreces electròniques de l'Escola i de l'AMPA.</p> <p>Es posa l'accent en la relació Escola-AMPA.</p> <p>Any Dalí.</p> <p>4ts Jocs Olímpics amb motiu d'Atenes 2004.</p> <p>Celebració del Fòrum Internacional de les Cultures.</p>
2004/05	<p>S'incideix en el treball sobre «Conviure en la diferència».</p> <p>S'elabora el Primer Pla d'Acollida de l'Escola.</p>
2005/06	<p>L'Escola comença a aplicar un programa nou de Cultura Religiosa.</p> <p>El dia 14 de desembre del 2005, a Igualada, el Sr. Salvador Milà, Conseller de Medi Ambient de la Generalitat de Catalunya, va atorgar al col·legi Escolial el distintiu d'Escola Verda.</p>
2006/07	<p>Primera proposta de reutilització de llibres de text.</p> <p>Inici del CUC WEB. Revista virtual.</p> <p>Primer bloc de l'Escolial: www.escolialvic.blogspot.com.</p>
2007/08	<p>Inici d'implementació de la LOE. Inici del treball per competències.</p> <p>Implementació del Programa del Pla Català de l'Esport.</p> <p>Inici de la intranet escolar.</p> <p>Noves aules multimèdia.</p>

2008/09	Cultura de l'esforç. Introducció de l'anglès a P5. Inici del treball de Qualitat per a l'obtenció de la ISO.
2009/10	Projectes d'anglès: Infantil, Auxiliars de conversa a Primària, Secundària i Batxillerat. Inici d'implementació de la Plataforma Digital Click-edu.
2010/11	Obres de remodelació de l'Escola. Construcció del nou espai de la Placeta. Creixement tecnològic. Primeres pissarres digitals. Ús dels primers llibres digitals a la Secundària.
2011/12	Obres de remodelació de l'edifici de l'Hortolà. Desenvolupament de diferents blocs educatius i informatius de l'Escola.
2012/13	Obtenció de la Certificació Qualitat-ISO.

NOTES

> **1.** Agraïco la lectura de l'article i les seves aportacions a la Maite Solà, a la Montse Espinalt i a l'actual equip de Direcció de l'Escola: Dolors Viladomat (sub-directora), Pili Pous (directora de Batxillerat), Lourdes Monteis (directora de Primària), Montse Caballeria (cap d'estudis de Primària) i Alba Currubí, coordinadora d'Educació Infantil. > **2.** Memòria curs 1973-1974. Arxiu de la Casa Provincial. > **3.** Reforma Villar Palasí: Llei General d'Educació. Llei 14/1970, de 4 d'agost. > **4.** El primer Consell Escolar va estar constituït per aquests membres: presidenta del Consell Escolar: Maite Solà (directora). Representants de la Titularitat: Gna. Agustina Miralles, Gna. M. Carme Camps i Mn. Pere Soler. Representants dels mestres: Montserrat Espinalt, Montserrat Pujol, Dolors Rovira, M. Rosa Plana. Representant del PND: M. Àngels Verdaguer. Representants dels pares: Josep M. Bover, Lluís Selga, Ramon Macià, Josep Camps. Representants dels alumnes: Núria Bover i Raül Sales. Tot i no tenir caràcter obligatori (pel fet de no ser ensenyament concertat), l'Escola va crear també un Consell de BUP. El primer va ser integrat per la titular, Agustina Miralles; la directora, Pili Pous; uns representants dels professors, Montse Mialet, Pilar Claret i Margarida Casanovas; uns representants dels pares: Josep M. Bover, Ramon Serra i Josep Camps, i uns representants dels alumnes, Rosa Riu i Núria Palau.

La fotografia és un element gràfic que ens permet visualitzar els nostres records i adonar-nos de com, al llarg dels anys, tot —espais, edificis, maneres de fer...— s’ha anat transformant.

Ens agradaria mostrar a través d’aquestes fotografies un bocí de la nostra història, que al llarg d’aquests 150 anys ha estat rica en festes, celebracions i moltes activitats. Però, per damunt de tot, aquesta nostra història és rica en persones: germanes i mestres, que han treballat amb professionalitat i entusiasme per un projecte en què creien i que han deixat petja; i també d’uns quants milers d’alumnes que, entre aquestes parets, han anat creixent com a persones i que poden reviure amb aquestes imatges molts dels seus records i experiències.

Les fotografies que presentem estan distribuïdes en cinc sèries temàtiques, i s’ha procurat organitzar-les cronològicament, però de manera comparativa, per tal que se’n pugui constatar l’evolució. Així, doncs, a través d’elles podrem evocar amb il·l·lusió alguns dels nostres records més entranyables.

Història fotogràfica

Pilar Pous i Carme Jiménez

PI

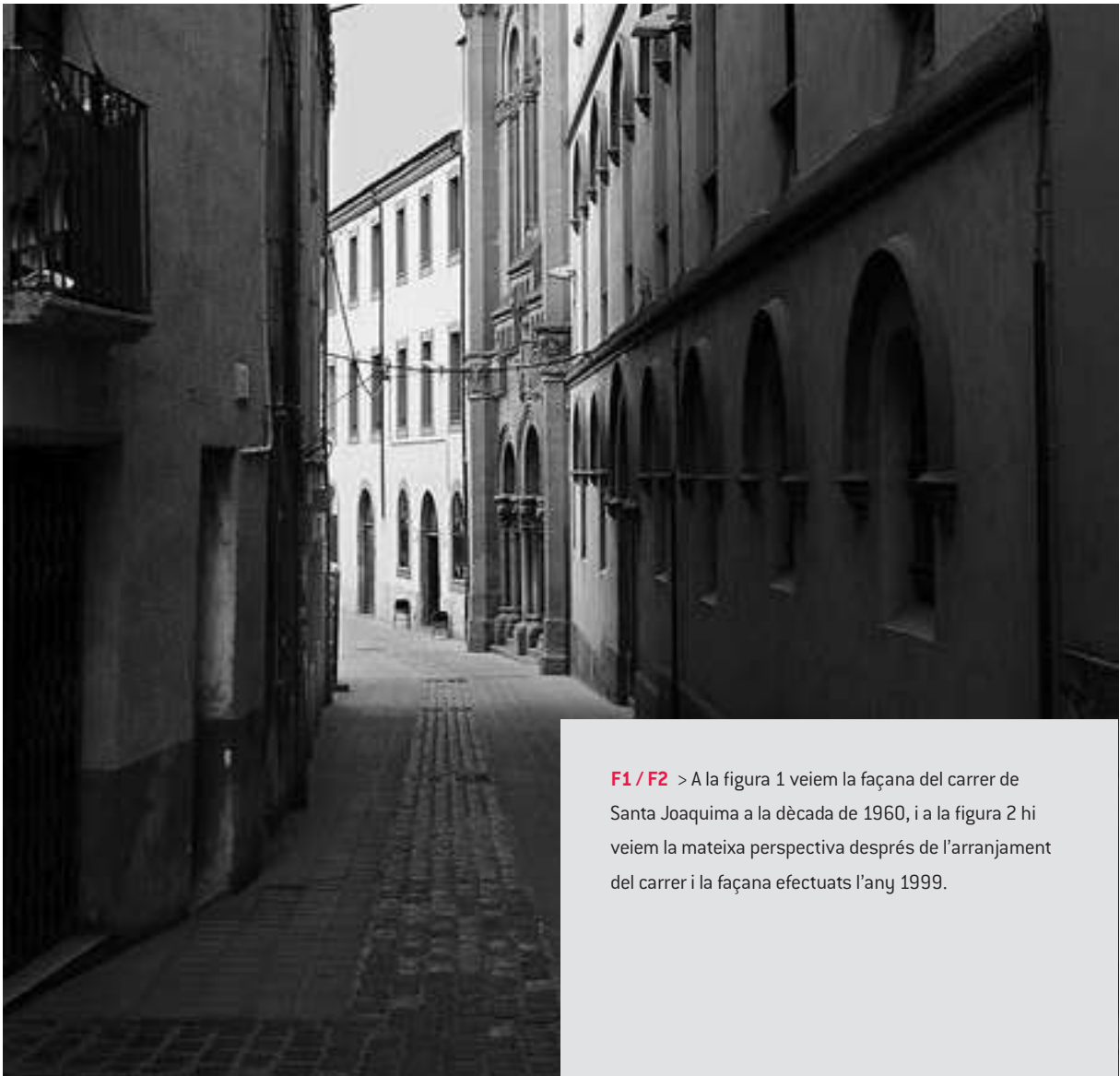
Espais exteriors

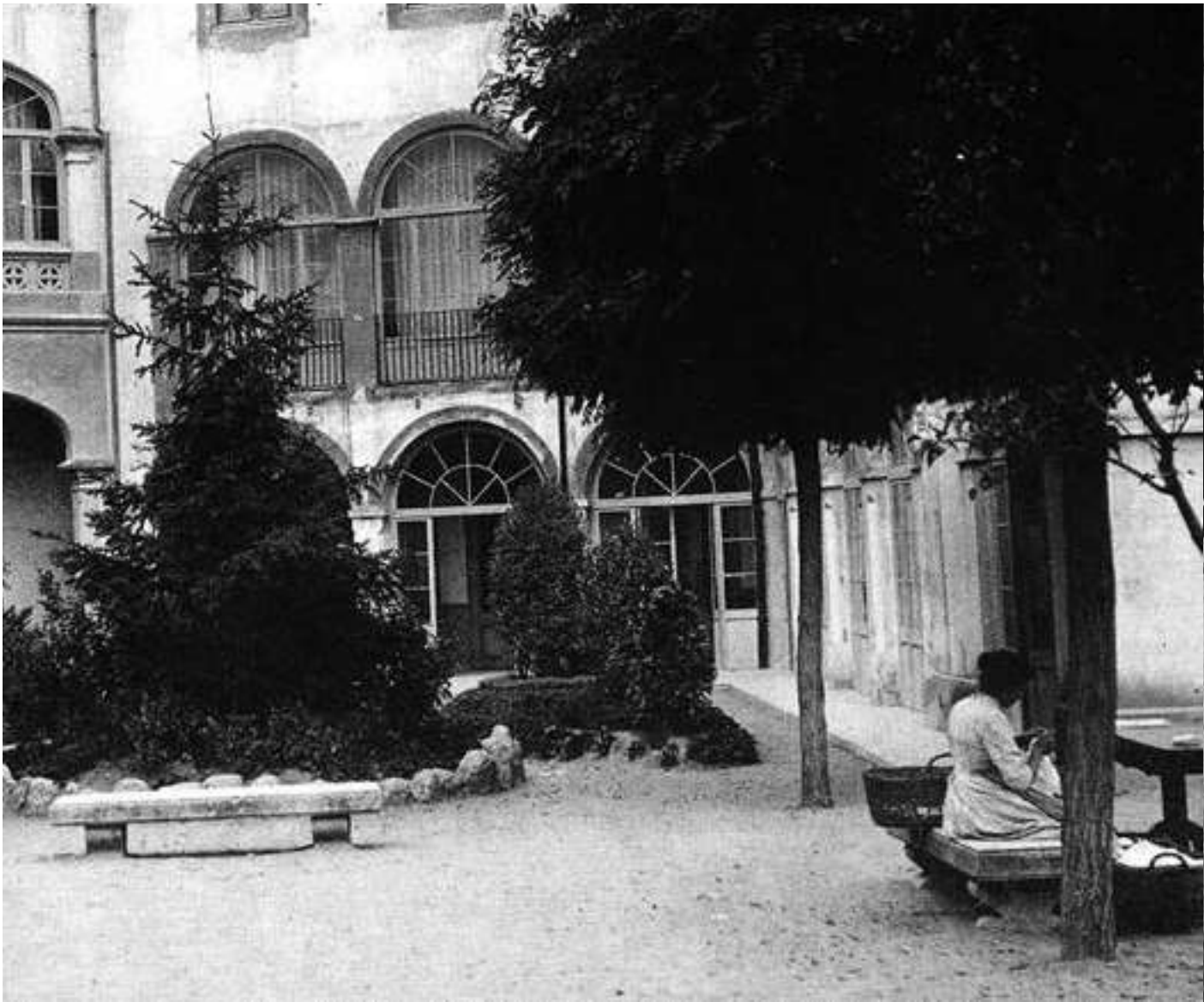
F2

F1

F1 / F2 > A la figura 1 veiem la façana del carrer de Santa Joaquina a la dècada de 1960, i a la figura 2 hi veiem la mateixa perspectiva després de l'arranjament del carrer i la façana efectuats l'any 1999.

F3 / F4 > Observem l'espai que inicialment (1926) configurava el pati de l'Escola i que amb el temps, i fruit del creixement del centre, es va anar ampliant, allargant-ne una part amb arbres i bancs de pedra, tal com podem observar a la figura 4 (1936). Aquests espais van ser ocupats durant la Guerra Civil com a centre hospitalari per les brigades internacionals.

F7

F8

F5

F5 / F6 > Vers el 1957 es va construir una ala nova, de planta i dos pisos, per encabir l'ampliació d'aules. Inicialment només es van habilitar com a aules els espais de les plantes primera i segona, i la planta baixa va quedar com un porxo amb gronxadors. Del pati se'n van treure els arbres i els bancs i s'hi va construir un tobogan gegant que va fer les delícies de molts alumnes.

F7 / F8 / F9 / F10 > L'any 1963 es va enrajolar el pati i es va adaptar la planta baixa de l'edifici com a aulari (figura 8). A la figura 7 podem observar com darrere del tobogan hi havia els camps, que es van conrear fins ben entrada la dècada de 1970, i que eren regats amb l'aigua d'una bassa (figura 9) que hi havia inicialment a l'espai de la placeta, i posteriorment en el lloc on actualment hi ha el pati d'Infantil (figura 10). El tobogan es va treure l'any 1975.

85

F10

F11

F12

El nostre testimoni

Nosaltres vam estar al Col·legi a la postguerra, un temps dur i difícil per a nosaltres, nenes i després adolescents, en el temps de la nostra formació. Una formació que el Col·legi ens va donar amb escreix. Era com estar en família, deu hores al dia, hi havia temps per a tot: classes, *recreo*, labors, dibuix (el nostre lloc de les confidències), música, pregàries, formació i, a última hora, estudi.

Durant el curs preparàvem la festa de Sant Tomàs, que celebràvem conjuntament amb els col·legis de Sant Miquel i el Pare Coll: concurs literari, obres de teatre i futbol.

Ens inculcaven valors morals, socials, culturals i de saber estar que han estat decisius en la nostra vida. Ens educaven en la disciplina, l'esforç i el respecte, però nosaltres érem conscients de l'afecte i l'immens interès que posaven les professores en la nostra formació. Un afecte que nosaltres vam procurar retornar en el possible, visitant el Col·legi i algunes de les nostres professores mentre vivien, cosa que encara continuem fent.

La nostra directora en les seves xerrades de formació ens deia: «voldria que estiguéssiu preparades per a les “patacades” de la vida, que a totes us arribaran». Pensem que a totes ens han arribat i que hem sabut fer-los front.

Moltes gràcies!

*Carme Cases Prat, Montserrat Comella Blancafort, Elvira Traveria de Mas i
Carmen Bansell Vilarrubia*

F13

8

F11 / F12 / F13 > L'any 2000 es van iniciar les obres de l'edifici d'Infantil. Això permetria tenir un aulari nou per a Infantil i Cicle Inicial, així com una sala d'actes amb capacitat per a 300 persones. A la figura 11 podem observar les aules d'Infantil construïdes provisionalment en els espais on antigament hi havia els galliners. A la figura 12 observem la construcció de l'edifici, i a la figura 13 tenim la mateixa perspectiva amb l'edifici ja acabat i en funcionament.

F14

F15

F14 / F15 / F16 > L'edifici de l'Escorial ha estat des dels seus inicis casa provincial, de manera que una part de les instal·lacions estaven destinades a albergar el noviciat (figura 14). Amb la reforma educativa de l'any 1975, una part de l'edifici del noviciat va passar a l'Escola per impartir-hi les classes de BUP (figures 15 i 16).

F16

Per molts anys!

Posar-me a escriure unes ratlles amb motiu dels 150 anys de la meva escola, m'omple d'emoció. Sembla mentida que, com més gran em faig, més recordo amb estima i fins i tot amb nostàlgia aquells primers anys de vida que van transcórrer feliços entre classes, patis, biblioteca, laboratoris i amics que encara conservo.

Jo sempre he dit que vaig anar a una gran escola. I no només em refereixo a la seva magnitud, que també, sinó al fet que sempre he tingut la sensació, acusada amb el temps, que l'escola era quelcom que anava més enllà de les aules i dels coneixements acadèmics. Em transmetia uns valors que estic convençuda que han deixat un pòsit inalterable en la meua manera de fer i de ser. Perquè, qui no recorda aquells lemes que presidien el replà de les classes de sisè que tan curiosament feia l'*hermana* Marta? Jo encara me'n recordo d'un que deia «Ecoltar per dialogar» i que em ve a la memòria cada vegada que llegeixo el diari!

Recordo amb molta estima la celebració dels Jocs Florals, aquell croissant amb la Fanta de taronja que ens preniem el dia de la Cantina, les excursions a peu al Cantarell, les convivències a la Gleva, aquell jugar a pitxi... i molts records més que encara conservo i que no s'esborraran mai.

Però si d'una cosa em sento especialment orgullosa del fet d'haver anat a l'Escorial és perquè hi vaig trobar bons mestres. Crec que la grandesa d'una escola és proporcional a la vàlua dels professors que hi ensenyen, aquells que deixen petjada i t'ajuden a estimar allò que aprens. Jo puc dir que a l'Escorial n'hi vaig trobar...

Que continuï amb el mateix esperit i per molts anys!

Mercè Rocafiguera
(des de 1974 a 1987)

F17

F17 > A finals de la dècada de 1960 una part dels camps de conreu es va habilitar com a pista de tennis, i de vegades s'utilitzava com a camp de futbol. A la figura 17 podem veure uns nens jugant a la pista; al darrere s'hi veuen els antics galliners que més endavant es convertiren en l'edifici d'Infantil (figures 11, 12 i 13).

Els primers records de l'Escola són difícils, per a mi. Era una nena malaltissa que hi vaig anar als cinc anys, una mica més tard del normal, i la disciplina se'm va fer feixuga i incomprendible, potser perquè contenia un cert autoritarisme de postguerra, o a mi m'ho semblava.

En fer-me més gran el canvi de monges i un encaix molt bo amb les companyes va despertar el meu interès per aprendre i m'ha donat uns lligams d'amistat, amb unes i altres, que m'acompanya encara ara com un gran tresor a les meves velleses, amb ve baixa.

Crec que l'educació que vam rebre, sempre fruit del moment, com és natural, tenia una base intel·lectual sòlida, una obertura a la contemporaneïtat plausible i ens va donar uns valors pràctics que per a la vida m'han estat útils. De tot això en dono gràcies a Déu i, si ho reflexiono bé, també a Santa Joaquina Vedruna.

Pilarín Bayés i de Luna

F19

F18 / F19 > A la dècada de 1970, i de manera progressiva, es van deixar de conrear els camps i l'espai que ocupaven es va convertir en pistes poliesportives.

F18

F20

F20 / F21 > L'estiu del 2010 es va remodelar l'antiga pista petita (figura 20), amb la substitució de les escales per una rampa, i es configurava així un nou espai que hem batejat com «la placeta» (figura 21).

F21

Els meus records del Col·legi de l'Escorial

Tenia quatre anys quan els pares em van portar a l'escola. Vaig anar al Col·legi de l'Escorial, juntament amb el meu germà Josep. Era una escola de monges carmelites. Fonamentalment era per a noies, però acceptava nens fins als nou o deu anys, moment en què alguns passaven al Batxillerat, generalment al Col·legi de Sant Miquel. Els altres anaven als ensenyaments de caràcter professional, fonamentalment allò que se'n deia «el comerç», que els preparava per entrar d'administratius

o comptables en algun banc o en alguna empresa, o per tenir els coneixements indispensables per administrar el negoci familiar.

De la meua escola, en guardo bon record. L'edifici era gran, relativament nou, amb aules de gran amplitud i un pati de jocs prou espaiós. Tots els nens, una trentena, anàvem a la mateixa aula. També era àmplia i molt lluminosa pels grans finestrals oberts en dues parets cantoneres que donaven al pati. Tenia cura de nosaltres una monja que es deia Àngels, l'*hermana* Àngels, com li dèiem. Era una monja que devia tenir un especial do per tractar infants d'aquella edat, ja que n'estàvem força. I de ben segur que tenia aptituds per ensenyar. Recordo que quan vaig deixar l'escola als set anys, l'estiu de l'any 1936, poc abans de començar la Guerra, no solament havia après a llegir i escriure força correctament, sinó que també feia tota mena d'operacions aritmètiques, i també havia après alguns coneixements elementals d'història i geografia, que, amb algun repàs, em van servir per aprovar l'examen d'ingrés al Batxillerat l'any 1940. Ben mirat la nostra *hermana* Àngels aprofitava molt les capacitats dels infants d'aquelles edats, que són immenses.

A part dels estudis, hi ha dos records materials ben concrets del meu pas per l'Escola. Un n'és una felicitació datada el desembre de 1934, on, amb la meua lletra, felicitava el Nadal als pares amb aquests quatre mots: «Estimats pares: En aquest jorn de Nadal us desitja moltes felicitats el vostre filllet, Candi». Aleshores jo tenia cinc anys. L'altre record tangible és una fotografia d'una representació del general Bum Bum, feta al Col·legi pels nens de la nostra aula, que no consistia en res més que en representar, amb determinats moviments escènics, la desfilada d'un grup de soldats capitanejats pel general, muntat en un immens cavall de cartró, mentre tots cantàvem la famosa cançó: *El general Bum-Bum, quan se'n va a la guerra, davant dels seus soldats fa tremolar la terra*, etc.

Els altres records de l'Escorial són més o menys difosos, però n'hi ha dos que, pel seu significat, val la pena explicar breument.

Un matí, com cada dia, vam anar al Col·legi de l'Escorial. Hi entràvem pel carrer dels Caputxins, pel passadís ample i llarg, que anava des del carrer fins a la porta del pati interior de l'Escola. Allà hi havia l'*hermana* portera, que controlava les entrades i sortides i encaminava els nens i nenes que arribaven cap a les seves aules. Ella, com totes les monges, vestia l'hàbit negre, el cap cobert amb la toca també negra i una mena de pitet blanc, que només deixaven al descobert la cara, ulls, nas i boca, i absolutament res més. Era una sensació estranya. La reserva sobre el seu cos era absoluta. Aquell matí, però, la sorpresa fou total. La monja portera no portava l'hàbit de costum, tenia el cap descobert i ensenyava uns cabells grisos, discretament

pentinats. El cos estava recobert d'una mena de bata o guardapols de color gris fosc que deixava veure part de les cames i els peus calçats amb sabates negres. Què podia haver passat, que hagués provocat aquella extraordinària transformació? Jo no ho sabia, però si abans teníem l'estranya sensació de misteri, que provocava un cos cobert de negre de cap a peus, ara n'experimentàvem una altra, no menys singular, de descobrir en aquells éssers un cap, uns cabells, uns peus i unes cames força semblants als nostres. De sobte se'ns revelava que entre les monges i nosaltres no hi havia pas tanta diferència. Però la sorpresa fou descomunal. En arribar a l'aula es va repetir la situació, la nostra *hermana* Àngels portava la mateixa indumentària i així totes les altres monges de l'Escola. Fou així fins que va acabar el curs, poc abans d'esclatar la revolució del 36. Anys després vaig saber que la República havia exclòs de l'ensenyament els ordres religiosos i, si bé al principi aquesta norma no fou aplicada amb rigor i les monges van continuar en l'ensenyament, a principis de l'any 1936, amb el triomf del Front Popular a les eleccions, la situació es va radicalitzar i les monges van camuflar-se sota les bates grises, per assemblar-se més a unes mestres qualssevol.

Va arribar, aleshores, el dia de la primera comunió. Era un diumenge, dia 24 de maig de 1936. Em vaig mudar amb un vestit nou. Els pares també es van ben mudar i vam anar al Col·legi, ja que se celebrava la cerimònia a la seva església. Aquell dia les monges tornaven a portar l'hàbit i, d'acord amb la diada, amb els seus vestits negres de cap a peus, semblaven també més mudades. Per un dia s'havia recuperat la vella normalitat. Era un dia de festa i de joia.

Després va venir la Guerra i ja no vaig tornar a l'escola. Els centres religiosos van quedar prohibits, el convent fou incautat i més tard fou destinat a hospital de les Brigades Internacionals. Després de la Guerra Civil ja no podia tornar al Col·legi. Tenia deu anys i ja no m'haurien acceptat. No vaig tenir més contacte amb el Col·legi fins que, entrada la dècada de 1960, vaig portar-hi la meua filla. Després, a la de 1970, quan es van autoritzar les associacions de pares, jo vaig ser el primer president de l'AMPA del Col·legi. Però això ja és una altra història.

Candi Espona Bayés

F23

F22 > L'any 2009 es van començar les obres per remodelar l'espai contigu a Sant Rafel i edificar un pavelló poliesportiu en l'espai de la fusteria i d'algunes antigues dependències de les germanes, com el safareig.

F22

F24

F23 / F24 > L'estiu del 2012 l'antic edifici de l'hortolà, que ja era ocupat com a espai auxiliar des de feia un temps, es reconvertí en un edifici que ara acull els cicles Inicial i Mitjà de Primària.

F25 > Vista actual de la pista amb l'«edifici de l'hortolà».

99

F25

F26

F28

Espais interiors

F27

En aquests 150 anys l'edifici ha viscut una colla de transformacions importants tant pel que fa a pròpia estructura com a l'ús que al llarg del temps s'ha donat a algunes de les seves instal·lacions.

L'Escola va néixer amb una clara vocació de servei cap a la comarca; per aquest motiu durant molt de temps un gruix important de l'alumnat de l'Escola hi era en règim d'internat.

F26 / F27 / F28 > En un principi el dormitori ocupava la segona planta de l'edifici principal i s'hi tenia accés tant per l'escala del pati central com per l'escala de la porteria. Estava format per dues grans sales en les quals unes mampares de fusta amb unes cortinetes separaven els espais destinats a cada una de les internes (figura 26). L'any 1968 es va construir el nou dormitori per a les internes en un nou espai, la tercera planta de l'edifici del noviciat, que fins aquell moment havia estat utilitzat exclusivament per les germanes. Les habitacions eren de dues, tres i quatre places, com podem observar a la figura 27. En deixar d'existir l'antic internat, els espais que ocupava es van transformar en biblioteca (figura 36) i sales d'informàtica (figura 28).

Memòria de la meva vivència del pas per l'Escola

Sóc una antiga alumna de l'Escolal, de la dècada de 1950. Fa més de mig segle! Era una època difícil, però jo vaig tenir la gran sort que no me'n vaig assabentar massa. Ara, però, me n'adono que iniciar aquesta experiència, en certa manera, va ser dur per a mi, ja que era una nena petita, escanyolida i molt mimada que no havia sortit mai de casa i que va estar interna a l'Escola des dels 9 fins als 17 anys. Durant el curs escolar, les internes només anàvem a casa per les vacances de Nadal i de Pasqua. Déu n'hi do!

Estudiar sent una nena tampoc no era gaire senzill —que estudiessin els nois estava més assumit—. A l'Escola només es podia cursar el Batxillerat Elemental —com es deia aleshores— i l'acabàvem amb 14 anys. Més tard, quan feiem el Batxillerat Superior, ens havíem d'anar a examinar a Barcelona, a l'Institut Verdaguer. Aquest fet el recordo com un moment terrorífic... però devíem ser força espavilades i anàvem molt ben preparades, ja que mai vam suspendre, al contrari: teníem molt bones notes. Això era un mèrit per a l'Escola que es guanyava la «medalla d'honor».

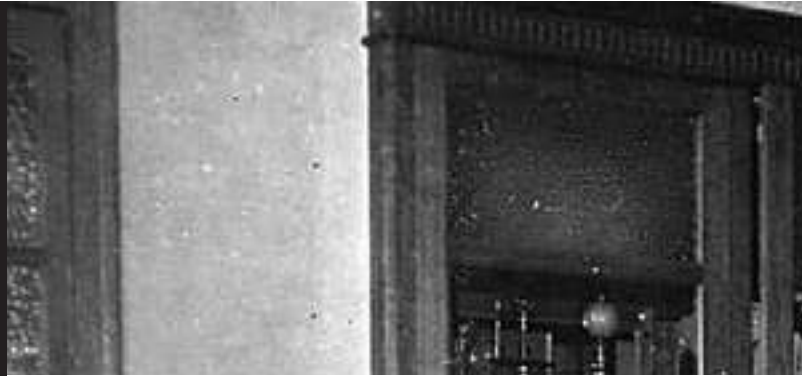
El record que guardo de l'escola és entranyable. Gràcies a què? Ara constato que gràcies a unes dones extraordinàries que hi vaig trobar i que havien optat per dedicar la seva vida a ajudar i educar les generacions d'aquella època. Amb la seva saviesa, autoritat i disciplina sabien donar-nos una pau i una tranquil·litat que feia que tot fos molt més senzill. Ens van transmetre coneixements i, sobretot, valors, la qual cosa va oferir-nos una educació molt integral, humana i cristiana.

Jo només tinc paraules d'agraïment per a totes elles: per a la germana Maria i la germana Lídia —els dos puntals de l'Escola en aquells moments—, dues dones extraordinàries, intel·ligents i bones, que ens van ajudar a créixer i a fer-nos noies grans i responsables. També per a la germana Carmen, la germana M. Teresa, la germana Emília, la germana Clarita —petita i afectuosa—. A totes, gràcies per la seva entrega, bondat i generositat.

Un altre fet molt important per a mi és que les «meves amigues» de quan era petita continuen ara, després de tants anys, sent les «meves amigues». Això diu molt de l'aire net, joiós i ple de valors que es respirava a l'Escolal, la meva escola.

Berta Terricabras

Pupitres, tarima de fusta, pols de guix, sala de *recreo*, el pati, el tobogan, els horts, les voltes, el noviciat!, santa Joaquina, l'uniforme, les sabates «Gorila», festivals de gimnàstica, festa de final de curs amb foc de camp, l'*hermana* Carme..., totes són paraules que el mot *Escorial* porta associat i evoca

el record de mil vivències de la infantesa i de l'adolescència.

Des de la maduresa ja no són solament paraules, sinó la seguretat d'una bona formació, d'un bon nivell acadèmic, de donar-nos i potenciar les eines per créixer i desenvolupar cadascuna de les nostres habilitats, de gaudir en tot moment del coneixement i de les ganes d'aprendre, d'encarar el nostre futur amb seguretat i fortalesa.

I, més valuós encara, els valors, la persona com a fonament, els altres abans que el jo, la família, els amics, el respecte...

La paraula *Escorial* desperta tota una sèrie de sensacions agradables dins meu, d'escalfor i tendresa, i la certesa d'haver estat afortunada pel fet que hagi estat i sigui la meva Escola.

Assumpta Colomer Llach
Vic, gener 2013

F30

F29 / F30 / F31 > La possibilitat d'experimentar sempre ha estat important en qualsevol sistema educatiu. A la figura 29 podem observar el laboratori de l'Escola l'any 1950. A mitjan dècada de 1960 es van construir els primers laboratoris moderns: el laboratori de física (figura 30), el de química (figura 31) i el de biologia.

F31

F32

F32 / F33 > A finals de la dècada de 1980 els laboratoris es van traslladar a un altre espai i se'n van modernitzar les instal·lacions.

105

F33

El dia a dia a la meva escola a la dècada de 1950

És hivern i fa molt fred, tot és glaçat i la boira hi és present. Falta poc per les vuit del matí. Surto de casa i tot caminant arribo al carrer de Santa Joaquina. El meu col·legi apareix al davant.

És el primer divendres de mes i vaig a missa. De pressa i decidida obro la porta, la fila m'espera. Em poso la mantellina. Amb silenci i ordre, ben uniformades, l'una al costat de l'altra com si

fóssim orenetes anem entrant a l'església, ocupem els nostres llocs i esperem que comenci la cerimònia. Aleshores és quan veig l'*hermana* Lídia dreta al darrere, en el reclinatori, amb el seu anell a punt per fer els «clics» corresponents per seguir la missa com cal: ara asseure's, ara aixecar-se... No estava malament aquest procedir en aquella hora del matí en què la son encara hi era tota.

Però en aquella edat jo només pensava en l'hora de l'esmorzar. Que n'eren de bons aquell entrepà de truita i el termo de llet calenta al costat de les meves amigues assegudes totes als graons del claustre on la plaça era fixa. Aquella estona era tan curta com desitjada i s'acabava amb un toc de campana. Tot seguit cap a classe. Després dinar, i a esperar de nou l'hora del berenar. Tanco els ulls i veig, encara, aquell cove ple de pa i al costat l'Anastàsia repartint xocolata o confitura. Tot seguit cap al pati. Era l'hora dels jocs: la cuït i l'amagada, la cuït de la cadena, els punxats... En aquell moment tot era alegria, fins que una altra vegada la campana sonava (aquesta sempre estava en dansa!).

Es feia fosc i arribava l'hora de la vetlla. Que n'era de llarga i avorrida, després de tantes hores de classe! Sort de la paperera. Al seu voltant ens reuníem dues o tres companyes a xerrar mentre fèiem punta al llapis que cada cop es feia més i més petit. També ens distreia el traginar de l'*hermana* Carme fent feina i donant ordres pels passadissos. I entre una i altra distracció el dia es donava per acabat.

No tots els dies eren igual de disciplinats, també gaudíem de festes i celebracions. El que més recordo i m'agradava era el repartiment de les notes. Allò sí que era un gran esdeveniment per a mi. A la sala del *recreo* (aquells eren temps de parla castellana i la sala rebia aquell nom). Al fons hi havia una taula allargada i darrere d'ella, ben assegudes, quatre o cinc *hermanes* molt serioses. L'acte s'iniciava amb un cant que feia: «*Adelante, adelante; no se aleje nuestro entusiasmo y valor que la virtud y constancia hoy nos premian con amor.*»

Quan aquest himne s'acabava em venia una tremolor a les cames fins que sentia pronunciar el meu nom. Llavors, decidida, em dirigia a la taula per recollir la meva recompensa o fracàs segons el comportament i l'estudi.

Mare meva! Quina coloraina de bandes vermelles i verdes que hi havia damunt la taula! Una d'elles era per a mi. Què voleu que us digui? Era aplicada. Em posaven la banda sobre l'uniforme i, engalanada com un general, desfilava fins al lloc de sortida. Aquell vespre a casa sopàvem

mongetes o cigrons perquè quan la meva mare em venia a recollir anàvem a Ca la Cigronaire per poder lluir pels carrers les meves millors gales.

Acabo aquí aquesta petita història perquè quan els records són tants, la nostàlgia es fa present i és millor posar-hi punt i final.

Abans, però, vull dir-vos que quan visito l'Escola en les jornades de portes obertes estic molt contenta que tot estigui tan canviat. No hi falta de res per rebre una bona formació. Mentre passejo per l'Escola en aquest dia em veig a mi mateixa encara asseguda en aquells graons, amb l'entrepà de truita a les mans.

I en altres dies, quan passo prop de l'Escola i veig els alumnes actuals asseguts esmorzant, penso si en el futur aquell tros de pizza que ells es mengen avui els portarà els mateixos bons records que em porta a mi avui el meu esmorzar d'aquells anys. Estic segura que sí. I això voldrà dir que tant vosaltres com jo haureu estimat l'Escola. L'Escola que jo estimo tant encara.

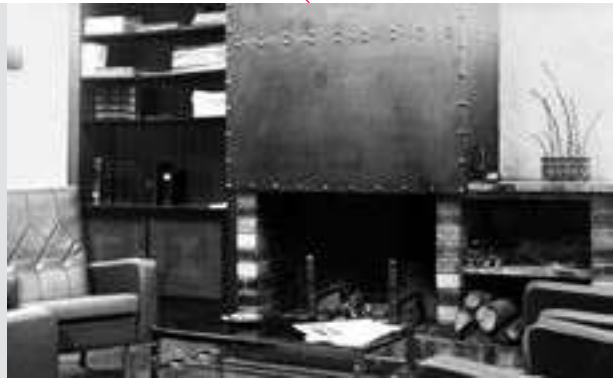
Felicitats pels 150 anys. Us ho desitjo de tot cor.

M. Carme Boixaderas Armengol

Febrer de 2013

F35

F34 / F35 > La biblioteca sempre ha estat important en un centre escolar. A la figura 34 podem veure la biblioteca de l'Escola l'any 1956. A la dècada de 1970 es va adaptar un nou espai com a biblioteca on s'hi distingien dues zones: la zona de treball (prestatergies de llibres, taules grans...) i un espai concebut com a zona de lectura, amb una llar de foc i butaques (figura 35).

F34

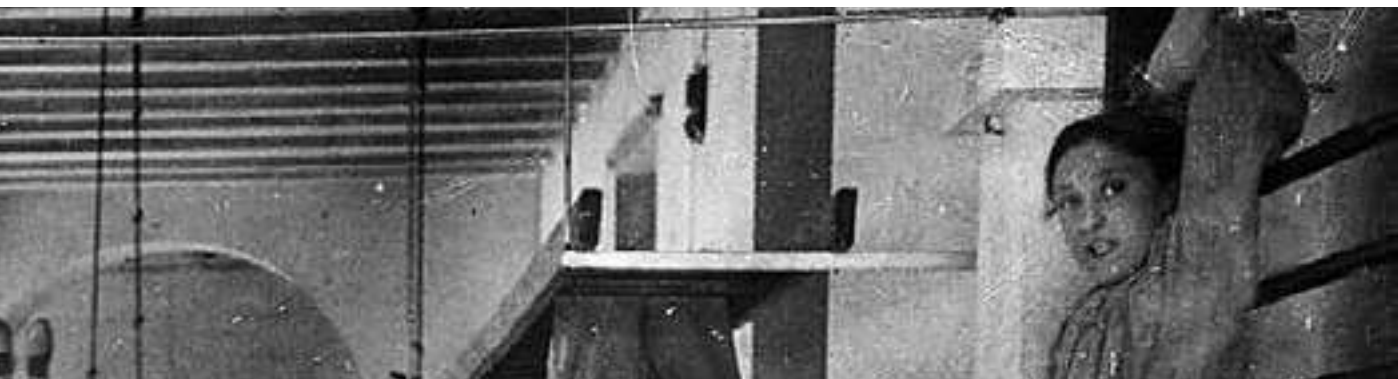
F36 > A finals de la dècada de 1990 l'alumnat del centre anava creixent i cada dia hi havia més necessitat d'aularis. Aquest fet portà a un nou trasllat de la biblioteca, ara al lloc que havien ocupat els antics dormitoris de les internes (figura 27). Amb el buidat de les bigues i una encertada distribució del mobiliari es va aconseguir crear un espai propici per al silenci i per al treball.

F37 / F38 > L'activitat física sempre ha estat present en el currículum, malgrat que amb el temps ha anat guanyant reconeixement i espai en l'horari escolar. Les figures 37 i 38 ens presenten una classe de gimnàstica de l'any 1914. Observem que les noies ja feien exercicis a les espatlles, les paral·leles i les anelles. En aquells moments les alumnes portaven la bata amb els típics bombatxos a sota.

F39 > A principis de la dècada de 1980 la sala gran, que fins aleshores utilitzaven els alumnes de parvulari, es va reconvertir en gimnàs i es va adequar amb material gimnàstic: espatlles, màrfeques, poltre...

F39

F40 > Pel maig del 2008 es van iniciar les obres per construir un pavelló poliesportiu ocupant una zona de serveis que havien utilitzat les germanes..

F40

L'Escorial, com en família

Faltaven pocs minuts per l'hora de dinar. L'*hermana* Carme rondava per aquell pati central, que aleshores ens semblava immens, passant revista a tots els detalls haguts i per haver, curiosa com era. Ben a prop seu, un marrec la seguia amb una atenció inusual. Tan bon punt l'abnegada monja es va deturar, el vailet trapella li va estirar la campana que sostenia amb els braços creuats darrere l'esquena i es va posar a córrer pels claustres de l'Escola com un esperitat fent-la repicar fins a l'ex-

tenuació. Aquell rebombori anunciava l'arribada del benjamí de la saga Puig i Vall a l'Escorial, que vingué darrere la meva germana Sira, el meu germà Miquel i jo mateix, quan tot just s'endevinava la dècada de 1980.

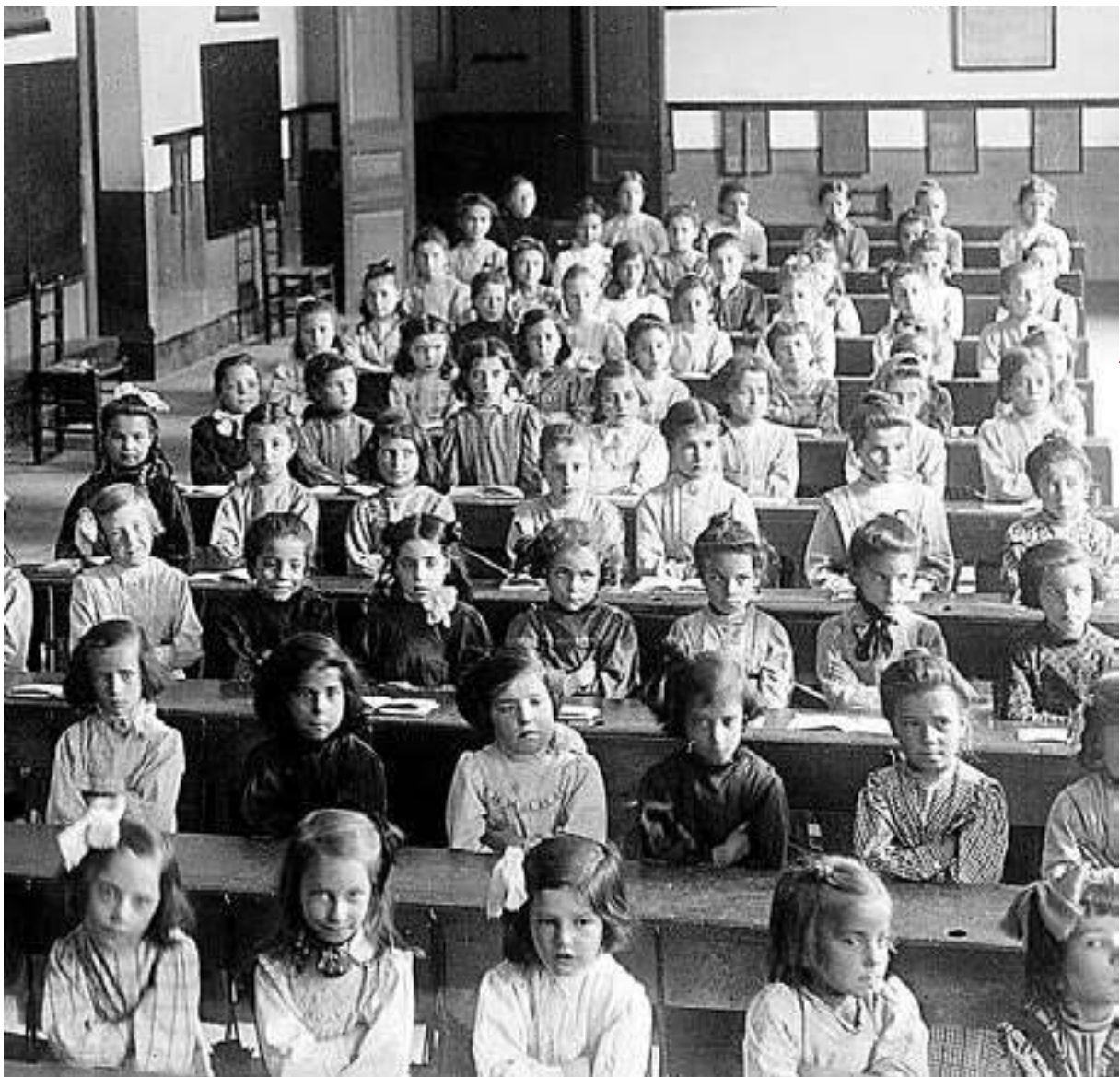
Pocs dies després la nostra mare, exalumna interna a principis de la dècada de 1960, s'anà a disculpar. «Ja tenen a qui assemblar-se», va dir-li a l'*hermana* Carme en clara autoreferència i també amb sincera contrició. «Déu nos en guard!», va exclamar la religiosa amb espontaneïtat però amb un punt de tendresa.

Més enllà d'aquell simpàtic episodi, una multitud de rostres de companys de classe revenen al record del meu pas per l'Escorial, l'escola on vam llegir per primera vegada Viktor Frankl, on començarem a recitar Joan Maragall, on vam saber que hi ha llengües que es declinen, que els compassos de la sardana es compten i que les matemàtiques tenen un misteriós personatge anomenat Pi. L'escola que ens va oferir l'oportunitat de descobrir París, de la mà de la inoblidable Pili Pous, i el lloc on vam aprendre a desenvolupar l'esperit crític i a qüestionar-ho bondadosament tot, sens dubte el millor llegat que ens podia deixar per a la resta de les nostres vides.

Afortunadament avui el vincle amb l'Escorial segueix viu per mitjà dels meus nebots, en Xavier i l'Ariadna Roura i Puig, testimonis de la capacitat d'adaptació d'una escola profundament arrelada al país però amb una inequívoca vocació universal.

Ignasi Puig i Vall

F41 / F42 > El concepte d'aula ha anat canviant a mesura que s'anava modificant el sistema educatiu. A les figures 41 i 42 podem observar una classe de l'escola gratuïta l'any 1920. Fixem-nos en l'ornamentació i l'entorn.

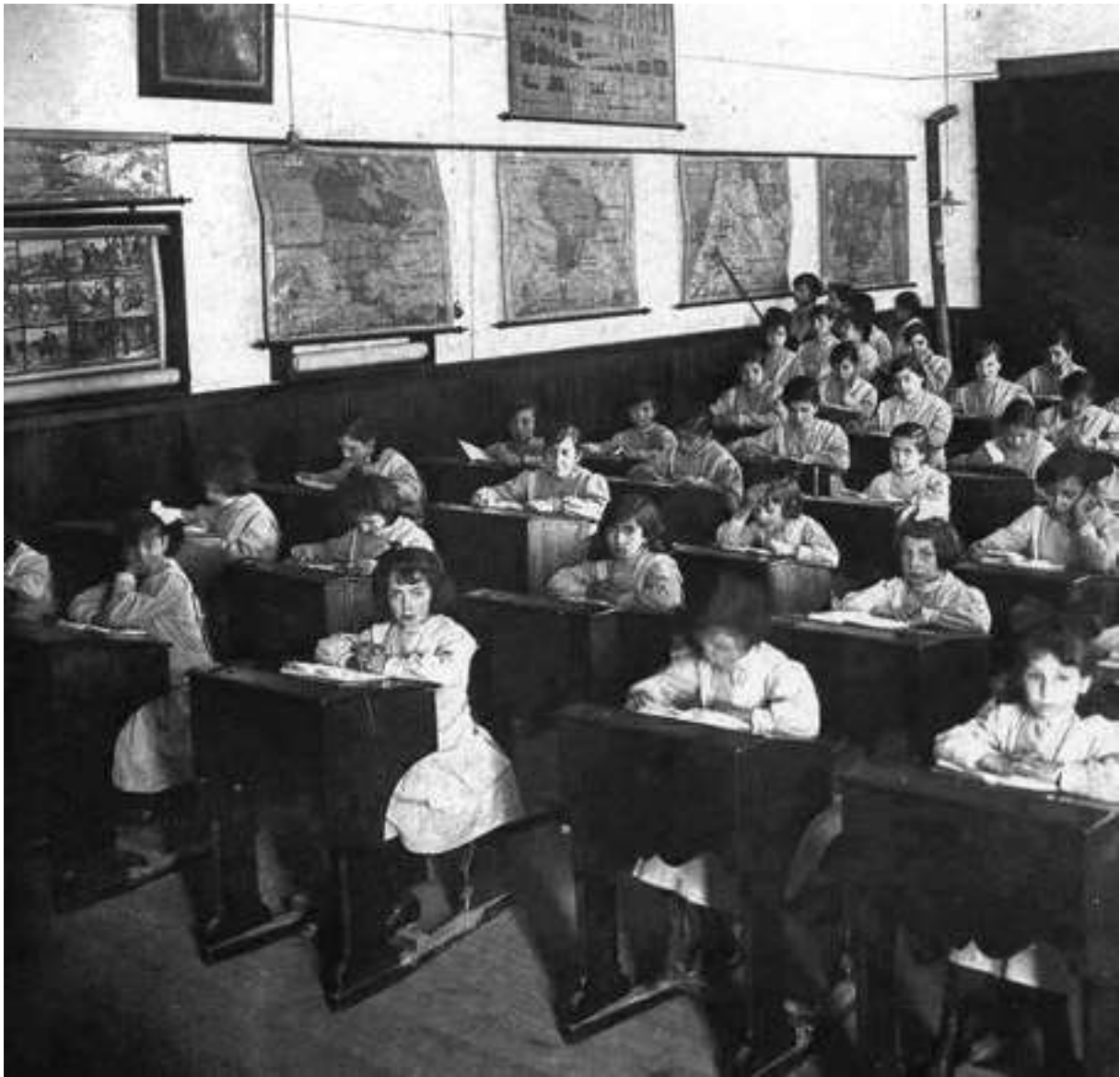
F41

F42

F43 > Corresponent a les mateixes dates [1920] també veiem una classe de les alumnes «de pagament». Fixem-nos que el tipus de pupitres era diferent, i que aquí totes les alumnes van amb la bata d'uniforme, cosa que moltes alumnes de l'escola gratuïta no es podien permetre. També és notori el canvi d'ambientació de la classe.

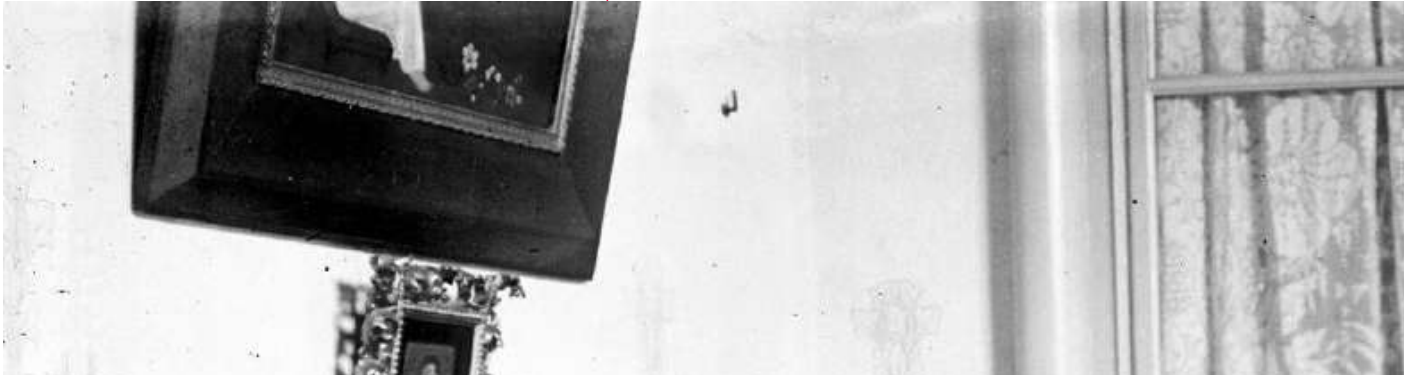

F43

F43

FAA

F44 / F45 > El dibuix i la música eren disciplines que tenien un gran protagonisme en l'ensenyament de la dècada de 1940. A la figura 44, podem veure una classe de música a la «sala dels pianos». A la figura 45, de la mateixa època, observem una classe de dibuix artístic en l'espai que actualment anomenem «galeria alta».

F46 / F47 > La dècada de 1950 es dugué a terme la construcció d'un nou edifici. Aquests nous espais van ser habilitats per a aules especialitzades, com l'aula de dibuix (figura 46), i per a aules ordinàries (figura 47) (1956).

F45

F46

F47

F48 > A la dècada de 1960 es van remodelar algunes aules del primer pis. A la figura 48 observem la mateixa aula transformada, amb una porta corredissa que permetia que s'utilitzés com un sol espai o com dues aules independents.

Els bons records de l'Escorial

Parlar d'ensenyament a la dècada de 1940 és parlar d'un sistema educatiu imposat pel franquisme, de l'obligatorietat de les classes en castellà o de la separació de nois i noies. Tot i això, guardo molt bons records d'aquells anys que vaig estar a l'Escorial, gràcies a aquelles *hermanes* que ens van transmetre el seu personal compromís amb l'educació en valors i ens van ensenyar a fer-nos grans, també humanament. La millor prova és que hi vam portar els nostres fills, a l'Escorial; i, per cert, una es diu Vedruna. Això ja ho diu tot.

Dels anys d'escola em vénen el cap les cares de moltes monges que ens feien classe, com les *hermanes* Vigo, Consuelo, M. Teresa, Carme o Elena, que era la que ens ensenyava labors, una matèria que llavors era obligatòria per a les nenes i que he de reconèixer que era una de les meves assignatures preferides.

També em ve a la memòria quan al final de cada mes ens feien desfilar, a totes uniformades, perquè ens donaven les notes. Encara veig aquella sala: en una part hi havia l'oratori, on algunes exalumnes quan es casaven venien a deixar-hi el ram, i a l'altra part, la classe de labors. Una taula gran presidia la sala, on la *madre* i les *hermanes* ens anaven cridant d'una en una i ens imposaven una banda de color verd o vermell, en funció de les notes.

Per cert, a l'altra punta de la sala encara hi recordo una bandera espanyola hissada a fora. Just al costat hi havia els lavabos. Les males llengües explicaven —jo no ho vaig veure mai— que algunes nenes, quan sortien del lavabo, s'eixugaven les mans amb aquella bandera. Petites llicències per a l'època que ens tocà viure amb molta ingenuïtat i candidesa. En tot cas, jo hi vaig ser molt feliç.

Maria Solà Basagaña

F49

F51

F50

F49 / F50 > A partir de l'any 2000, després de la construcció del nou edifici d'Infantil, es van anar adequant les antigues aules tant pel que fa a la pintura i el mobiliari com a l'equipament informàtic. A la figura 49 podem veure la mateixa aula de les imatges anteriors amb les darreres reformes.

F51 / F52 > A les figures 50, 51 i 52, les aules actuals de Cicle Inicial, Cicle Mitjà i Batxillerat.

F52

F53

121

F54

F53 / F54 > Les aules per als més petits sempre han tingut una distribució i un coloriment molt propis i diferenciats. A la figura 53 podem veure les aules d'Educació Infantil de la dècada de 1980, quan ocupaven la planta baixa de l'edifici que avui acull l'Educació Secundària. A la figura 54, les actuals aules de parvulari.

Parlar de la *teva escola* després de quaranta anys llargs significa, inevitablement, parlar de records; alguns segurament més compartits, d'altres tal vegada d'ordre més personal. En qualsevol cas, tot fent un breu repàs, em vénen al cap un seguit de paraules i d'expressions, referides a objectes, a persones, a espais, darrere les quals hi ha, al capdavant i per damunt de tot, vivències.

Paraules com *uniforme, bata, bombatxos, vel blanc, àlbum de labor, dibuix lineal; sala de «recreo», gimnàs, oratori; silenci, fila, revàlida*. Expressions com quadre d'honor, «*campeona de puntualidad*», llibre de lectura *El español*, «*madre*», «*hermana*», *primer divendres, mes de Maria*. Paraules fruit d'una circumstància, que il·lustren un temps d'un lloc i d'un país, que era el que era i que, sortosament i malgrat tot, ara és el que és.

Però també em vénen a la memòria moltes altres expressions: *bones companyes, amigues per a tota la vida, tips de riure, entremaliadures memorables, viatges de final de curs, corredisses pels passadissos, dos tobogans imponents; bones professores* —vestides o no de monja— i també algun *bon professor; ganes de viure, de fer-se gran; ocasions per aprendre, per entendre coses; temps de moltes preguntes* —i potser, de vegades, *de poques respostes*—. Paraules i records, records i paraules, que perduren.

Per totes elles i encara per moltes altres em ve a la ment una última paraula: *sort*, la gran sort d'aver-hi pogut ser. Gràcies, doncs, a totes i a tots els qui ho van fer i encara ho fan possible.

Assumpta Fargas i Riera

«Dins la nostra classe fa de bon estar»

(títol de la cançó que era l'himne del nostre curs)

La meva vinculació amb l'Escorial té dos moments cronològics ben diferenciats. El primer com a alumna interna, des de l'any 1961 fins al 1968, cursant-hi tot el Batxillerat i el Preuniversitari. El segon, una vegada acabada la llicenciatura, com a professora, des de l'any 1973 fins al 1982. Les vivències, és clar, són molt diferents però, en ambdós casos, sempre que les evoco em dibuixen un

ampli somriure en el rostre. Les dues etapes han estat molt importants per a mi, però he triat fer-vos un petit tast del meu Escorial de quan n'era una alumna adolescent.

- El meu Escorial és la gent del meu curs. Les recordo totes amb afecte.
 - El meu Escorial és el pati, la pista amb el frontó i el tobogan. Allà vaig ser feliç.
 - El meu Escorial són les classes de la dita «part nova». Són les aules on vaig aprendre actituds i coneixements essencials i on vaig teixir amistats que encara perduren.
 - El meu Escorial són les lleties i els cigrons que eren insuperables. Sempre li deia a la meva mare que a «cole» els feien millor que ella.
 - El meu Escorial és el carrer de Santa Joaquina. Encara avui m'agrada de passar-hi. Les portes i les parets també em parlen i em desperten emocions.
 - El meu Escorial és el grupet de les set internes. Hi havia molta complicitat, érem com una família.
 - El meu Escorial és el dormitori de l'internat. De tant en tant, molt de tant en tant, hi havia batalles de coixins, especialment el diumenge.
 - El meu Escorial és música i cançó. Cançons que entonàvem en els moments més crítics. Teníem 15 anys i ens agafàvem les coses molt bé.
 - El meu Escorial és tot el professorat que vaig tenir, de tots ells vaig aprendre i en tinc un gran record.
 - El meu Escorial és l'uniforme blau marí amb la camisa crema i la bata blava i blanca.
 - El meu Escorial és la tristesa que sentia quan arribava el cap de setmana i no podia anar a casa. Això em costava molt de pair.
 - El meu Escorial és l'excursió dels diumenges a Sala d'Heures, a la font dels Frares o al turó de Sant Jordi.
 - El meu Escorial és l'església «de baix», on hi havia les despulles de Santa Joaquina. Hi anava a posar el llibre de mates quan tenia examen... «A Dios rogando y con el mazo dando».
 - El meu Escorial és, en definitiva, un capítol feliç i irrenunciable del meu recorregut vital.
- I per tot el que he escrit abans i per tot el que em deixo, que és moltíssim... Gràcies!

Mercè Puntí

F55

F55 / F56 > A la figura 55, l'oratori de l'Escola, amb una bellíssima imatge de la Verge. Acabada la Guerra Civil, i un cop es va anar restablint la normalitat acadèmica, era costum que les exalumnes oferissin el ram de núvia a la Verge de l'oratori, mentre un grup de les alumnes més grans cantava una salve (figura 56).

F56

F57 / F58 / F59 > Amb el temps, l'ús que s'ha anat donant a l'oratori ha variat, i actualment s'ha convertit en un espai de reflexió i interiorització que s'ambienta d'acord amb els temps litúrgics. Per aquest motiu se'n van reduir les dimensions i una part es va habilitar com a aula multimèdia, tal com podem observar en les figures 57, 58 i 59.

F58

F59

125

F57

F60 > A la primera etapa de l'Escola, l'internat va permetre a molts alumnes de fora de Vic poder cursar estudis lluny de casa. Els temps actuals i la incorporació de la dona al món laboral han portat altres necessitats, i així l'Escola ha anat ampliant el servei de menjador, que a partir de finals de la dècada de 1970 es va instal·lar a l'antiga sala-teatre.

F61 > L'estiu del 2011 es rehabilità l'espai del menjador.

F62 > La construcció de l'edifici d'Infantil va fer possible habilitar un teatre a la planta baixa amb capacitat per a 300 persones.

F60

F62

F61

Més de 20 anys i sembla ahir

Els primers records que tinc de l'Escola són amb la Maria Rosa. Suposo que la primera professora no l'oblides mai. Amb les seves mans traçudes i la seva veu dolça vam aprendre a escoltar, cantar i jugar. Devia ser el setembre del 1981 i jo tenia quatre anys fets.

Si tanco els ulls i me'n vaig a P5, em veig amb un pinzell a la mà pintant una flor vermella sobre una pedra

de riu ben rodona. És un aguanta-papers! Una sorpresa per al Dia del Pare. A dia d'avui encara el fa servir!

De l'etapa d'EGB, se'm faria difícil no recordar la Montse i l'escriptura; o el Francesc i les multiplicacions. Recordo que se'm resistia la «R» en majúscula del cognom! Que difícil. Sort de l'Anna, companya de pupitre, que em donava un cop de mà. I els àlbums de final de trimestre? Qui no els recorda? Ben embolicats amb paper de seda de color blanc i amb una portada ben bonica. Amb quina il·lusió i orgull portàvem a casa les fitxes de tot el trimestre!

Podria parlar de l'hora del pati. De la pista, de les fonts, de l'emblemàtic pati de les pedretes, o dels cucs. O de la por que ens feia la capella quan miràvem pel forat del pany i fugíem corrents... I no em puc deixar el mític: «qui vol jugar a...?» que entonàvem saltant i agafats dels braços... I les bates?! En aquella època les portàvem de quadrets blancs i blaus, les nenes.

De més gran, recordo que em passaven les hores volant d'algunes classes de socials, història, filosofia, català, naturals, matemàtiques... i d'alguns professors que no oblidaré mai perquè ens van transmetre la passió pel que ensenyaven.

Tinc bones sensacions dels treballs en grup, els tallers i alguna iniciativa compartida amb els professors, com el *BUP-lletí*, que ens va donar una mica més de llibertat quan ja la començàvem a necessitar.

Fa vint anys que vaig acabar COU i vaig deixar l'Escolial. Que després de tant temps encara tingui aquests records tan vius, em fa pensar que, a l'escola, hi vaig ser feliç. Hi vaig aprendre molta lletra, música i nombres. Però també hi vaig aprendre a ser persona. I tot, gràcies a un projecte i a un equip que el feia possible amb estima i convicció. Moltes gràcies!

Marta Rovira

Durant molts anys era habitual, sobretot en els col·legis religiosos, que els alumnes portessin uniforme i que durant les activitats que realitzaven en el propi centre portessin bata. A l'Escorial aquest uniforme va anar variant de formes i colors al llarg del temps.

Uniformes

F63 / F64 > A la figura 63 podem veure l'uniforme que portaven les alumnes l'any 1898. Tal com es pot apreciar a la fotografia, la galeria del darrere no estava tancada. A la figura 64 es mostra l'uniforme de l'any 1904. Ambdós eren de color negre.

129

F64

F65 > Grupet d'alumnes al pati de l'Escola amb la bata de l'època (1912).

F66 > Durant les festivitats més solemnes —Corpus, primeres comunions (que se celebraven a l'església de l'Escola), festes d'Escola, etc.— l'uniforme es complementava amb un vel blanc llarg, guants i, de vegades, un llaç al coll del mateix color, com podem observar en aquesta processó de Corpus de l'any 1916.

131

F66

F67 / F68 > Un cop acabada la Guerra, l'Escola va reiniciar les tasques docents. En aquells anys les alumnes disposaven d'un uniforme d'estiu: pitxi blanc de quadrets vermells i blaus, amb camisa blanca (figura 67), i un d'hivern: vestit negre amb un coll blanc emmidonat i un llaç de quadres al coll (figura 68). Una capa negra i una boina eren els complements per combatre el fred rigorós de la Plana. Si ens fixem amb la part del darrere de l'edifici, la galeria ja està tancada.

F69 > A principis de la dècada de 1950, l'uniforme es va canviar per un vestit blau marí amb plecs al davant i coll blanc i es va complementar amb un barret i abric blau marí.

F70 > A la figura 70 en podem veure el detall.

D'aquella època a l'Escorial recordo l'*hermana* Clara i l'*hermana* Clemente. Solíem començar les primeres classes fent francès, havent de repetir totes en veu alta la frase «*Bonjour ma mère, comment allez vous?*». Tant és així que, ves per on, són les úniques paraules que recordo en francès. Llavors érem

tot noies, vestides amb uns uniformes grisos que feien molt goig. Em quedava a dinar a l'escola perquè veníem amb tartana des de la carretera de Prats amb les meves germanes, i als meus pares no els sortia a compte haver de fer tants viatges amunt i avall. Vaig haver de deixar l'Escorial perquè va començar la Guerra, i després ja no hi vaig tornar mai més; els meus pares em van enviar a estudiar a Can Maurici. Vaig quedar parada que en aquella nova escola no haguéssim de portar uniforme. Quin greu! Mira que m'agradaven! El món ha canviat molt.

M. Teresa Riera

F21

F71 > A la figura 71 en veiem la versió d'estiu, de pota de gall gris i blanc (any 1952).

F72 > La bata que es duïa amb aquest uniforme era negra amb botons blancs i el mateix coll emmidonat blanc de l'uniforme. A la figura 72 podem observar un grup d'alumnes, algunes de les quals porten la bata i d'altres, l'uniforme.

F73 / F74 > La dècada de 1960 va portar canvis: el vestit blau marí va ser substituït per un pitxi blau marí amb camisa beix (figura 73) i una bata de quadrets blaus (figura 74) que es va portar fins ben entrada la dècada de 1980.

F72

F73

137

F74

F75 > A finals de la dècada de 1970, i en veure que anava creixent l'interès per l'esport, es va crear el primer equip de bàsquet de l'Escola, que portava un equipament format per un xandall blau marí amb ratlles blanques als costats i una samarreta blanca.

F76 > A principis de la dècada de 1970 es modificà l'uniforme de manera important. Es van deixar els pitxis, que havien estat tan usuals en els anys anteriors, i se substituïren per una faldilla de quadres, un polo blanc i un jersei blauvós (figura 76). Es continuava utilitzant la bata de quadrets de la figura 74.

F76

F77 > A finals de la dècada de 1970 es va treure l'uniforme i va quedar únicament la bata per als alumnes de parvulari i EGB, i més endavant, a la de 1980, es va restringir l'ús de la bata als alumnes d'Infantil i Primària. En aquest cas la bata era de ratlles, verda o vermella, que és la que encara s'utilitza actualment.

F78 > Al llarg de les dècades de 1970 i 1980, i com a conseqüència de la coeducació, es van començar a formar alguns equips de futbol extraescolar que participaven a la lliga escolar comarcal. Portaven com a equipament esportiu pantalons vermells i samarreta blanca amb el nom de l'Escola.

F77

F79

F79 / F80 > Durant molt de temps no hi va haver xandall d'uniforme i per a les classes d'educació física cada alumne portava el seu propi equipament. A partir del curs 2003-2004 es va dissenyar un model de xandall per a tots els alumnes d'Infantil i Primària: pantalons blau marí, jaqueta blau marí, beix i vermella, i samarreta vermella amb el nom de l'Escola.

Aprofitant que se m'ha brindat la possibilitat d'escriure unes línies en la Celebració del 150è Aniversari de l'Escolial, crec que és un bon moment per recordar tots aquells moments i sentiments que guardem dins nostre i que en el meu cas m'han ajudat a emmarcar una part important de la meva vida.

He tingut el privilegi d'haver dut uns anys de vida intensa havent de combinar els estudis amb l'esport, viure un grapat d'emocions i aquells sentiments... Recordo l'estimació i admiració envers uns mestres, la majoria d'ells de gran vàlua en el sentit més ampli de la paraula, que a més de fer possible l'aprenentatge curricular, em van ajudar a conformar la meva pròpia personalitat a través de l'aprenentatge de valors i actituds, lligats de manera indissoluble a la cultura de l'esforç i el sacrifici.

No tinc cap mena de dubte que el millor homenatge que puc fer a l'Escola, la meva Escola, és constatar que el seu ideari pedagògic i religiós han constituït en mi un lligam vital tan important que, juntament amb els meus pares, ha estat un suport essencial en la meva vida de tal forma que m'han donat la seguretat per guiar la meva vida en d'altres entorns.

Tal com deia més amunt, vaig viure l'Escola amb intensitat, amb emocions impregnades d'alegria, d'altres amarades de tristesa, amb pensaments i creences compartides, dubtes, il·lusions... que constantment m'acompanyen en el camí de la vida. És a l'Escola on vaig cimentar els primers llaços d'amistat amb alguns companys i companyes que han esdevingut amics i amb qui m'he tractat amb assiduitat.

Què us haig de dir? Poques coses són tan plaents com el fet de retornar a les arrels sense cap altra finalitat que retrobar-hi les essències, la frescor d'una època d'aprenentatge i formació personal d'uns alumnes àvids i reconèixer la impagable tasca duta a terme per uns mestres que després de molts anys veus com han cisellat per sempre el meu/nostre record. Per molts anys Escolial!

Lourdes Miquel

La vida escolar sempre ha estat rica en activitats i celebracions diverses. Seguint el calendari escolar, presentem una selecció d'algunes d'aquestes festes que al llarg dels anys han tingut formats i continguts molt variats.

F81 > La festa de la Castanyada és de celebració obligada. Els alumnes de Secundària torren les castanyes que després, en paperines confeccionades pels mateixos alumnes, repartiran per a tots.

F82 / F83 / F84 > Per Nadal no pot faltar la tradició dels pastorets que, amb versions i formats diferents, representen petits i grans. A la figura 82 (any 2008), i a les figures 83 i 84 (any 2011) veiem els alumnes d'Infantil representant una versió dels pastorets per als pares.

Festes

F81

F83

F84

F85

F82

F85 / F86 > Fa ja una colla d'anys que l'Escola ofereix a les famílies el Concert de Nadal (figura 85), una vetllada de música i poesia en la qual participen petits i grans. Darrerament la celebració compta també amb la participació d'una coral mixta de pares i professors que, dirigida per la Roser Pugès, va fent camí des del 2010 (figura 86).

F87 > El 28 de gener, festivitat de Sant Tomàs, patró de l'ensenyament secundari, era un moment de trobada i celebració entre les tres escoles de Secundària de Vic: l'Escorial, el Pare Coll i Sant Miquel. L'acte constava d'un ofici que se celebrava a la catedral, un certamen literari que tenia lloc al teatre Canigó i una representació teatral al teatre Vigatà. La vistositat del vestuari i l'escenografia queden paleses en aquestes imatges.

F85

F86

F88

F88 / F89 / F90 > A les figures 87, 88, 89 i 90, la representació del drama *Perdón por la Virgen* (curs 1943-1944).

145

F87

F89

F90

F94

F91 / F92 > Representació de *Almas de esclavas*
(curs 1945-1946).

F93 / F94 / F95 / F96 > Escenes de l'obra *La Santa
Virreina*, representada l'any 1951.

F92

F95

F96

F97

F93

F97

F97 / F98 / F99 > L'obra *El pescador de estrelles*, representada l'any 1952.

F100 > Representació ambientada en terres holandeses (finals de la dècada de 1940).

F101 > Festa de Sant Tomàs de l'any 1954.

F98

F100

F101

F99

F103

F102 / F103 > L'èxit de públic en aquestes trobades era assegurat. En aquestes figures podem veure el repartiment de premis del certamen literari. A un costat hi ha els alumnes de Sant Miquel i a l'altre, les alumnes de l'Escorial i el Pare Coll. A la figura 103 podem veure, al fons de la imatge, el Dr. Junyent, personatge emblemàtic i representatiu de la intel·lectualitat vigatana, professor i sacerdot de l'Escola.

F102

De 1975 ençà...

Quan ens feien situar un període o fet històric en un eix cronològic (gairebé sempre penjat a sobre de la pissarra) de seguida ens adonàvem de la seva transcendència. Si era del passat, els esdeveniments anteriors i els posteriors ens ajudaven a contextualitzar-lo, a entendre'l, i així podíem reflexionar sobre les seves conseqüències. Mirat en perspectiva, doncs, puc dir que en el meu eix (vital) el pas per l'Escorial ocupa un lloc preeminent.

M'agradava anar a l'escola perquè m'agradava aprendre. I encara ara. Però no es pot obviar que això va ser possible perquè vaig tenir bons companys de viatge. Conservo molts bons records de les mestres —i els pocs mestres— que em vaig anar trobant en aquest recorregut (espero que sigui recíproc!). Amb alguns encara hi tinc contacte i amb d'altres, malauradament, ja no és possible. Els seus noms m'evoquen vivències i anècdotes lligades a matèries, llibres, cançons, aules i espais diversos, excursions, festes escolars. I sobretot, em porten a nosaltres, els alumnes.

Això «d'anar a la mateixa classe» marca molt. Al llarg dels meus anys d'estada a l'Escorial (1975-1988) vaig ser del grup B gairebé sempre excepte a 7è i a 8è d'EGB, en què vaig passar al C, atès que ens van haver de distribuir en tres grups perquè veníem d'un 6è de 42 alumnes per aula i les previsions anaven a més. Destaco aquesta circumstància perquè el sentiment de pertinença a l'escola, però especialment al grup, si més no en aquell moment era un dels nostres trets més distintius. Pel maig de 2011 els que vam fer 8è el curs 1984-1985 ens vam trobar per celebrar que fèiem 40 anys. Va ser tot un esdeveniment i una gran ocasió per reviure aquella època i posar-nos al dia. Érem de l'A, del B i del C, però això ja no tenia importància. Érem de l'Escorial i teníem un passat comú que volíem compartir. Ara se'ns presenta una oportunitat col·lectiva de fer el mateix, però a l'engròs, perquè 150 anys són molts anys!

Celebrem-ho! Confio que ens hi trobarem tots d'alguna manera o d'una altra: en els actes, en les fotografies, en els escrits... I sempre, en el record!

Teresa Puntí i Jubany
Vic, gener de 2013

F104

F105

F106

F104 / F105 / F106 > Recordant el 26 de febrer de 1826, data de la fundació de la Congregació de les Germanes Carmelites de la Caritat-Vedruna, la nostra escola celebra la Festa Major. A la figura 104 unes alumnes escenifiquen el món clàssic, l'any 1981. A les figures 105 i 106, recreacions de la festa l'any 1999.

F107 / F108 > Les representacions teatrals han estat sempre presents a les festes de l'Escola. A les figures 107 i 108 veiem la representació de *Les quatre estacions* —la primavera i l'estiu respectivament— (any 1951).

155

F108

F107

F109 > *La cigarra y la hormiga* representada al teatre de l'Escola (any 1951).

F110 > L'any 1947 es va organitzar des de Portugal una peregrinació de la Verge de Fàtima per diversos pobles i ciutats d'Espanya. A Vic, els actes eren coordinats per la congregació dels claretians. Els carrers de la ciutat es van engalanar per rebre la Verge i l'acompanyaven en el recorregut per la població amb carrosses i processons. A la figura 110 hi veiem l'entrada al carrer de la nostra escola, en aquell moment, carrer de la Beata Joaquina de Vedruna.

F111 / F112 > Entrada a l'església de l'Escola en el moment de l'arribada de la Verge de Fàtima.

F109

F110

F112

F111

F114

152

F113 > A finals de la dècada de 1940 es va organitzar a l'Escola la Juventud Misionera Carmelita de la Caridad. Era un moviment que ja s'havia posat en marxa en altres centres i províncies de la comunitat, i en aquests anys es va iniciar a l'Escorial. L'objectiu era treballar i col·laborar amb les missions, concretament amb les del Congo. Constava d'una junta d'alumnes, majoritàriament de 6è de Batxillerat, que es renovava cada any, i que tenia especial protagonisme durant la campanya del Domund. A la figura 113 veiem el dia de la benedicció de la bandera missional, amb la imatge de sant Francesc Xavier, que n'era el patró.

F114 > El moment d'imposar les insígnies a la nova junta. Al fons, l'estendard amb la imatge de sant Francesc Xavier.

F113

F115 / F116 > Amb l'arribada de la democràcia el país va anar recuperant algunes tradicions. A l'Escola també es va introduir la festa del carnestoltes, que els més petits celebren des d'aleshores dintre del recinte escolar. A la figura 115, un grup d'alumnes vestits de Charles Chaplin; i a la figura 116, vestits de pirates (curs 1984-1985).

F117 > Durant tres o quatre anys es va organitzar una festa de carnestoltes conjunta entre els centres de Batxillerat de la ciutat. Es feia una rua pel Portalet i la rambla del Passeig i s'acabava a la Plaça. La festa continuava al pavelló on es feia el repartiment dels premis. A la figura 117, un gos gegant que van fer els alumnes de primer de BUP del curs 1991-1992.

F118 > Un grup de segon de BUP fent la coreografia al pati de l'Escola abans de començar la rua (curs 1991-1992).

F117

F118

159

F116

F120

F119

F119 > L'Escola sempre s'ha sentit arrelada al país i a la llengua. L'any 1925, en plena dictadura de Primo de Rivera, ja celebrava els Jocs Florals. A la figura 119 podem veure la comitiva, amb la reina dels Jocs asseguda al centre.

F120 > A mitjan dècada de 1960, malgrat que la llengua d'ensenyament era el castellà, l'Escola ja oferia classes de català. I fou a partir del 1973 que es recuperà la tradició de celebrar els Jocs Florals per la diada de Sant Jordi. Una comitiva formada per un representant de cada curs, vestits de catalanets, eren els encarregats de presidir l'acte i fer el repartiment de premis. A la figura 120 hi veiem els alumnes que formaven la comitiva l'any 1990.

F121 > La celebració dels Jocs Florals s'ha convertit en una veritable festa d'Escola on participen tots els alumnes, des dels més petits fins als més grans, en categories diferents. Els alumnes d'Infantil amb les seves senyeres obren la comitiva tot acompanyant el banderer, que sol ser un alumne de Batxillerat (any 2012).

161

F121

F122 / F123 / F124 > Alguns anys, per la festa de Sant Jordi, s'han introduït alguns elements diferents. El curs 1984-1985 es va ambientar la comitiva d'època medieval amb acompanyament musical.

F125 / F126 / F127 > Els gegants i capgrossos amb les seves danses inicien la festa que, seguida dels balls de bastons que realitzen els alumnes de 5è, precedeix l'acte de repartiment de premis. La figura 125 correspon a l'any 2008: hi podem observar que al fons del pati central hi ha encara l'arc amb la figura de la Verge i la pista petita al darrere, lloc que en l'actualitat ocupa «la placeta». A la figura 126 podem veure la benedicció de la imatge de la Verge, l'any 1949. L'emplaçament és el mateix, però encara no s'havia construït l'arc que separaria el pati central de la pista.

F122

F123

F124

F125

163

F122

F126

F128 > En els darrers anys l'Escola ha obert la festa de Sant Jordi a les famílies, que poden participar en el certamen literari i en el lliurament de premis com a espectadors.

165

F128

F129 / F130 / F131 > Any 1941: la festa del Corpus, de gran solemnitat per a l'Església, tenia també un relleu important a l'Escola. Les alumnes (amb uniforme, vel i guants blancs), les germanes i els nens i nenes que havien fet la primera comunió aquell any feien un recorregut en processó per tot el recinte escolar i acabaven en una solemne celebració al pati central, engalanat per a l'ocasió.

F132 > La processó travessava la zona dels horts. A la figura 132, la processó, que ja es realitzava l'any 1920.

F129

F130

F132

167

F131

F133 / F134 / F135 / F136 > L'any 1959 va representar un moment important per a la congregació de germanes, ja que la beata Joaquina de Vedruna fou canonitzada el 12 d'abril, a Roma, pel papa Joan XXIII. Per celebrar-ho es van celebrar actes arreu on eren presents les Vedrunes. A Vic es va organitzar una desfilada de carrosses reflectint les diferents tasques a què es dedicaven les seguidores de Joaquina.

Tempus fugit. La commemoració del 150è aniversari de la creació de l'Escola, el nostre pas ella, són fets que marquen la nostra pròpia història. Recordo que quan jo estudiava encara hi havia una certa presència de germanes dins la comunitat educativa de l'Escorial de Vic.

A parvulari hi havia les germanes Miguelina i Emília, que, encara que pugui semblar una contradicció, ens van ensenyar a llegir i, a mi particularment, a callar. Més endavant la germana Concepció, que recordo sobretot dirigint cors de veus a les celebracions litúrgiques. La germana Elena i la Rosa Murillo, castellanoparlants ambdues, i que intentaven ensenyar-nos la llengua castellana amb un accent més «castizo» que el que la majoria d'alumnes teníem. Divertida ho era la «Choni» Torvisco —«kumbaià i motxillera»—, amb la qual sortíem i ens reuníem a Hora 3. Recordo, ara amb tendresa, les corredisses de totes pels passadissos de l'Escola que provocava la veu potent de la germana Carme. I el mètode de la germana Patrocini, preguntant cada dia les ciències socials del dia anterior. També l'alegria i la frescor de la germana de francès, Mercè Julià, que ens escenificava els seus cafès «olé»/«au lait» per tal que ho recordéssim! I la moderna, la Montse Espinalt, que a l'inici de la nostra adolescència dubtàvem de si era germana o seglar. I la tríada de dames, la M. Teresa Llach, l'Agustina Miralles i la Dolors Tresserra, les quals, amb la seva presència, infonien respecte.

No voldria oblidar-me de la germana Marta Novell, santa paciència amb totes nosaltres, ensenyant-nos manualitats i totalment entregada a les seves alumnes i als malalts. I, com a cloenda, qui ens obria i tancava la porteria, la germana Baulenas, que a vegades ens deixava colar per allà on en teoria no podíem passar...

Aquest és el meu petit tribut a les germanes de la Congregació de les Vedrunes que em van ensenyar i ajudar a créixer. Un tribut extensiu als professors i professores, passats, presents i futurs, que amb la seva vocació i ensenyament forgen la base social del nostre petit, gran, país. A tots i totes, gràcies!

Susagna Roura Pujols

F134

F135

169

F136

F137 / F138 > Els festivals de final de curs constituïen un moment important de l'any, on les alumnes mostraven davant dels pares i les famílies algunes de les seves habilitats. Les taules de gimnàstica n'eren un exemple molt usual. A les figures 137 i 138, una taula de gimnàstica i uns exercicis amb maces del curs 1940-1941.

F139 / F140 > Aquestes taules gimnàstiques incloïen els anomenats exercicis calistènics. Aquests jocs es van començar a practicar en la dècada de 1920, inspirats en el món olímpic grec. Allò més important de l'exercici físic era l'estètica en els moviments, més que no pas la potència i l'esforç muscular. L'objectiu era l'adquisició de gràcia i bellesa en l'exercici. A les figures 139 i 140 podem observar l'harmonia d'aquests exercicis practicats per un grup d'alumnes en el festival de final de curs de l'any 1945.

F137

F139

171

F139

F141

F141 > Una de les formes pròpies dels exercicis calistènics era formar entre les alumnes la *Creu Redemptora* que observem a la figura 141.

F142

F140

F142 > Els nens assistien a l'Escola fins als 6-7 anys, quan s'incorporaven a una escola «de nens». A la figura 142, una representació de final de curs de l'any 1947.

F143 > Amb els anys la tradició dels festivals amb les taules gimnàstiques es va anar mantenint. A la figura, un grup d'alumnes preparant-se per la seva intervenció [any 1964].

F143

Activitats

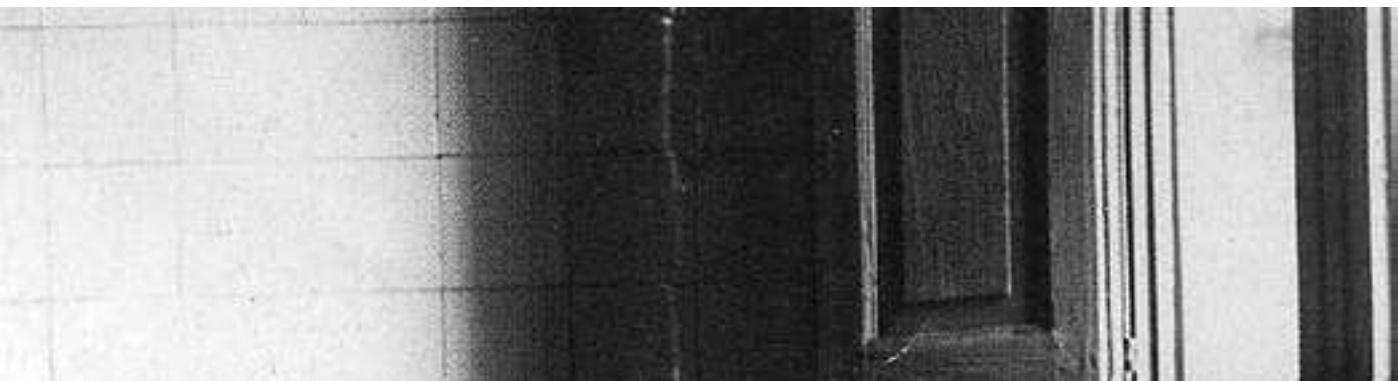
La vida de l'Escola comporta una gran varietat d'activitats i sortides que, lligades de manera més o menys directa al currículum escolar, pretenen complementar la formació dels alumnes. En la mesura que el temps i les circumstàncies ho han fet possible, l'Escola sempre ha procurat portar a la pràctica un bon nombre d'aquestes tasques.

F144 / F145 / F146 > La pràctica de la gimnàstica ha estat present a l'Escola des d'un bon inici. A les figures 144, 145 i 146, corresponents a l'any 1910, en tenim un bon exemple.

F-146

F147

F148

F147 > A principis de segle, el rol que l'home i la dona tenien en la societat era clarament diferent. Aquesta diferència quedava ben palesa en el tipus d'ensenyament que rebien els uns i les altres. La formació bàsica per a les nenes comprenia l'aprenentatge de totes aquelles tasques a les quals haurien de fer front per acabar essent «*buenas madres y esposas*». Entre elles, com es veu a la figura 147, la cuina hi tenia un espai important [1925].

F148 > El joc sempre s'ha considerat un aspecte inherent a les activitats de l'Escola. A la figura 148, de la dècada de 1940, es pot veure un grup d'alumnes a la zona dels horts.

F149

F149 > Era usual a la majoria de centres que es premiés l'excel·lència acadèmica dels alumnes. Les formes de fer-ho eren variades, però en alguns d'ells hi havia el *Quadre d'honor*, on figuraven les alumnes que destacaven pel seu rendiment. A la figura 149 veiem el quadre d'honor de l'Escola del curs 1946-1947.

179

F150

F150 > Durant molts anys el lliurament de notes es feia de manera solemne i conjunta a tota l'Escola. Es reunia tot l'alumnat, primer a la sala gran del primer pis i, més endavant, a la sala d'actes de la planta baixa, al lloc que actualment ocupa el menjador. A l'escenari hi havia totes les germanes que donaven individualment les notes a cada alumna. El lliurament de notes anava acompanyat de la imposició de bandes de colors diferents en funció de les qualificacions obtingudes: banda verda, excel·lent; banda groga, notable, etc. A la figura 150 podem observar l'escenari de la sala d'actes en un dels molts actes que s'hi celebraven. A l'esquerra s'hi pot veure la germana Vígo, que durant una colla d'anys va ser la directora del centre, i el Dr. Junyent.

F151 > L'adquisició d'hàbits ha estat des de sempre un dels objectius fonamentals de l'Escola. El rigor i la puntualitat en totes les disciplines ha estat un aspecte important en totes les èpoques. Durant molts anys l'Escola tenia un sistema molt propi per controlar la puntualitat i assistència de les alumnes: a la sala gran hi havia un tauler amb tota una colla de medallons penjats i en el centre de cadascun d'ells hi havia una xifra. Quan les alumnes arribaven a l'Escola, passaven per la sala i agafaven el medalló amb el número que prèviament se'ls havia adjudicat. Més tard, una germana o una alumna més gran, encarregada, en feia la comprovació. A la figura 151 podem observar una colla d'alumnes que han obtingut el premi de puntualitat mostrant-nos el seu medalló.

F153

F152 > Un grup d'alumnes de Batxillerat es fotografien a la pista petita després de realitzar una activitat festiva (curs 1963-1964).

F153 > Un grup d'alumnes de primer de Batxillerat fotografiades al pati central. Per primera vegada, el curs 1964-1965, una mestra seglar, la Maite Solà, s'encarregaria de la tutoria d'aquestes nenes.

181

F152

F155

F154 > Un grup de nens i nenes jugant a la pista petita, el dia 22 de maig de 1967, festivitat de Santa Joaquina de Vedruna.

F154

F155 > Amb motiu de la construcció l'any 1975 de la piscina del Club Patí Vic, l'Escola es va plantejar d'impartir classes de natació. Inicialment eren voluntàries i es realitzaven en horari extraescolar. Amb els anys les classes de natació s'han anat oferint a tots els alumnes i en horari escolar. A la figura 155 podem veure una de les demostracions que es va fer, amb la presència de les famílies, per cloure el curs 1978-1979.

F156 > A la figura 156, fotografiats amb la germana Carme en acabar el curs 1980-1981, podem veure els dotze primers nens que van cursar a l'Escola tota l'etapa escolar fins als 14 anys, «els dotze apòstols», com se'ls anomenava amb afecte. El fet que «els nens» completessin l'escolarització al centre va comportar canvis i plantejaments importants. Per exemple, quan feien 6è, 7è i 8è d'EGB, els alumnes es dividien a la classe de gimnàstica: les nenes restaven a l'Escola, mentre que els nens anaven a fer la classe al «Gimnàs Pratdesaba», situat al davant del centre.

F157 > L'Escola sempre ha tingut cura de la festa d'acomiadament dels seus alumnes. Molts d'ells han estat al centre des dels tres anys, i d'altres s'hi han anat incorporant. El tarannà d'aquestes festes de comiat ha estat molt variat, però durant molts i molts anys era habitual que els més petits de la casa oferissin una rosa a cada alumna que s'acomiadava. Un d'aquests infants en veu alta deia aquestes paraules: «Hi havia un senyor, que es deia Tagore, que deia coses molts boniques de les flors. Una flor vol dir moltes coses, per això us en donem una en dir-vos adéu»; llavors tots els nens i nenes oferien una rosa a cada alumna gran i li deien: «Que siguis sempre tan bonica com aquesta flor». A la figura 157, l'acte d'acomiadament del curs 1980-1981.

F157

F158 > En els darrers temps, l'Escola ha recuperat un espai, a l'entrada del pavelló, on els alumnes de Cicle Superior de Primària tenen cura de l'hort. A la figura 158 es pot veure aquest espai en el curs 2009-2010.

F158

185

F159

F159 / F160 > El record de l'Escola i de les bones estones compartides ha estat un tret comú en moltes generacions d'alumnes que, un cop acabada l'etapa escolar, han tornat per retrobar-se i reviuir les experiències viscudes. A la figura 159, una promoció d'exalumnes al pati central l'any 1904, i a la figura 160, la promoció de 1910.

F160

F161

F161 / F162 > Un grup d'exalumnes visitant l'Escola a principis de la dècada de 1940. Fixem-nos que a la figura 161 les noies estan assegudes a la vorera d'una bassa. En aquells anys la bassa que permetia regar la zona dels horts estava situada al lloc que avui ocupa «la placeta», a la qual seguien els galliners i les corts de les vaques i altres animals que en aquell moment tenia l'hortolà.

F162

182

F163 > La festa de la Immaculada se celebrava amb gran solemnitat. En alguna ocasió la festa acabava amb un dinar de germanor on hi participaven alumnes, germanes i exalumnes. A la figura 163, corresponent a la celebració de la festa a principis de la dècada de 1940, podem veure en una renglera alumnes uniformades, i en les altres, les exalumnes i les germanes.

F163

F164

F164 > L'any 1992, amb motiu de la celebració dels Jocs Olímpics a Barcelona, l'Escola va decidir celebrar els seus propis Jocs (figura 164). La finalitat d'aquesta celebració perseguia difondre l'esperit esportiu entre l'alumnat, així com donar a conèixer quin era el protocol i el funcionament d'uns jocs olímpics.

F165

F165 > Quatre alumnes de l'Escola amb un bon currículum esportiu porten la bandera fins al pal on onejarà durant tots els dies de celebració dels Jocs.

F166 > Tant a l'inici de la inauguració com en l'acte de cloenda dels Jocs, l'orquestra, formada per alumnes de l'Escola, toca l'himne olímpic.

F167 > Tots els alumnes de l'Escola, per cursos, protagonitzen la desfilada dels «atletes».

F168 > Cada curs dissenya el seu propi símbol, que figurarà a la samarreta de tots els participants i en cadascun dels estendards que onejaran tota la setmana a la barana de la placeta.

F166

F167

F168

F169 / F170 > Al llarg de la setmana, cada etapa duu a terme la seva competició. Aquesta engloba una part de proves individuals i una part de proves d'equip adaptades a cada cicle.

F169

F170

F172

F171

La vigília de la revetlla de Sant Joan de l'any 2001 vaig deixar de ser alumna de l'escola. Recordo molt bé la sensació de tancar una etapa i de començar-ne una altra. De portar moltes eines a la butxaca adquirides al llarg dels anys. Recordo una barreja estranya d'entusiasme i por, d'obrir-me les portes a un món que generacionalment ja era el nostre però que era un punt desconegut. Recordo amb nostàlgia els somnis d'infantesa, el bullici de l'adolescència i la sostinguda i pausada serenor dels anys que vingueren.

Aquest volia ser un text de vivència personal, però em sembla clau parlar sobre què significa la paraula *escola*. L'escola és transmissió de coneixement, aprenentatge, amistats, valors, cultura, llibres, pissarres, ordinadors, internet, mestres, professors, treball en equip i creixement. I en el cas de l'Escolial, l'escola és, per sobre de tot, persones: infants, joves, alumnes, mestres, professors, personal d'administració. Tothom exerceix el seu rol dins un poliedre que ha de ser excel·lent si vol aconseguir bons fruits. L'Escolial és un bon exemple del caràcter polièdric que té la formació escolar.

Formació acadèmica i humana. Aquest podria ser el resum dels divuit anys que vaig passar a l'escola. Mentre escric aquestes línies una càlida sensació m'envaeix quan miro enrere, recordant petites anècdotes que tinc guardades com un tresor a la memòria. Se'm dibuixa un somriure als llavis i em transporto al món dels records. I sempre, quan torno a l'escola vingui d'on vingui i vagi on vagi, sempre penso que torno a casa.

Marta Pascal i Capdevila

F173

193

F171 > Sovint l'Escola s'ha vinculat a les celebracions i festes de la ciutat. A la figura 171, alumnes de l'Escola són presents a la Plaça de Vic (any 1951).

F172 > Un grup d'alumnes es van desplaçar a Barcelona amb motiu de la celebració del Congrés Eucarístic, l'any 1952.

F173 > Les sortides i excursions escolars ens porten records d'estones compartides, peripècies viscudes i altres anècdotes que tots tenim per explicar. A la figura 173, una excursió al Tibidabo, l'any 1964, amb les germanes Agustina Miralles i Montserrat Raurich.

F-176

F174 > Excursió de final de curs a Madrid amb alumnes de 6è de Batxillerat, acompanyades per les germanes M. Lluïsa Clarà i M. Teresa Llach, l'any 1974.

F175 > Com a escola cristiana, el centre sempre ha ofert als alumnes la possibilitat d'uns dies de convivències. Durant molt de temps aquestes tenien lloc a Montserrat. A la figura 175 un grup d'alumnes, amb el monestir al fons, l'any 1973.

F-174

F175

195

F176 > Les excursions en autocar eren de per si una festa. Les germanes M. Teresa Llach, Elena Lasheras i Isabel Burgell, la Mabel, acompanyant un viatge de final de curs a mitjan dècada de 1970.

F177 > El curs 1987-1988 els alumnes de 3r de BUP van fer el viatge de final de curs pel centre d'Espanya. A la fotografia els podem veure visitant el Congrés dels Diputats, a Madrid.

F177

F178 > La primera promoció de 4t d'ESO de la LOGSE va viatjar a Itàlia. A la figura 178 els veiem a Venècia (curs 1994-1995).

F179 > Des de l'Àrea d'Educació Física es va oferir, durant uns anys, un crèdit d'esquí que es feia a Andorra. A la figura 179, del març del 2002, una imatge dels participants a punt de començar la jornada.

F180 / F181 > L'oferta d'activitats didàctiques s'ha anat enriquint al llarg del temps, i en l'actualitat és nombrosa i variada. Els albergs i les cases de colònies han ofert la possibilitat de viure experiències que sovint són difícils de viure a la pròpia escola. A les figures 180 i 181, els alumnes de Cicle Superior reviuem a Pontós com era la vida a les coves prehistòriques (curs 2004-2005).

F178

F179

F180

F181

F181

F182 > El setembre del 2004, tot just encetat el curs, els alumnes de Batxillerat en una sortida a Núria.

F183 > Juny del 2008. Els alumnes d'Infantil visiten la granja Mas Casablanca per tal de veure de prop els animals, observar-los, donar-los el menjar...

F184 > Algunes de les sortides dels més petits són per conèixer l'entorn més immediat, com el barri o la ciutat. A la figura 184 observem els alumnes de P3 en una passejada per Vic en els dies propers al Nadal del 2009.

F182

F183

199

F284

F185 / F186 / F187 > El dia 1 de maig de 1863, la Congregació de les Germanes Vedruna va fundar l'Escolari de Vic. Avui, 150 anys després, l'actual Claustre de professors i persones d'administració i serveis segueix amb il·lusió el Projecte Educatiu Vedruna, al servei dels infants i els joves i de totes les famílies de Vic i comarca que ens fan confiança.

Claustre d'escola

F195

2013 <

En aquest llibre hi trobareu també el dibuix dels trets identitaris de l'Escorial. Descobrireu com al llarg dels seus 150 anys d'història ha viscut nombrosos canvis, alguns imposats per llei, altres volgudament adoptats. Però a través d'aquest relat de transformacions diverses, un factor hi és sempre present: un projecte educatiu inclusiu, integrador, pensat només per ajudar les persones a desenvolupar totes les seves possibilitats, i així aportar a la societat ciutadans i ciutadanes responsables, cívicament solidaris i professionalment capacitats per incorporar-se positivament a la societat.